פרח הלבנון:
תת-מיקלע

רשמי מסע (עמ' 3-4-5)

מעריב מוסף שבועי ★ י"א בתשרי תשל"ה ★ 27 בספטמבר 1974

הלבנונים שואלים: מה יהיה הסוף?

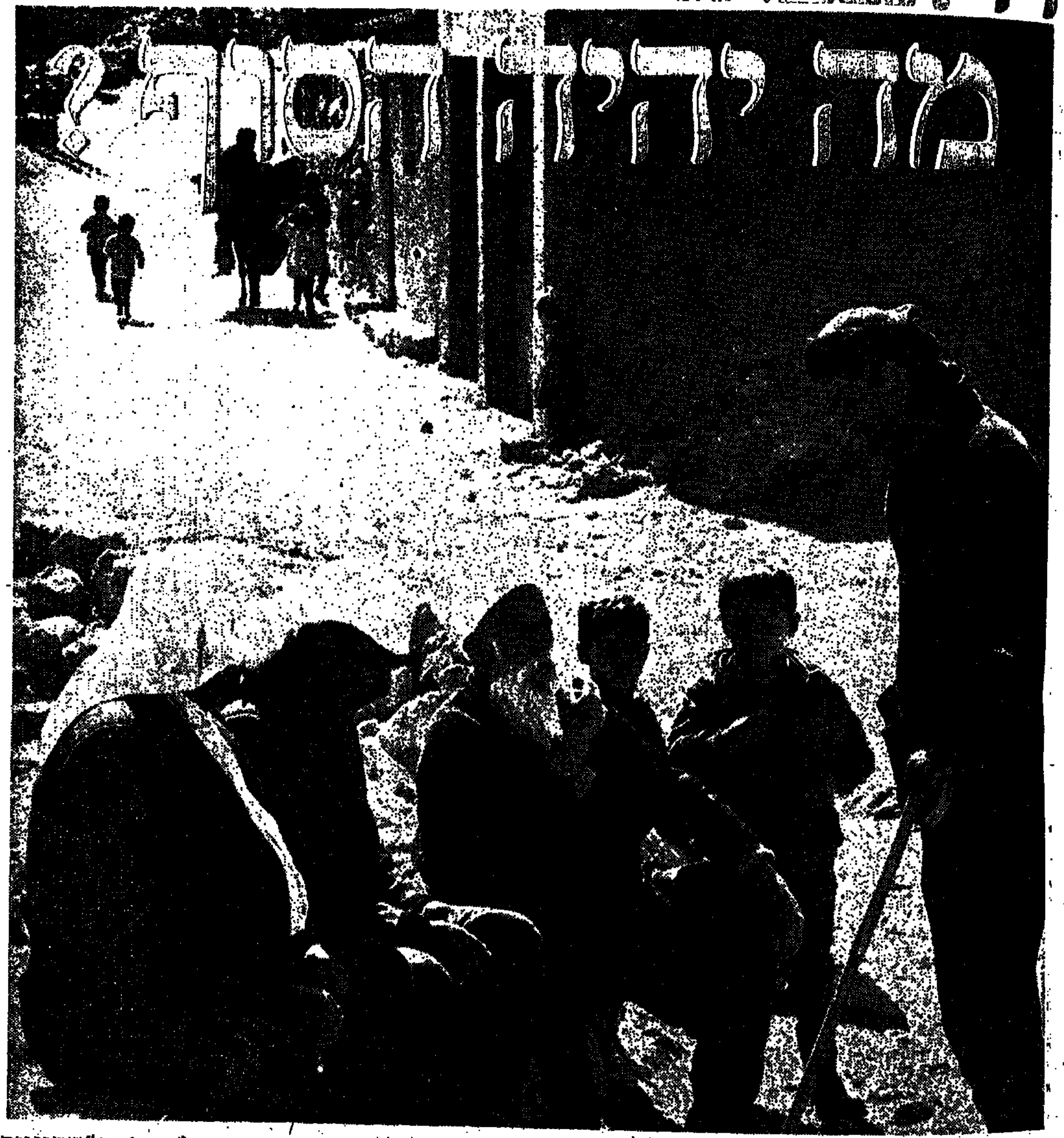

רבבות כלי נשק נמצאים בידי אזרחים ופליטים פלשתינאיים בלבנון — והממשלה עומדת חסרת אונים מול גל של אלימות ורצח, במדינה שהיתה ידועה בעבר כאי פורח של בנקאות ותיירות ●● אניה בולגרית פרקה בחשאי בקרבת ביירות אלפי כלי־נשק אוטומאטיים — והמשטרה לא יכלה לעשות דבר ●● ממשלת ביירות החליטה לאסור נשיאת נשק, אך הכל מתעלמים מהוראה זו ●● סופר „ואשינגטון פוסט", שסייר בלבנון, מספר על החרדה שאחזה בארץ השכנה, נוכח החשש מפני התמוטטות, לא בגלל התנגשויות בגבול, אלא בשל המצב הפנימי

מאת
יונתן רנדאל
(ביירות)
מיוחד ל„מעריב"

המשך

חדשות חמות מבית אסם

„בלינצס" ו„פנקייק"
מעדני אסם החדשים

לטיגון קל ומהיר 2 חידושים של אסם לארוח ולמנות מעניינות לארוחות בוקר וערב

אינסטנט פנקייק
נוסח אמריקה ב

פנקייק של אסם הוא חדש בארץ. הוא הלהיט האמריקאי שהתפרסם כל כך באירופה ומעכשיו גם בביתך. פנקייק של אסם - מימד חדש באפשרויות הכיבוד והארוח - עשר רב של צורות הגשה; עם סירופ מתוק או רוטב פיקנטי עם ציפוי מעורר תיאבון, ממרח בין שכבות אחדות של פנקייק או כטורט פירות וגלידה.

אינסטנט בלינצס נוסח הסבתא שאפילו סבתא לא תאמין שעשית בעצמך. אסם עזר לך להכינם בהצלחה, בקלות ותוך דקות ספורות, תוכלי למלאם במילוי האהוב עליכם: גבינה, פרג, אגוזים וגם במילוי מלוח. מספר הבלינצס מכל קופסא גמיש מאוד בהתאם לגודל המחבת והעובי הרצוי.

נסי ועשי בלינצס ופנקייק של אסם במו ידייך. הוראות הכנה, מתכונים וצורות הגשה על כל אריזה.

זה טוב-זה אסם

בשר

תמונת השער: נערת מחייכת בחגיגה כפרית בלבנון. על חולצתה מחודק דיוקנו של הנשיא פראנג'יה, ומכאן גלוי למי נאמנותה. אך לבה — האם הוא לפרח או לנשק שבידה? זאת השאלה, על הדילמה הזאת, המטרידה את מנוחתם של הלבנונים — ראה כתבה בעמ' 3—4—5.

הלבנונים שואלים: מה יהיה הסוף?

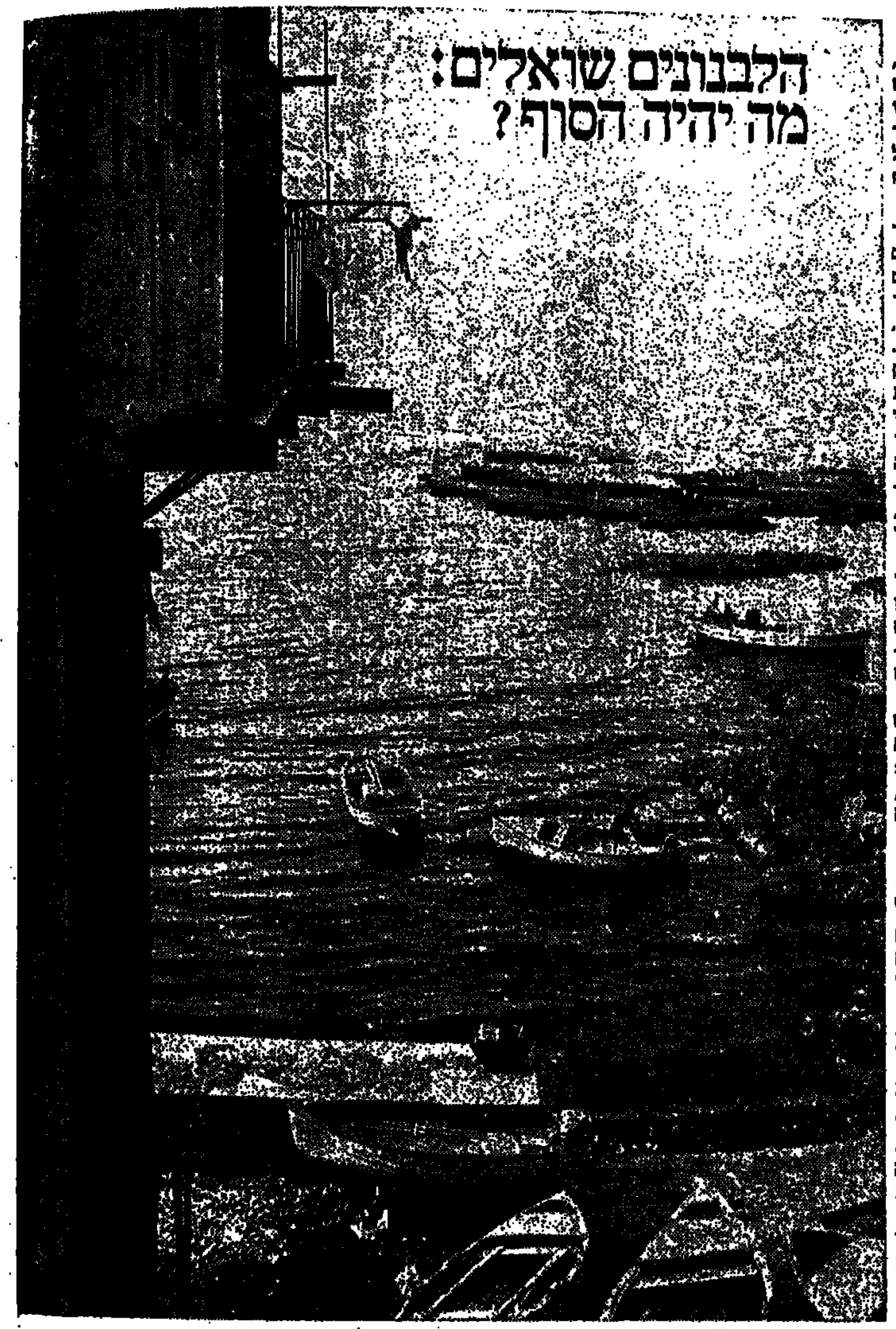

חוף לבנוני: רגוע, קייטני — אבל משמש גם להבאת נשק ולהפלגות־חבלה.

(המשך)

תקריות אש, מעשי גאנגסטרים, צבאות פרטיים של פוליטיקאים שונים, וממשלה היושבת באפס מעשה, חורסים את שארית יוקרתה של לבנון, כאי מאוזן איזון דק של יוזמה חופשית, בים המהומה של המזרח התיכון.

בכל עתון מעתוני ביירות — והם יותר משני תריסרים — תמצא פוליטיקאים מאשימים זה את זה ואת חצי מיליון הפליטים הפלשתינים שבלבנון, בשחיתות בעבר ובהווה, בהפרעות נפשיות, בחתרנות ובשאר מומים. כל אלה מלמדים, כי האמון במוסדות המדינה מתערער עד היסוד.

פוליטיקאים ואזרחים פרטיים מביטים בריתוק אל המהומה בקפריסין, המרוחקת פחות מטיסת שעה מביירות — אבל הדבר דומה לריתוק הקטלני של עש אל להבת הנר שעתידה לשורפו. מספתיים בלבד משלמים כיום לרעיון, שלבנון איננה יכולה להרשות לעצמה טראומה כמו בקפריסין — ולוא משום האיזון הדק בין נוצרים למוסלמים, המתחלקים ללא פחות מ־17 עדות שונות שמעבר להגדרה.

שוב אין מדברים עוד על הנס הפוליטי והכלכלי של לבנון כמרכז מסחרי יציב וכמרכז בנקאות של המזרח התיכון. במקום זה מדברים על מלחמת אזרחים שלכאורה היא בלתי־נמנעת — שאולי גם בשרון־הפשרה המרובה של בני הלוואנט לא יצליח למונעה.

בעתות חרדה שוב מדברים הלבנונים על סיוט הלילה החוזר ונישנה: חלוקת לבנון בין סוריה לישראל. קונן אחד העורכים הידועים בביירות: „דמשק ותל־אביב אינן צריכות למשוך בחוטים, כדי לחולל לנו את הגרוע ביותר — אנו עושים את המלאכה במו ידינו".

סימני רקב

סימני הרקב הנוכחי והאסון המתקרב ניכרים לעין לא פחות מן הליכלוך שברחובות ובמגרשים הפנויים של ביירות, שבה יושבים מחצית אורחי המדינה:

● שירות הדואר והמיברקה קרוב להשחתות לשל איטליה מבחינת אי־האמינות. אין זה ציון לשבח ליעילותה של „הריפובליקה של בנקאים", כפי שנוהגים לא אחת לכנות את לבנון. לא מכבר נתגלו יותר מ־5000 שקי דואר, שעובדי־הדואר העמוסים מעל ליכולתם נטשו אותם והעלימום.

● רדיפת הבצע של סוחרי־קרקעות חיסלה כמעט כל שטח־ירק בביירות, כדי לספק את שאיפתם של נסיכי הנפט הערביים להשקעות בטוחות. מפרץ סנט ג'ורג' הביירותי, שהיה אחד משכיות־החמדה של החוף הלבנוני, מזוהם כיום עד מרחק רב משני עברי העיר.

● ההודעות על רציחות נתרבו מ־27 ב־1970 עד 317 ב־1973. לדעת מומחים, היו מקרים רבים שלא הודיעו עליהם. בסך הכל היו אשתקד כ־450 מקרי רצח. אם התאמת הערכה זו, יהיה שיעור הרציחות מעל למצוי ברוב ערי אמריקה.

צבאות פרטיים חמושים

● להלכה דרושים רשיונות לנשיאת נשק קל, והחזקת נשק אוטומאטי אסורה בהחלט. אולם יש הערכה, שמספר כלי הנשק לגולגולת בלבנון הוא מן הגבוהים שבעולם. את הצבא, שמנה רק 18 אלף איש, מגדילים כעת, במגמה להעמידו עד סוף השנה על 34 אלף. אבל מבחינה מספרית, על כל פנים, גופל כוח כלי־הנשק שלו משל הפלשתינים וצבאות פרטיים שונים של מפלגות ושל פיאודאלים מקומיים.

אך לעתים רחוקות נעצר מישהו בשל עבירת על החוק בדבר נשיאת נשק והחזקתו, ואף לעתים רחוקות מורשע הנאשם. „מה אפשר לעשות? — שאל אחד המומחים. — יש בארץ לפחות 150 אלף כלי־נשק. אם נעצור כל בעל־נשק, היכן נחזיק את כולם?"

לפני חודשים אחדים נפרק מיטען של 6700 כלי נשק אוטומאטיים מאניה בולגארית, בנמל ג'וניה, הקרוב לביירות. רובם היו רובי־סער „קלשניקוב" מתוצרת סובייטית, שנועדו ל„פאלאנגה", כוח המיליציה של הנוצרים. לפי הידוע, לא נעשה נסיון למנוע את פריקת הנשק הבלתי־חוקי.

אולם הנשיא לשעבר, קאמיל שמעון, שבנשף של תנועת הנוער של מפלגתו ביקשו להגיש לו תת־מיקלע מצופה כסף בתשורה, דחה את הכבוד. הסירוב נבע כנראה מן העובדה, כי שר ההגנה ושר המשפטים עמדו להיות נוכחים בנשף, שנערך במלון סאר, באחת מעיירות הנופש הידועות, בהרים שבקרבת ביירות.

כלי הנשק — אינם לראווה בלבד. בראשית הקיץ נהרגו 13 נפשות בחילופי אש במחנה הפלשתינים דקואן, בקרבת ביירות, בין פלשתינים לבין אנשי הפאלאנגות.

הבנקאות הביירותית - במדרון

כמאל ג'ומבאלט, איש השמאל, — דרוזי „מסתערב", הטוען בכל זאת להנהגת העדה הדרוזית בלבנון, ושיש לו צבא פרטי משלו, — האשים את יריביו הפוליטיים הנוצרים, שהם „מבקשים להטיל פילוג בארץ בגלל 1500 ק"ג חשיש". חשיש הוא סחורת יצוא חשובה של לבנון, ולדברי מומחים, שולטים בסחר זה ראשי הפיקוד של המחבלים הפלשתיניים.

ישנם אותות אזהרה, שביירות תחדל מלשמש מרכז בנקאות ושירותים: הערביים בארצות הנפט מסיקות נפט קנו השכלה ומסוגלים לטפל בעצמם בהשקעת הכנסותיהם הגדולות במערב. אזהרה כזאת נשמעה בפומבי לא מכבר מפי מנהל אגף התיכנון של כווית. אולם אנשי העסקים של ביירות רואים את הסכנה מכבר.

אנשי לבנון אינם מאושרים גם נוכח הסיכויים של חידוש השיט בתעלת סואץ. הדבר עלול לפגום במעמדה של ביירות כמסוף ימי למשלוחים הנועדים לארצות המפרץ הפרסי.

מעט האופטימיות שנותרה בלבנון, מושתתת על שני מאורעות בשנה שעברה:

● המלחמה המצומצמת במשך מחצית חודש מאי אשתקד, בין הצבא הלבנוני לבין המחבלים במחנות הפליטים המקיפים את ביירות, אשר שגרם נזק רב לנכסים ולמוניטין של לבנון כמדינה שקטה, נתברר לצבא, שלא יוכל להסל את הפלשתינים, ושוב הללו הסתלקו כנראה אחת לתמיד מן הרעיון, שיטלו בידיהם את השלטון בלבנון, כפי שניסו לעשות בירדן ב־1970 ולא הצליחו.

● מלחמת יום כיפור הצמיחה זו הפעם הראשונה זה חצי יובל שנים תקווה של הסדר כולל במזרח התיכון, שבמסגרתו תינתן מולדת

לפלשתינים. באופן זה שוב יהיו הלבנונים שליטים בארצם, והם ייפטרו מן הסיוט — ומן האמתלה — של אי־יכולתם לפתור את הבעיות המקומיות שלהם.

הפלשתינים - אמתלה לחימוש

הלבנונים מקווים שרוב הפלשתינים, או כולם, יעברו אל המדינה הפלשתינית, והנותרים יחדלו מלהיות אזרחי מדינה חמושה בתוך המדינה, כפי שמהווים עכשיו מחנות הפליטים.

„הפלשתינים המאורגנים והחמושים משמשים אמתלה ללבנונים עצמם להגביר את חימושם, מאחר שבמשך דורות היה זה חימוש פרימיטיווי מאוד".

אומר אזרח אמריקני, היושב שנים רבות בביירות: „,אגודת הרובאים הארצית' האמריקנית היתה מרגישה עצמה בלבנון כמו בבית — אלא שפה היו צריכים לכנותה ,אגודת התת־מיקלענים הארצית'. מי שיש לו תת־מיקלע, סימן שהוא גבר. זה התחיל בפלשתינים, שהיו מציגים לראווה את סמל הגבריות הזה, והשתרש אצל הלבנונים, מתוך היסכול על שאינם מסוגלים לנהל את ענייני עצמם. תלמיד של פרויד היה מוצא כאן שדה נרחב למחקרים".

„מאזן הטירור"

על כל פנים, רבים מאזרחי לבנון משוכנעים, כי האמצעי הטוב ביותר למנוע את הגרוע ביותר, הוא, למרבה הפרדוכס, ריווי המדינה באשק.

„אנחנו צריכים לראות את המציאות, — אומר פוליטיקאי לבנוני, שבשנים האחרונות הקדיש שעות רבות למניעת התלקחויות גדולות. — ייתכן, שמאזן הטירור יציל אותנו. זה לא מצחיק. זה דומה קצת למצב בתחום הגרעיני. חורבן הירושימה היה דבר מחריד. אך למן 1945 הוא מונע מלחמת עולם. הלבנונים חמושים, הפלשתינים חמושים, הצבא חמוש — ואף שיש הרבה מעשי אונס, גניבות, שוד, חסימת דרכים והקריות אחרות לרוג, עדיין לא התלקחה תבערה גדולה. באופן אינסטינקטיווי שום צד איננו רוצה לפגוע באחר".

והוסיף האיש: „אל תחשוב, שזה מוצא חן בעיני. מחר עלול איזה אקדחן להרוג אותי ברדתי ממשרדי, וזה יעלה לא יותר מהניישה גרושים, מחירו של כדור".

„הסנדק" - נשיא המדינה

עתוני לבנון אינם חדלים מלהאשים את הממשלה בפרוטקציה, בשערוריות ובאי־יכולת לטפל בבעיות המדינה — אולם יש ציניקנים, הסבורים, כי סירובה של הממשלה להתייצב מול המציאות היא שהציל את לבנון. אמר אחד הדיפלומאטים: „כל אחת מן הקבוצות, שהפסיפס האנושי הלבנוני מורכב מהן, מיוצגת בממשלה. אף אם הן שניות־במעלה. למנהיגים המקומיים, המסרבים לשבת יחדיו בממשלה".

שיתוק הממשלה מפתיע בייחוד משום שהנשיא הוא סולימאן פראנג'יה, נוצרי מארוני, בן־הרים קשוח מן הצפון, שנבחר ב־1970 לשש שנים, על יסוד מצע של חוק וסדר. לא אחת מגדירים את פראנג'יה כ„סנדק" לבנוני, משום שפיקח על רציחת שבעה מיריביו, בתוך כנסיה באיזור שלו. אולם על אף נטיותיו האישיות, הוא נאלץ לאמץ לעצמו קו רך יותר.

כשם שהפלשתינים בלבנון נחלשו והם מבינים, שיציבות לבנון היא תנאי לקיומם שלהם, כך נתברר כנראה לפראנג'יה, שגם הוא איננו יכול להרשות לעצמו הכרעה מתינותו של פראנג'יה צומחת מתביעותיהן של שתי העדות המוסלמיות הגדולות בלבנון, הסונים והשיעים, שזמן רב נשלטו בידי המיעוט הנוצרי, המבוסס יותר מבחינה כלכלית ופוליטית והמשכיל יותר.

שתי העדות המוסלמיות האלה חולקות עכשיו על ההסדר שנקבע ב־1920 על־ידי הצרפתים, ששלטו בלבנון בין שתי מלחמות העולם על פי מנדאט מטעם חבר הלאומים. מאז לא נשתנה הרכב הצמרת: הנשיאות, שהיא רבת־השפעה, נמסרת תמיד למארוני־נוצרי; ראשות הממשלה — לסוני; והשיעים צריכים להסתפק בתפקיד של יו"ר הפארלאמנט.

הנוצרים נאחזים במיבנה זה, המתערער והולך, בדעתם, כי בים המוסלמי שמחוץ לגבולות לבנון עלול יתרונם לטבוע בלא להשאיר עקבות. וסימני פיצול האיחיות מתגברים אצלם.

לקח קפריסין מפחיד

ההתנגדות לפלשתינים, שבמידה רבה צומחת מחוסר הבטחון של הפלשתינים עצמם, הביאה רבים ממנהיגי הנוצרים לבטחון עצמי יהיר. למחרת הם חרדים, בייחוד לאחר פרוץ משבר קפריסין: לעיניהם פלשה תורכיה המוסלמית לאי, והעולם לא נקף אצבע להצלת הרוב היווני־הנוצרי שם.

הנוצרים בלבנון יודעים היטב, שהם מיעוט בארצם. אך עדיין הם מאמינים, בניגוד לכל סבירות, כי כמו בעבר כן גם עכשיו יופיע פטרון מערבי להצילם ברגע האחרון. כך — הצרפתים במאה ה־19. כך — חיל הנחתים האמריקני ב־1958. אולי רק בלבנון יש עוד מי שמאמין, כי ואשינגטון שלאחר וייטנאם תהיה מוכנה למיבצע כזה.

מול ההנהגה הנוצרית, המתערערת והולכת, אבל עדיין מחזיקה מעמד, ניסו המוסלמים הלבנוניים לא אחת — לפי שעה בלא הצלחה — לגייס את הפלשתינים לעזרתם. אמנם הפלשתינים אינם רוצים למהול את המהפכנות הפוליטית שלהם בעיסוק בפוליטיקה לבנונית, אבל אין בכך כדי להרגיע את הנוצרים בלבנון.

הכל רוצים „שיתוף"

הסיסמה הנוכחית של המוסלמים היא „שיתוף". אצל הסונים הכוונה היא לחלק נרחב יותר בשלטון הפוליטי; אצל השיעים — לחלק גדול יותר במשק הכלכלי.

השיעים, שמדורות היו חוטבי העצים ושואבי המים, רואים את עצמם פתאום כגדולה שבעדותיה של לבנון, ותובעים את חלקם מיד. בראש העדה עומד איש נבון ויעיל, האימאם מוסא סאדרה, גבר גבוה, משכיל ובעל לשון נמלצת. בהנהגתו מציגה העדה השיעית — אולי שלא במודע — את השאלות הממשיות, שנוכחות הפלשתינים הסוותה אותם זמן רב כל כך.

העדה השיעית מתכוננת לערוך בחודש הבא מיצעד של 200 אלף עד 300 אלף נפש אל ביירות. אם יקויים המצעד, יבין גם הנבער שבאזרחים, מה הם דורשים: שוויון שיש בו ממש.

בדרג הבכיר של הפקידות הממשלתית יש רק 14 שיעים מתוך 85; ובדרג השני — רק 28 שיעים מתוך 331. זה ודאי רחוק משוויון לעדה, שהיא לא פחות מרבע מכלל האוכלוסיה.

תלאות ההיסטוריה דחקו את השיעים אל המחוזות ההרריים הדלים בדרום, במזרח ובצפון. עתה הם דורשים מפעלי־פיתוח ממשיים, כגון השקיה, דרכים והשמול, כל זה מבטיחים להם זה שנים, אך אין מבצעים.

לבנונים רבים שואלים עצמם: כלום נוכחות הפלשתינים איננה עשויה, באופן פאראדוקסי, גם להחיש מהפך פוטנציאלי — וגם להאיטו. כי הנושא הפלשתיני הוא בלבנון כיום הנושא הראשון־במעלה, והוא מאפיל על כל הבעיות המקומיות.

„ייתכן שהבעיות שלנו יתחילו באמת, כאשר יזכו הפלשתינים במולדת, — אמר אחד הפוליטיקאים הלבנונים. — או־אז נצטרך לפקוח עיניים לחוסר מוסדות ותשתית אצלנו ולסכנות המהפכניות, הצומחות ממצב כזה. איזו חברה היא זו, שאיננה מספקת חינוך חינם ראוי לשמו, שאין לה רשת אוטובוסים עירונית הגונה, ולא מערכת איסוף אשפה ממשית, שבעלי ההכנסות הגדולות משלמים רק 11.8 אחוז מס־הכנסה, ואין לה מערך של ביטוח סוציאלי?"

וחבר הפרלמנט חוסיין חוסייני סיכם את הדברים לא מכבר סיכום המציתי: „בלבנון אתה מוצא את הכל — פרט לנוכחות המדינה".

אש ועשן ברחובות ביירות הם חזיון נפרץ: לפני חודשים אחדים היתה הסיבה — הפגנות נגד התייקרות מחירי המזון.

שוב נוקטים בשיטת הישנה היחידה: הצבא הלבנוני עורך חיפושים במכוניות, מחפש נשק — אבל אין מענישים איש.

הפלאשים נושאים עיניהם לציון

מי הם היהודים הפלאשים? אלו קורותיהם — אלו תורותיהם? ומדוע מונעים עלייתם לישראל?

בני נוער פלאשים שותים בצמא דברי מורה בבית ספר כפרי

מאת משה דור

המאורעות האחרונים ב־אתיופיה, היא חבש, אל נכון עוררו את תשומת־הלב אל המתחולל באו־תה ארץ אפריקנית, אשר שלי־טיה מתייחסים אל זרע שלמה מלכנו ומלכת שבא. טבעי הדבר, שנתחדש גם העניין בפלא־שים, השבט היהודי־חבשי, ה־יושב ברובו ליד אגם טאנה שב־חבל גונדאר, בדרום אתיופיה, ו־נושא ימים רבים את לבו לארץ־ישראל, ומאז נתכוננה מדינת יש־ראל, הוא שואף להצטרף אל ה־יושבים בה ולחונן את אדמתה.

הרי זו הזדמנות לשפוך מעט אור על השבט הנידח הזה, אף גם על האיש, אשר לפני יותר ממאה שנים שם את נפשו בכפו ובא לחבש על־מנת לבונן קשר עם הנידחים הל־לו ולבשר להם, כי העם היהודי עודנו קיים ולא אבדה תקוותם ממנו. הפא־לאשים, אין ספק שהאכסוטיקה חופ־פת עליהם, ואילו יוסף הלוי הלא הוא נמנה עם אחינו האכסוטיים ביו־תר, נצר מגזע הנוסעים היהודים הגדולים, שסיפרו את שם עמם בג־בורת־רוחם ובעושר־דמיונם.

פולמוס על מוצאם

„ומלכת שבא שומעת את שמע שלמה לשם ה', ותבוא ירושלימה בחיל כבד מאוד גמלים נושאים בש־מים וזהב רב מאוד ואבן יקרה, לא בא כבושם ההוא עוד לרוב... והמלך שלמה נתן למלכת שבא את כל חפצה אשר שאלה, ותפן ותלך לארצה היא ועבדיה" — בפסוקים אלה שב־מלכים א' נוטעים את יהדותיהם גם מלכי חבש הנוצרים וגם הפלאשים היהודיים.

תקצר היריעה מלהיכנס לעבי ה־פולמוס על מוצאם של הפלאשים שחורי־העור. על קצה המזלג נאמר, כי בעוד הם עצמם גורסים, שאבות־אבותיהם הגיעו לאתיופיה עוד בימי בית ראשון, החל מתקופת מלכת ש־בא, מניחים חוקרים אחדים, כי יהודי חבש אינם אלא צאצאי היהודים, שירדו מצרימה בזמן גלות עשרת השבטים. אחרים סוברים, כי הם שבט, שנפרד מעל האומה בתקופה קדומה מאוד, נשתכח כמעט כליל מלב העם ורק במצרים ובדרום־ערב ידעו על קיומו, ועל כן אין לו לא מישנה ולא תלמוד והוא מקיים את מצוות התורה על פי דרך מיוחדת לו.

ויש סוברים, שהם מצאצאי השומ־רונים והיהודים מסוריה, שאלכסנדר הגדול הושיבם בקולוניות בחבש, או כי מוצאם מן המהגרים היהודים ש־נעקרו מדרום-ערב — עם חורבן ממלכת חימיאר היהודית בידי החב־שים במאה החמישית לספירת הנוצ־רים — והובאו לאתיופיה בעל־כורחם.

חוקרים אחרים טוענים, כי מוצאם מילידי ארץ חבש, שנתגיירו בהשפעת היהודים, אם אלה ממצרים ואם אלה מחימיאר.

מלכות גדעון ויהודית

הכלל, בית־המלכות של אכסום קי־בל את הדת הנוצרית במאה הרביעית לספירה, ואתה את השנאה ליהדות, והוא שקשר מלחמה על הפלאשים ודחקם מאזור החוף אל פנים הארץ.

במאה העשירית נתחוללה תהפוכה. הפלאשים השתלטו על מלכות אכ־סום ומשלו בה עד שנת 1280, כאשר שמו האמהארים קץ לשלטונם. במאות ה־15 וה־16 התנהלו מלחמות מ־מושכות בין הפלאשים לבין הנוצ־רים, ועוד בראשית המאה הי"ז הת־קיימה ממלכה פאלאשית זעירה, באזור הרי סמיאן, בצפון אתיופיה, ששליטיה נתכנו בשם „גדעון" והמלכות בשם „יהודית".

אבל גם לעצמאות־מוזער זו בא קץ ויד החבשים הנוצרים כבדה על הפלאשים: הם נושלו מאדמתם ורק חלקות מועטות נותרו בידם. אף כי רובם יושבים בכפרים, עוסקים הם בעיקר במלאכה ואך מעט בחקלאות. עוניים גדול ובדרך־כלל היה כל בעל שררה מתנכל אליהם, מגייסם לעבו־דת־אנגריה ומתעמר בהם בפרך. הכנסיה הקופטית החבשית הרבתה את יסוריהם. בשנים האחרונות הקצתה ממשלת אתיופיה קרקעות להתיישבות פאלאשית ובני כפרים שונים יצאו לעבוד בהם.

בלשונם ה„גולים"

השם „פאלאשים" גזור אל־נכון מן השורש פלש בלשון געז, לשון החבשית העתיקה, ופירושו: [illegible] ומכאן: גלה לארץ־נכר. בלשונם האמהארית ובאורח־חייהם דומים ה[illegible] פאלאשים לשכניהם — השפה ה[illegible] קורית, פלישניא או כילינוא. [illegible] כתת והולכת מהם. אך המומר [illegible] שטרן, שעשה הרבה בקרב הפאלאשים כדי להעבירם על דתם (הוא [illegible] היה יהודי מומר), טען, כי קלסתר־פניהם מעיד על מוצאם השמי, מפני שצבע־עורם בהיר יותר ועיניהם חש־חורות והנוצצות שונות מאלו של שאר החבשים.

החבשים המקומיים עצמם טוענים, כי אפשר להכיר פאלאשי על־פי ריחו, הנובע מפולחן הטהרה המיוחד לבני השבט הזה — מרבים הם לטבול במים, וביחוד לאחר שבאו במגע עם חבשים נוצריים, וכיוון שכך, „ריח המים נודף מהם".

מאמינים ומקיימים מצוות הדת

כך או אחרת, הפאלאשים מכנים עצמם „בני ישראל", מאמינים בא־לוהי ישראל, בעולם הבא, ביום הדין, בתחיית המתים ובמשיח (תיאודור מזרע דוד, שיבוא מירושלים). לוח השנה שלהם דומה בדרך־כלל ללוח העברי, והם שומרים בקפדנות רבה את השבת, חוגגים את ראשי החו־דשים, ראש־השנה ויום־הכיפורים, פ־סח ושבועות, מקפידים על הלכות טהרה וטומאה, מלים את בניהם, דיני השחיטה שלהם כשל שאר יהודים. הם מרבים לשבת בתעניות, וכהניהם מקריבים קרבנות.

כתבי־הקודש של הפאלאשים כתו־בים בלשון געז, ופרט למלים בוד־דות, אין הם יודעים עברית. כן לא ידעו מאומה על המישנה והתלמוד והמסורת המאוחרת, ולא על מצוות תפילין, ארבע כנפות ומזוזות. אין הם חוגגים חנוכה ופורים — שאינם נזכרים בתנ"ך — ומקיימים את מנהג הווידוי בפני נזיריהם.

בהתפללם, הם פונים תמיד לעבר ירושלים ותפילותיהם דומות לתפילות היהודים האחרים — לגאולה, לשיבת ציון, לנקמת דם ישראל השפוך וכ־יו"ב.

בידיהם נמצאים, נוסף על ספר חנוך וספר היובלים, כמה ספרים חיצוניים, מהם תרגומים מן הספרות היהודית ההלניסטית ומהם המיוחדים רק להם. „יוסיפון" הוא הספר ההיס־טורי היהודי שבידיהם. הם מחשיבים מאד את ספר „תאזז סנבאת" — מצוות השבת.

„מעבר לנהר כוש"

הנוסע המיסתורי אלדד הדני סיפר במאה התשיעית ליהודים מעיראק, צפון אפריקה וספרד על שבטים יהו־דים בני־חורין בארץ חווילה, מעבר לנהר כוש, שהיו להם בזמנים שונים מלכים, שהכניעו את עמי הארץ. יש סברה, כי אלדד עצמו היה פא־לאשי.

מימי הביניים נשתמרו עדויות אח־דות, כגון זו של הדרשן והדיין אליהו מפיראררה, שעלה ירושלימה ב־1453 וסיפר, באיגרת לבניו, מה ששמע מפי פאלאשי אחד על בני קהילתו, „שהם אדונים לעצמם ואינם ברשות אחרים וסביבותיהם אומה גדולה נק־ראים חוב"ש ומתנצרים בשתי וערב על פניהם ותמיד נלחמים הם בהם רק לעתים".

ר' עובדיה מברטנורא כותב באיגר־תו הראשונה משנת 1488, שראה שני פאלאשים, שהיו בשבי מצרים ונפדו על־ידי יהודי המקום. עוד הם נזכרים באיגרת של ר' ישראל מפירושא לי־רושלים בין 1517 ל־1523, ובסיפורו של ר' אברהם אבן מיגש מן המאה ה־16 ר' דוד בן זמרא — הרדב"ז — שחי במאות ה־15 וה־16, מביע את הדעה, שהם משבט דן. המקובל אברהם בן אליעזר הלוי כותב עליהם במאה ה־16. הפאלאשים נזכרים ב־כתבי רבנים וסופרים במאות ה־17 וה־18. הנוסע הסקוטי ג'יימס ברוס, שעשה בחבש מ־1770 עד 1772, מק־דיש לפאלאשים פרק מאלף בספרו המונומנטאלי על מסעותיו לגילוי מקו־רות הנילוס. החוקר הצרפתי אנוטאן ד'אבאדי מביא עליהם ידיעות מוסמ־כות ומפורטות ראשונות ב־1845.

עוד בראשית המאה הי"ט מציעים חכמי החברה למדעי־היהדות, שנוסדה על־ידי צונץ, לשגר משלחת אל ה־פאלאשים. אך בינתיים נתגלו הפא־לאשים למיסיונרים הפרוטסטאנטיים, שביקרו בחבש כדי להטות את לב הילידים אל כיתותיהם — והללו קפצו עליהם כמוצאי שלל רב.

האמנם בא כבר המשיח?

המיסיונרים האלה — שהבולטים בהם הם יהודים מומרים, כמו הנרי שטרן ומארטין פלאד — הצליחו ל־העביר כפרים שלמים על דתם והגגו את נצחונם בתרועות-שמחה ובמא־מרים בכתבי־העת שלהם באירופה. בכך הסבו, למעשה, לתוצאה הפוכה. הם פירנסו את הפאלאשים בידיעות־כזב, כי העם היהודי נכחד. וכי היהו־דים נספחו אל מאמיני דת־ישו. אך הנה נשמעו בקרב יהודי מרכז אירו־פה ומערבה קולות, הקוראים להציל את שארית הפליטה, בטרם יאחרו את המועד. ההכרה, כי „ישראל ערבים זה לזה" והעובדה, כי הפאלאשים שיגרו מכתב מיוחד לירושלים על־מנת לברר אם אמנם כבר בא המשיח, כדברי המיסיונרים, ועוד ב־1855 נע־שה נסיון לקשר ישיר אתם, בבוא אדם בשם דניאל בן חנינא מגונדאר לירושלים — כל אלה הסעירו את הלבבות.

ביחוד התעורר על העניין הרב עוריאל הילדסהיימר מאייזנשטאט, ש־בשורת מאמרים ופניות פומביות אל ראשי היהודים באירופה תיאר את מצוקת „250 אלף אחינו" בחבש, — משערים כי מספרם מגיע עתה ל־25 עד 30 אלף — ואת הצורך בפעולת עזרה דחופה. הרב הילדס־היימר פנה אף אל „חברת כל ישראל חברים" בבקשה רשמית, כי תממן משלחת לחבש, לשם הצלת הפאלא־שים מציפורני המיסיונרים, אבל נענה בשלילה, כי אין בידה אמצעים הד־רושים לאירגון מיבצע כזה.

„הנני — שלחני!"

לפאלאשים קם גואל מעבר לא־צפוי. היהודי הספרדי יוסף הלוי — ימי־ילדותו לוטים בערפל, אך יש משערים, כי נולד בהונגריה או ב־אדריאנופול שבתורכיה, ב־1827 — שהיה מנהל תלמוד־תורה בעיר זו, למד לשונות-המערב, ביחוד צרפתית, ולשונות המזרח העתיקות, וביחוד שפות חבש, ואף שלח ידו בכתיבת שירים עבריים, גילה עניין בפאלא־שים: ב„המגיד" גליון 6 משנת 1865 מופיעה תשובתו המפורסמת לקריאתו של הרב הילדסהיימר: „הנני — שלחני!"

„איש מסע אנוכי מנעורי", כתב הלוי, שבינתיים יצאה עליו חמתם של קנאי אדריאנופול, בשל התיקונים שהכניס בחינוך־הילדים. הוא נאלץ לצאת את העיר, הורה בבוקארשט ו־המיט עליו גם שם את משטמת האד־דוקים. משם יצא לפאריס — „עם קרח הצפון גרתי והרבוני קיץ אפרי־קה היו שומרי־ראשי שנים רבות. הרעב והצמא עמי התעררו, ולילות־אל־שינה נמנו לי הרבה, גם ביום צר לי (שנת תר"י, 1850) בנדוד נדרתי לאלוהי אבות לנסוע לארץ כוש, כאשר ירחיב ה' את עתותי, לדעת שלום אחי, ולהיטיב עמהם ככל אשר אוכל, ועד עתה לא חדלתי לקנות לי את כל הידיעות הדרושות למסע רחוק כזה, העמקתי בינה בלשון כושית הקדומה (געז) והחדשה (אמהארית); למדתי לשון ערבית, תורקית, ומונגו־

(סוף בעמוד 28)

מלאכת־יד, פלי־נגינה אפריקני ומגן־דוד על הגג — אורחות חייהם של היהודים החבשיים.

הגברת מבקרת ומספרת

מאת נורית ברצקי

אורנה פורת, בתפקיד „הגברת הזקנה": המיליונים נותנים בידיה את ההשפעה והשליטה, והיא באה לתבוע — נקם.

אורנה פורת באה לחדר האיפור שלה בתיאטרון הקאמרי כמו שטיול מסודר בא לפיקניק: דייקנית, מאורגנת, מחייכת, עם סל קש ותרמוס קפה. לפני שהיא מתיישבת, היא מחליפה את ה־מים בצנצנות הפרחים.

מאז „חתונת הדמים", בשנת 1970, לא שיחקה ב„קאמרי". היו תכניות שתשחק ב„אמא קוראז'", וגם ב־„מסע ארוך אל תוך הלילה", אבל מסיבות שונות הפסיק התיאטרון את החזרות. וכך, אחר היעדרות של שלוש עונות, חוזרת אורנה פורת אל הבמה ב„ביקור הגברת הזקנה" של דירנמאט.

היא אומרת: לשחק זה כמו לרכב על אופניים. לא שוכחים. הצעדים הראשונים לא כל כך בטוחים, קצת היסוס. אחר כך הכל כרגיל.

מצד שני, היא עושה יותר הכנות מאשר פעם. „בכל זאת, המכונה קצת חורקת. צריך לשמן אותה. לכן אני עושה יותר פיתוח קול, יותר תנועה. אני מוכרחה לומר, שאני די מתרגשת. משונה. אפשר לומר, שהייתי בין בוני התיאטרון הזה, שהוא חלק ממני, ובכל זאת אני באה הנה כמו..."

„פתאום זה לא אותו דבר"

„אני זוכרת את הפעם הראשונה שעזבתי את ביתי וחזרתי רק אחרי חודשיים. פתאום נראה לי המקום קטן ואחר, והייתי כאילו זרה בתוך ביתי. כי בינתיים יצאתי למשהו אחר והמחשבות היו בדברים אחרים. כך קרה לי פה. חזרתי למקום מוכר, ידוע, אהוב. ופתאום זה לא אותו דבר. ודאי חלק גדול באשמתי. אבל גם פה השתנו דברים. זה לא מה שהיה. חזרתי, אבל... אני גם תופסת את עצמי חושבת על התיאטרון הנוער. הראש מועסק בבעיותיו. בקיצור, ספי־זופרניה".

אורנה לא ראתה את „ביקור הגברת הזקנה" על הבמה. לכן אינה צריכה לשכוח ביצועים קודמים. היא קראה את המחזה ומודה, שלא ידעה תחילה איך לגשת אליו. אבל אצלה, בדרך כלל, זהו התהליך. במשך הזמן מתב־הרים ומתבררים הקווים.

„דמות הגברת הזקנה היא די סכ־מטית (כמו כל המחזה). אפשר לעשו־תה מפלצת חיצונית. אפשר לבצע, כמו שכותב דירנמאט, עם שארם והומור. לכסות על מה שהולך בפנים. זה לא מחזה פסיכולוגי. עם זאת, צריך לתת לדמות קווים פסיכולוגיים. אחרת לא תיווצר דמות".

עם פרוטזות ועם מיליונים

היא תמיד במבוכה קלה כשהיא צריכה לדבר על דמות, שזה עתה החלה לשחק אותה. „אני אמנם עובדת בהכרה, אבל בסך הכל אני לא יודעת מה אני עושה. קשה לי להגדיר את הדמות. אני יכולה לנסות ולספר עליה. אולי נתחיל מן הצד החיצוני. אני מתעלמת לגמרי מהמומים שבה — יש לה פרוטזה ברגל, פרוטזה ביד, יש לה כמה פרוטזות נוספות שעליהן לא מדובר במחזה. אני לא משחקת אותה על הצולעת או על העקומה. להיפך. אולי יש לה פרוטזה אלקטרונית; היא יכולה להרשות זאת לעצמה. יש לה מיליארדים. היא אפילו לא מנסה להסתיר את מומיה. להיפך, היא מכריזה עליהם. ואם היא מכריזה על הפרוטזה ומציגה אותה לעיני הציבור, יש להניח, שהיא גם לא תסתיר דברים אחרים. ואמנם, היא אומרת במחזה — ,האהבה שלי הפכה למשהו מרושע. כמוני'. היא מרשעת עקב הנסיבות. אילמלא קרה לה מה שקרה, יתכן שהיתה מתפתחת למשהו אחר. יש לה כוח בלתי־רגיל להשיג מה שהיא רוצה".

שם העיירה שהגברת הזקנה עוזבת אותה — גילן, פירושו, בגרמנית שווייצרית, חרא. זהו רמז לא כל כך דק למהות העיירה ואנשיה. לפני שנים רבות היתה הגברת הזקנה בחורה צעירה ופה נעשה לה עוול. „כשהל־פה הרכבת על פני האסם, שבו בילתה עם אהובה את השעות היפות ביותר, בו נכנסה להריון, החליטה לחזור ולנ־קום". ילדתה נלקחה ממנה מיד לאחר שנולדה. אחר כך הודיעו לה בשתי מילים, שהיא מתה. בבית זונות, שבו עבדה, הכירה את המיליארדר הישיש ונישאת לו בחישוב קר. לאט לאט, בשכל רב ובחוש מסחרי, קנתה את כל העיירה והרסה את כלכלתה.

אורנה פורת עם אברהם בן־יוסף: גם בחלוף שישים שנה, היא לא שכחה את העלבון הצורב שספגה מידי מאהב־נעורים.

צדק - אחרי קנייה

„היא ידעת, שאם תחזור קודם ותד־רוש צדק — לא תזכה בו. לכן חיכתה כל כך הרבה זמן. למרות הכל, היא אדם אומלל, מסכן. אבל את זה אי־אפשר לשחק. אי־אפשר לשחק את הטראגדיה הסנטימנטאלית של הבחו־רה. אבל אני צריכה להפיץ את הדב־רים האלה. אני חושבת, שיש לה אופי חזק, שהיא אינטליגנטית. הדוחף המפעיל אותה הוא, למעשה, אהבה. היא גם אומרת — האהבה שלי לא יכלת למות, לא לחיות אבל גם לא למות. ייתכן, שאילו היתה באה על סיפוקה בחיי היומיום שלה, היתה הופ־כת את כל הכוחות האלה למשהו בונה".

הגברת הזקנה היא אדומת־שיער. כך כתוב. זהו רמז ברור ל„אופי ג'ינ־ג'י". אופי ג'ינג'י וכוח פיננסי עצום שבעזרתו היא יכולה להרשות לעצמה לקבוע סדרי עולם. „היא בטוחה בעצ־מה, היא מצפצפת על כל העולם. היא מזלזלת בכל הסובב אותה. היא מס־רסת, היא משפילה, היא מבזה, מפל־צת. אבל... מפלצת נחמדה. אני לא חושבת, שצריכים לשחק אותה על הגיל. היום בת 63 — זה כבר לא פונקציה, בעיקר לאשה עשירה. היא ודאי עושה מתיחת־עור וניתוחים אח־רים".

הורסת - וצודקת

אורנה פורת אומרת, שאסור לה לשחק את הגברת הזקנה בצורת בואה, שהקהל יאהב אותה. „יחד עם זאת, אסור גם שהסימפאטיה תעבור כולה לצד השני. אחרי הכל, הם הורים. זה מאוד אמביוואלנטי. דירנמאט עצמו אומר: אנחנו לא צריכים לשפוט את החברה הזאת. אני עצמי איני בטוח, איך הייתי מתנהג אילו הייתי במקומם. נכון, אסור, שהקהל יחשוב שהיא סימ־פאטית. אבל אני מוכרחה להיות משו־כנעת, שאני עושה להם (לאנשי העיי־רה) מה שמגיע להם. ,למרות שאני יודעת שאני מרשעת, שאני מפלצת — והיא יודעת זאת היטב אבל אינה יכולה אחרת.

„הם הרסו אותה, שברו אותה, אף אחד לא קם בזמנו להגנתה. שיקרו בעד בקבוק קוניאק. הם היו המפל־צות. לי ברור לגמרי, שהיא צודקת, אחרת לא הייתי יכולה לשחק אותה. יחד עם זאת, היא גם יודעת שהיא עוברת את הגבול, כשהיא הורסת עיר שלמה כדי לנקום. ובכל זאת, היא צודקת".

בכל סצינה מחפשת אורנה פורת משפט־מפתח, מטרה, דגש. „לגבי ה־דמות, יש כמה משפטים שהם מהו־תיים. למשל, כשהיא אומרת: שאהב־תך מתה לפני שנים רבות; אהבתי שלי לא יכלה למות; אך גם לא יכלה לחיות; היא נהפכה למשהו מרושע, כמוני. כאשר מבקשים ממנה לחיות אנושית היא אומרת: ,העולם הפך אותי לזונה, אני אהפוך את העולם לבית־זונות. מי שאיננו יכול לשלם, חייב לשתף פעולה אם הוא רוצה לט־עום מסיר הבשר. ואתם רוצים. הוגן הוא רק מי שמשלם, ואני משלמת. גילן תמורת רצח. שיגשוג כלכלי תמורת גוויה' ".

מחזות טובים - תמיד

יוסף מילוא, המביים את ההצגה הוא במאי־המפתח בקריירה של אור־נה פורת. הרבה מן ההצגות החשובות שלה היא עשתה אתו. היא אומרת, שהעבודה עם מילוא היא דבר נפלא. „זה דבר מדהים. הוא רומז משהו ואני בדיוק מבינה מה הוא רוצה. הקשר בינינו לא הלך לאיבוד. אנחנו מבינים זה את זו באופן יוצא מן הכלל. זה ענין של אינטואיציה הדדית, היכרות ואמון הדדי. זה נפלא".

לדעתה חשוב שיעלו שוב ושוב מחזות טובים. „הייתי אפילו שמחה, אילו באותה עונה היו שני תיאטרונים מעלים אותו מחזה, כדי שאפשר יהיה להשוות, לראות תפיסה אחרת. זה המעניין בתיאטרון טוב, באנגליה הו־לכים כל שנה לראות את ,האמלט', למרות שמכירים את המחזה — וזה מעניין. מחזה טוב צריך לחזור ולהע־לות מדי פעם. כבר עברו 15 שנה מאז העלתה ,הבימה' את „ביקור הגב־רת הזקנה" ובינתיים גדל קהל חדש. והעיקר, זה מחזה נפלא, שלא התיישן ונושא עצמו היום כמו שביום שנכתב".

תחילה היו לה היסוסים. מה פתאום עכשיו, אחרי המלחמה, לדבר על חב־רת־שפע. „אבל מסתבר, שהדאגה לכסף וכו', כל זה עדיין תופש. בנק א"י־בריטניה וכן הלאה. הרבה לא השתנה, למרות המלחמה. להיפך, חב־רת־השפע שלנו כיום יותר מפותחת משהיתה כשנכתב המחזה. הרדיפה אחרי המותרות, אחרי חיים קלים, נוחים יותר. אילו היתה הגברת חוזרת לעיירה שלה בלי כסף, איש לא היה שם לב אליה. אבל מכיוון שהיא חוזרת מיליארדרית — עורכים לה קבלת־פנים.

„בחברה שלנו היחס נקבע לפי המע־מד הכספי. היא יכולה לעשות כל מה שהיא רוצה. מתייחסים למעשיה כאל מעשיו של מישהו שבא מן העולם הגדול — בעל שביעי, אפיריון שהוצא למענה מהלוזבר... אף אחד לא מתייחס אל מעשיה בחוש־ביקורת. להיפך. כל כמה שהיא יותר יוצאת־דופן, היא יותר מרשימה.

„כשהיא אומרת, שהיא מוכנה לתת לא רק מיליונים אלא אפילו מיליאר־דים בתנאי שיהרגו אותו, פתאום הם מתקוממים. הרגש האנושי מתעורר, והם אומרים — לא, לא אצלנו, אנחנו חברה מתורבתת, מערבית, לא ניתן. אבל מכיוון שגם הסופר וגם היא יוד־עים שזה לא כך, אז היא אומרת — בסדר, אני יכולה לחכות. והיא מתפת, כמו עכביש, הטווה את רשת הכורים שלו ורואה איך הזבובים נתפסים. אנשי העיירה לוקחים בהקפה וחוש־בים — לא נורא, לבסוף היא תתן את הכסף, אפילו אם לא נהרוג אותו. אבל גרעין הרע נקלט ומתפתח יפה. כל אחד בונה לעצמו מנגנון הגנה. הם אומרים — הוא לא התנהג בסדר. הוא באמת עזב אותה.

„הם חוטרים ומוציאים את הפשע הנושן שלו, להצדיק את הפשע הנוכחי שלהם. לזאת יש השלכות מיידיות. כל אחד מחפש משהו, כדי להצדיק את העובדה, שהוא אינו נוהג כראוי. פועלי איקס שובתים ואומרים: מה יש? גם האחרים שבתו וקיבלו יותר. לא מדברים לגופו של ענין, שהם מקבלים מספיק. איקס מבזבז את כספי המדי־נה ומרגיע את עצמו באמרו — מה יש? הממונה עלי מבזבז יותר.

„אם הקהל יקבל מזה משהו ויאמר — רגע אחד! בואו נבדוק את עצמנו, לא נשפוט את אנשי גילן אלא את עצמנו! — אז המחזה הוא מחזה חינוכי ממדרגה ראשונה, עם שליחות יוצאת מן הכלל".

אורנה פורת, המחזרת אחרי הפסקה של שנים אחדות אל בימת התיאטרון הקאמרי, אומרת: „לשחק זה כמו לרכב על אופניים, לא שוכחים" — דמות „הגברת הזקנה" של דירנמאט היא בעיניה „מרשעת מכורח הנסיבות", אשר גורסת: צודק מי שמשלם — ואני משלמת — „אנו נוהגות לרגע קט להצדיק את עצמנו, במקום לשפוט את אנשי העיירה ההצגה — הרי לפנינו מחזה חינוכי חשוב"

אורנה פורת בחיים: מגיעה להצגה, מאורגנת כמו טיול היוצא לפיקניק — דייקנית, חייכנית, עם סל־קש ותרמוס.

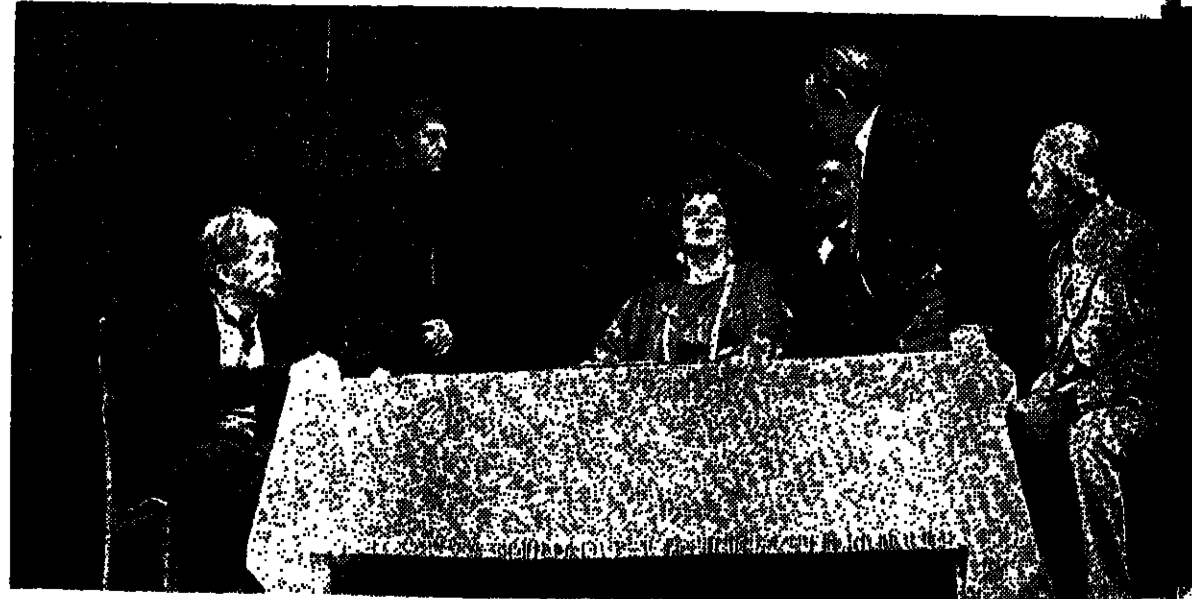

„הגברת הזקנה" שבאה ממרחקים מייצגת את הכסף. הכסף מייצג את כוח־השליטה. כל נכבדי העיירה נקהלים סביב האורחת: מה שהיא אומרת — קובע את גורלם של אנשי המקום.

מדביק-מודעות ביום

„לא הייתי כמעט בשום מקום — כל שנות חיי אני יושב בירושלים ● ● כל שנותי אני עובד. בגיל 14 התייתמתי מאבי־מורי ובבית נשארו 5 ילדים קטנים ממני, לא בחלתי בשום עבודה"

מאת **לוי יצחק הירושלמי**

צילם: **חנניה הרמן**

בשעות היום עוסק הוא בעבודה קשה. כבר יותר משלושים שנה הוא שולח ידו בהדבקת מודעות. רק מאיר השחר והוא מכין את עצמו ואת כלי עבודתו לקראת היציאה לרחובות העיר, אותם הוא סוקר ועובר פעמים הרבה במרוצת היום. כלי־העבודה שלו — תלת־אופניים, שכמותם נראים רק מעטים, בשולי המדרכות בשוק־הסבלים, פחים ודליים של דבק שהוא מכין במו ידיו, מברשות, וכמובן — מודעות בגדלים, בצורות ובתכנים שונים.

בשעות בין ערביים, בסיום יום עבודתו, פושט הוא מעליו את מעילו ומחליפו באחר, שלא דבק בו שמץ של דבק, אך גם הוא ישן ומקומט, גדול מכפי מידותיו, רוחץ ידיו ופניו, מיישר מעט את צווארון חולצתו, מסיר מעט מאבק־החולין שדבק בכובעו, מזקיף מעט קומתו ופונה לעולמו האחר — בית־הכנסת. כאן הוא מהלך „כמו מלך בגדוד". רק מריח הוא ממרחקים ריח של בית־מדרש ורואה ציבור מתאסף — הוא כאילו נולד מחדש ופיו מפיק מרגליות.

אוהב אדם - אוהב שיחה

במודעות שהוא מדביק מוזמן הציבור לבוא ולשמוע הרצאות, או להשתתף בסימפוזיונים למיניהם. בבית־המדרש — מדביק־המודעות הוא הוא ה ד ר ש ן.

ר' נח — או כפי שקהל מעריציו קורא לו: ר' נויח — הינו דרשן. לא מגיד. הוא אינו מטיף, אינו מוכיח, אינו מייסר, אינו מקונן. הדרשנות שלו מבוססת, רובה ככולה, או כל־כולה, על פסוקי התורה ועל דבריהם של גדולי תורה. „תפקיד הדרשן הוא להביא את המאור שבפסוקי התורה", אומר ר' נח. הוא עצמו אוהב את הדרשה, וככל שקהל שומעיו מתרבה ומתגוון, כך הנאתו גדלה.

ר' נח לוי (במקור: לעווי, כלומר — לוי שלא מבני שבט הלוויים), יליד ירושלים, הוא דמות ידועה בעירו. פגישה עמו אינה מסתיימת בחילופי ברכות — „בוקר טוב", או סתם „שלום", ברכת־שלום גוררת מיד שיחה, קצרה או ארוכה. הדרשן מגודל הזקנקן הצהבהב אוהב שיחה ומרבה שיחה עם כל מי שנקרה בדרכו. „אני אוהב בני אדם", אומר ר' נח גלויות. בשיחה הוא מתעניין בשלום זולתו ומשמיע דרש קטן, מתובל בסיפור, או בחידוש כלשהו. אך בכל הנוגע לו ולבני משפחתו, פיו כמו חתום.

בפגישתנו בימים שלפני החגים ביקשתי לשמוע מפיו על חייו ועל עבודתו, ובעיקר על הדרשנות שלו. בדברי־פשט־ודרש ניסה לעקוף את הנושא ולהתחמק מדיבור עליו. לבסוף ניאות ר' נח „לנהל סתם שיחה". הוא הזמינני אל דירתו, בתנאי מפורש שלא ארשום את הדברים. בהמשך — נתרכך ונתרצה.

דירתו — יותר מצֻנעת, קטנה מאוד. הריהוט המצוי בה — דל וישן. פריטיו הם: ארון־בגדים קטן, שלושה כסאות, שולחן, מיטת ברזל. אפשר יש לו אפשרות לרכוש רהיטים טובים ונאים מאלה. אפשר אין האמצעים לכך מצויים בידיו. אם כך ואם כך — דברים אלה הם מחוץ לתחום התעניינותו. בדיוק כפי שלא איכפת לו כלל מה מכיל תפריט יומו. דרשה אחת משביעה אותו יותר מארוחה דשנה. זהו ר' נח.

„אבותי הצדיקים"

דיבורו — שוטף, קולח. אבל כיוון שביקשתי ממנו, שהפעם הזאת יספר רק על עצמו — חש ר' נח מעין רתיעה. יש לו מעצורים. אחר־כך גבר עליהם, ואף נתרצה והסכים, אם כי תוך סייגים אחדים, „לדבר מעט" על עצמו — בידיעה ברורה ומפורשת, ש„זה נועד לפירסום".

„את מי אני מעניין? אבותי היו צדיקים גדולים. עליהם אפשר לספר הרבה. אבל מה אני ומי אני לעומת אבותי, שבאו לארץ־ישראל לפני מאה ושלושים שנה בדיוק? סבי היה ר' נחום משאדיק, זכר צדיק לברכה, אחד משלושת האחים המפורסמים שבנו את היישוב החדש, שנקרא היום 'היישוב הישן'. שלושת האחים היו רבנים. שני האחים האחרים היו ר' אשר לעמיל, רב בגאלין ור' יעקב יהודה לייב, רב בסעלשין. ר' אשר לעמיל היה אחר־כך דיין בירושלים ור' יעקב יהודה לייב היה ראש־בית־דין בירושלים.

„שלושת האחים עלו לארץ־ישראל, אחר שנת טילטולים, בתרי"ד. בנו של ר' נחום משאדיק היה ר' זלמן, שבנה את מאה־שערים לפני מאה שנה, זה הידוע בשם ר' זלמן ר' נחומ'ס.

אהבת ציון בגוף ונפש

„כל שלושת האחים — שאחד מהם, ר' יעקב יהודה לייב, היה ראש בית־דין בירושלים — היו אוהבי ציון בגוף ובנפש. אהבת ירושלים טבועה היתה בדמם. ר' נחום משאדיק, זכותו תגן עלינו, היה אומר: עד שלא ייבנו כל חורבותיה של ירושלים ועד שלא יתקבצו כל בניה לתוכה, עדיין אנחנו בחוץ... ועוד היה אומר: כל העולה לירושלים ומטהר את לבו לשמים ומצפה לישועה ומעלת אחרים עמו ונותן את כל כוחו לבנות למחות חורבה אחת מחורבות ירושלים, הריהו קונה בכך את חלקו שלו בארץ־ישראל, בקניין של יסורים.

„שלושת האחים קנו את חלקם בארץ־ישראל, כי בנו יותר מחורבה אחת מחורבות ירושלים. בירושלים פריש ר' נחום משאדיק מן הרבנות ולן באהלה של תורה ושחה בים־התלכה. הוא היה צם משבת לשבת ומרביץ תורה לתלמידים. אמרו, שבבית־המדרש שלו נגלתה רוח הקודש והוא עצמו זכה לגילוי אליהו. זכותו תגן עלינו. אלה היו אנשים גדולים. אבל מי אני לעומתם? מה אני יכול כבר לספר על עצמי?

כל השנים בירושלים

„נולדתי בשנת תר"ס בירושלים, ומאז אני יושב כל השנים בעיר זו. רק כמה שנים למדתי בישיבה בתל־אביב — ישיבת 'אור זורח' של ר' זרח בראנט. מאז כמעט לא הייתי בתל־אביב. מה יש לי לעשות שם?

„לא הייתי כמעט בשום מקום. לא הייתי בצפת, וגם לא במירון, חיפה? לא ראיתי אותה מימי ואפילו לא עברתי אותה. בחוץ־לארץ? אני אפילו לא חושב על זה. גם אבי וסבי לא היו אף פעם בחוץ־לארץ.

דרשן בבית-הכנסת בערב

„אני דורש שלא על מנת לקבל פרס — על צדקה, על אמונה, על בטחון ● ● בכל הזמנים צריך לדבר רק טובות על עם ישראל; חלילה לנו לדבר סרה זה בזה, כל בני ישראל זכאים"

בשביל מה זה נחוץ לי? אני לא יודע למה אנשים רבים כל כך רצים לחו"ל. מה הם מחפשים שם? מה הם יכולים למצוא שם?

„אומר לך דרש קטן, זה מעניין יותר מדיבורים עלי. בתהילים מצויים שני פרקי 'אשרי'. הפרק האחד מתחיל במלים: 'אשרי יושבי ביתך', הפרק האחר מתחיל במלים: 'אשרי תמימי דרך'. מה ההבדל? ובכן, מי שיושב בביתו, נאמר עליו ברישא 'אשרי יושבי ביתך' ובסיפא 'ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה'. אפשר לעבוד את אלוקינו שבשמים בלי הפרעה. אבל ב'אשרי תמימי דרך' — דהיינו לגבי אלה שנוסעים בדרכים ואין להם מנוחה — מסיים הפרק ואומר: 'תעיתי כשה אובד'. פירוש הדבר: הם הולכים לאיבוד. אני גורס: אשרי יושבי ביתך. בייחוד אמור הדבר לגבי מי שיושב בירושלים.

„ועוד דבר: הכתוב אומר 'אלין במדבר סלע'. אומר על כך המדרש: מוטב ללון במדבריות של ארץ־ישראל מאשר בארמונות של מלכים בחו"ל. ירושלים היא ביתי. כל ירושלים היא הבית שלי. אם אני רואה בית חדש, שכונה חדשה, בניין חדש, רחוב חדש בירושלים, אני מרגיש שהגאולה הולכת ומתקרבת. ר' זלמן בן ר' נחום משאדיק, שבנה את מאה־שערים ושכונות אחרות, היה אומר: בני ישראל שבונים בתים בירושלים בונים היכלו של הקדוש־ברוך־הוא. שהרי עתיד כל בניין ובניין בירושלים שיהא מקודש כמעשיו בקדושת ההיכל.

30 שנה - מדביק

„מה אני עושה כל הימים? כל שנותי אני עובד. בגיל 14 התייתמתי מאבי־מורי, ר' משה לייב, זכרונו לברכה, שהיה בן־תורה. בבית נשארו חמישה ילדים קטנים ממני. למדתי בתלמודי־תורה 'עץ־חיים' ומאה־שערים בירושלים ובישיבת 'אור זורח' בתל־אביב. אחר־כך הלכתי לעבודה. לא התביישתי בשום עבודה. מה לא עשיתי? הובלתי חלב. עסקתי בהובלת לבן ושמנת ושאר מוצרי חלב. אחר כך התחלתי להדביק מודעות. יותר משלושים שנה אני מדביק מודעות.

„בשנים הראשונות הדבקתי רק מודעות של החרדים, מודעות של בית־הדין, מודעות על כשרות, על דרשות, על חנוכת־בית, על הכנסת ספר־תורה, על לוויות, לא עלינו, וכדומה. עכשיו אני לוקח מכל הבא ליד. חז"ל אמרו: אין בודקין למזונות. אני אב לארבעה ילדים, שני בנים ושתי בנות, שיהיו בריאים עד מאה ועשרים, כולם לומדי־תורה. גם הם לא נסעו לחו"ל. יש לי גם שנים־עשר נכדים, כן ירבו, שיהיו כולם בריאים.

„היו זמנים שעבדתי כל יום עשר ושתים־עשרה ואפילו ארבע־עשרה שעות. עכשיו אני עובד רק חמש־שש שעות. אין כוח. אני עובד על התלת־אופניים שלי. טראנטה. אבל מה אני יכול לעשות? הכלי הזה משמש אותי הרבה שנים בנאמנות. אם יש פרנסה? כבר אמרו חז"ל: איזהו עשיר? השמח בחלקו. וכמה אני כבר צריך??

העבודה מטהרת את האדם

„אמרתי לך, אין להתבייש בשום עבודה, כל עבודת־כפיים — אפילו היא מלכלכת את הידים ואת הבגדים — היא עבודה נקיה, טהורה. העבודה מטהרת את האדם. אנחנו רואים, שבזמן התלמוד היו תנאים ואמוראים תלמידי־חכמים גדולים. מי גדול מר' יוחנן הסנדלר? זה היסוד של עם ישראל. בתימן היו רבנים וצדיקים גדולים, שעבדו בנפחות, ברפדות, בצורפות ובסנדלרות.

„בשמונה פרקים להרמב"ם נאמר, שאדם צריך לחלק את היממה לשלושה חלקים שווים: שליש — לעבודה, שליש — לתורה, שליש — למנוחה, לשינה. אם נוהג אדם על פי חלוקה זאת — אין הוא עובר על עבירה ואינו חוטא. אין לו זמן לכך. רמז על זה אנו מוצאים בתנ"ך, שלוש פעמים נאמר 'אז'. פעם 'אז תשכיל בכל אשר תלך'... פעם — 'אז תצליח בכל דרכיך'... ופעם שלישית — 'ישנתי אז ינוח לי'... 'אז' — בגימטריא שמונה. שלוש פעמים 'אז' — ראיה לחלוקת היממה, שעליה מדבר הרמב"ם. 'אז תשכיל' — זה לימוד תורה; 'אז תצליח בכל דרכיך' — זה עבודה, פרנסה; 'ישנתי אז' — זו מנוחה.

ש"ס, „כלי יקר", רמב"ן...

„איך הגעתי לדרשנות? עוד בילדותי, כשהייתי מוצא חידוד יפה בספר, נחרט הדבר במוחי ולא יכולתי שלא להעביר זאת לאחרים. וכך, דבר גורר דבר, ספר גורר ספר, דרש גורר דרש. הרביתי לעיין בספרים. היסוד הוא, כמובן, הש"ס. אחר־כך 'כלי יקר', הרמב"ן, 'תורת תמימה' ועוד ספרים. אני מלא התפעלות מהמלבי"ם, המפרש הענקי הגדול ביותר של התנ"ך בדורות האחרונים. אבל את הבסיס העצום של פירוש התנ"ך יצק הגאון מווילנא. בספריו, כמו 'כולל אליהו', 'יד אליהו' ואחרים, אתה מוצא עמקות ופשטות גם יחד. כל דבר שם במקומו. הגר"א מווילנא, זכותו תגן עלינו, הוא ראשון וראשון אצלי.

„כמה זמן אני דורש? איפה אני דורש? אוה, כבר הרבה זמן. אני דורש מאז נישואי, לפני 35 שנה. ואני דורש בכל מקום. אתה יודע מי הם חסידי סאטמאר, הקנאים? ובכן, אצל הסאטמארים ואצל חסידים אחרים, שלא נהוג אצלם הדרוש, אני בא לדרוש. כל בתי־הכנסת פתוחים, ברוך השם, בשבילי. אני דורש גם אצל חסידים וגם אצל מתנגדים וגם אצל פרושים.

גם בעברית וגם ביידיש

„בתחילת דרשתי במאה־שערים — בבית־הכנסת הגדול 'ישועת יעקב', ב'תפארת בחורים', ב'שטיבלאך'. אחר כך עברתי גם לזכרון־משה ולבתי־ורשה ולשערי־חסד — ואיפה לא?! בזמן הראשון שמעו אותי קבוצות קטנות. אבל במרוצת הזמן גדל הקהל ובאים לשמוע אותי אנשים רבים.

„אם אני מדביק מודעות על הדרשות שלי? חס ושלום! חס ושלום! לא דרושות מודעות. כבר יודעים. השמועה עוברת מאדם לאדם. אני דורש גם לפני בנות 'בית יעקב' וגם לפני 'בני עקיבא'. מזמינים אותי, ברוך השם. בלילות החורף דרשתי גם בבית־הכנסת 'הנשיא' ברחביה. אני דורש באידיש ובעברית, לפי רצון הציבור. בעבר הייתי דורש הרבה פעמים בשבוע. עכשיו אני דורש בעיקר בשבתות ובחגים, לפעמים גם בליל־שבת וגם בשבת אחר־הצהרים, אחרי הסעודה השלישית. ונוסף לכך מזמינים אותי לדרוש בסיום ש"ס,

(סוף בעמוד 22)

הסרט „אמריקן גראפיטי" הוא באלאדה „נוער לאן" בשנות ה־60 בארה"ב. הצעד הראשון: אל המכונית

קולנוע דוהר על גלגלים

מאת משה נתן

לא מכבר גדל בקולנוע האמריקני דור של יוצרים צעירים, המפגין כבר בצעדו הראשון רגישות, סגנון וקצב חדשים בתכלית. בין הקווים האופייניים ליוצרי דור זה אפשר למנות את גילם הצעיר מאד יחסית (בני 26 עד 30) ואת משיכתם לדינאמיקה של מכוניות בתנועה. בעיקר אופייני הדבר לשניים מן הבולטים שבהם: סטיבן ספילברג, בן 26, וג'ורג' לוקאס, בן 28, שסרטיהם הבולטים ביותר „שוגרלנד אקספרס" ו„אמריקן גראפיטי" — מוצגים בימים אלה בארץ.

בשני סרטים אלה — פרי יצירתם של קולנוענים רעננים, נמרצים ושופעי כשרון — רואים אנו שתי פנים של הדראמה האמריקנית, כשהיא נעה ללא הפוגה על גלגלי מכוניות דוהרות.

בעוד שבמאי הגל הקודם — פיטר בוגדאנוביץ („הצגת הקולנוע האחרונה") ופרנסיס פורד קופולה („הסנדק"), אם למנות את המוכשרים שבהם — צמחו על ברכי הקלאסיקה ההוליוודית ושאבו השראה מהמקצוענים הוותיקים שלה, אפשר לומר על במאי הגל החדש, שהם ילדי הטלוויזיה. אין הם שודדים את קברי העבר של הקולנוע, אין הם מחקים את ג'ון פורד, הווארד הוקס ואחרים. הם „אפ־טו־דייט". אף כשהם שוקעים בנוסטלגיה של העבר. ויש ביניהם שותפות ואמונה, „אנו לא גרים זה ליד זה" — אומר סטיבן ספילברג — „אבל אנחנו מדברים איש עם רעהו בטלפון ללא סוף. לעתים קרובות אני מחליפים תסריטים ורעיונות ומציעים עזרה זה לזה. אנו מעוניינים בקולנוע אינטליגנטי, עשוי כהלכה, שיוכל למשוך מיליונים. אין לנו ענין בהצלחות קטנות למבקרים, שאף אחד לא הולך לראותן".

„אמריקן גראפיטי" של ג'ורג' לוקאס (יוצג בקולנוע „גת" בתל־אביב) הוא אחד הסרטים המענגים והחביבים שראיתי השנה בקולנוע. לוקאס מעלה בו באוב קסמיו את ראשית שנות השישים, כמו שפיטר בוגדאנוביץ העלה קודם לכן, ב„הצגת הקולנוע האחרונה", את ראשית שנות החמישים. גם כאן, כבסרטו של בוגדאנוביץ לפנינו שחזור של תקופה באמצעות שירייה וסרטיה.

החיפוש אחר הזמן האבוד בממלכת הזכרונות־קשור אצל רבים מאתנו בסימני־דרך מעולם הפזמון והקולנוע. אנחנו זוכרים את העבר באמצעות השירים ששרנו והסרטים שראינו. אלה — אווילים ככל שהיו בזמנם — נשורים כמעט־בבלי־דעת בחיינו ושוקעים בתוך המיטען שאנו נושאים אתנו. אומר בהקשר זה המבקר קנת טיינן, מכתבתו על העירסה הקולנועית של „גטסבי הגדול": „אין כל מיסתורין בגורמי הנוסטאלגיה. האמת הפשוטה היא, שאנו נוסטאלגיים לזמנים שחלפו, במיוחד משום שהמדע העניק לנו את האפשרות לחזור ולהחיות אותם. אנו יכולים להוריד אותם מן המדף — את הסרטים, יומני החדשות, הנאומים והשירים של אותם ימים, ולשוב אליהם על ידי נגיעה בכפתור".

ג'ורג' לוקאס עושה ב„אמריקן גראפיטי" את מלוא השימוש ביכולת זו. הוא הוריד מן המדף לא פחות מ־42 תקליטי „ביט" ו„רוק", שטירטרו באוזנינו בסוף שנות החמישים ובראשית שנות השישים (ביניהם ה„רוק אנד רול" המפורסם, שליווה את הסרט „זרע הפורענות" והיה הימנון לדור ה„ביטניקים"). שירים אלה, הבוקעים ללא הפוגה מכל מקלט, מספקים את הצלילים והקצב למחול שמעלה הסרט — מחול החיים הצעירים, הדוהרים ברוב שאון אל ההתבגרות הבלתי־נמנעת.

מרביתו של „אמריקן גראפיטי" מתרחשת בנסיעה בלתי פוסקת של הגיבורים השונים במכוניות (לא פעם בזמן הקרנה עלתה במוחי השורה של השיר „החיוך" של יהונתן רטוש: „החיים או קל־קלים / החיים על גלגלים"). הבמאי לוקאס שולט בתנועה הסואנת כמו כוריאוגרף רב־תושיה. הוא נותן לה לזרום בקצב המוסיקה, ומעלה בקצביה ניחוח של תקופה שלמה.

„הצגת הקולנוע האחרונה" של בוגדאנוביץ היה מבט עצוב לעבר הייה האפורים של פרובינציה שכוחת־אל. גם „אמריקן גראפיטי" מתרחש בפרובינציה נידחת, אבל האווירה כאן שונה בתכלית. בוגדאנוביץ הדגיש את המישורים השטוחים והריקים, את הייאוש השקט, את המועקה והדכאון. סרטו של לוקאס גדוש כרימון, שובב, משעשע, רועש. כשיר „פופ" עליז, קל־דעת כ„פוסטר" ועשוי בשלל צבעים. העיירה הקטנה מוצפת שלטי ניאון מסנוורים ולהטי חשמל צבעוניים, המשווים לה מראה של חלון ראווה סוריאליסטי. אף שהסרט צולם בעיר שדה אמיתית — עיר־נעוריו של יוצר הסרט — אתה חש כאילו נקלעת לאולפן הוליוודי ענק, אל מול התפאורה הססגונית של סרט מוסיקאלי סוריאלי.

על רקע זה מתרחש מסעם הארוך של ארבעה נערים (ונערותיהם), בליל סיום לימודיהם בבית הספר התיכון — ליל הפרידה מן הנעורים. נערים ונערות אלה הם בני־דורו של הבמאי לוקאס. בהתבוננו עליהם, הוא מתבונן על נעוריו שלו; בשחזרו את לילם, הוא משחזר, אחור־קסם — אך ללא רגשנות יתרה, המתקה או ייפוי — משהו שאבד גם לו לעד. הוא אינו בוכה על האבירה. הוא מנייס את מלוא כשרונו, כדי להחיות את אווירתה, למען עצמו ולמען אלה שגדלו ובגרו באותן שנים. שיחזור זה נעשה בהומור רב וביד קלילה.

„אמריקן גראפיטי" מתרחש באחד מלילות ספטמבר 1962; לילת שקט בשיון הזוהר הקצר של קנדי, בין סערה לסערה. הסרט מחושמל באווירת של „תגיגת נעות", כביטויו של המינגווי. הנערים והנערות יוצאים ממסיבת ריקודים של בית הספר ומתפזרים לבלות בדרכים, איש איש, או זוג זוג, במכוניתו.

לכל אחד מהם, הבעיית שלו: שניים מהם צריכים לעזוב למחרת היום את העיירה, ולנסוע לקולג' במזרח ארה"ב. רבים הלבטים: לנסוע או להישאר? היש טעם בנסיעה? היש תכלית בהישארות? ומה יהיה על הידידה? הצריך כל אחד לשמור אמונים לרעותו, או שכל אחד רשאי בתקופת ההיעדרות לבלות כאוות נפשו עם בני ובנות זוג אחרים?

במכונית שניה (צעצוע צהוב, מוזר ואקזוטי) נוסע אלוף המהירות שבחבורה. בלוריתו בוהקת ונפוחה, כזו של ג'יימס דין, והוא מעמיד את עצמו, כמו אליל הנעורים שאותו הוא מחקה, במיבחני דהירה. (הקולנוע בסרט זה הוא מיתולוגיה; כוכביו — כמו האלים העתיקים של הפיהוס היווני — נושא לחיקוי, לפולחן ולהערצה. מרבית הסרט הוא ניסע עם ילדונת סוררה בת שתים־עשרה, המכירה את חייו בשובבותה — סיטואציה המאפשרת ללוקאס להפיק הרבה צחוק בריא. בשיאו של הסרט יוצא האלוף לתחרות דהירה, הנערכת כולה ברוח „מרד הנעורים" של ג'יימס דין. מאוחר יותר תודיע לנו הכתובת, המספרת על אחרית גיבורי הסרט, כי הוא גם סיים את חייו כמו אלילו ג'יימס דין, בתוך מכונית דוהרת, שמעכה אותו למוות בתאונת דרכים.

הרבה פילפל מוסיף לסרט הזוג הקומי השלימזלי, המודחל מצרה לצרה. הוא גמדון ממושקף, מכוסה פצעי בגרות. היא בובונת בלונדית, העתק מדוייק של השחקנית סנדרה די, שהיתה אלילת נערי הטיפש־עשרה באותם ימים. שניהם יוצאים במכונית שאולה להרפתקה מבטיחה, אך נופלים מן הפח אל הפחת, בשורה של מילכודים גרוטסקיים, משעשעים להפליא.

תוך כדי הנסיעה הבלתי־פוסקת, נפגשים הנערים והנערות ברחובות העיר וניתקים זה מזה וזה מזו, על מנת להיפגש מחדש בצומת הבא. בדרכם הם רודפים אחר אהבות בלתי־אפשריות, חוטפים פלירטים קצרצרים, מסתבכים עם חבורות בריונים בנוסח חימים ההם, נפרדים מאלה שלא יראו לאחר נסיעתם, חוטפים משקאות במזנון דרכים. באחת, נוגסים בתיאבון נערי את עוגת האושר הקטנה, לפני שעול החיים יגזור עליהם את דינו.

„ליל ואלפורגיס" זה של נעורים מסחיים ביקיצה: למחרת בבוקר נפרד אחד מארבעת גיבורי הסרט מן החבורה ונוסע מזרחה ללמוד. האפילוג, החותם את הסרט אומר, שהוא נעשה לימים סופר (האם הוא בן־דמותו של התסריטאי או הבמאי שעשו את „אמריקן גראפיטי"?).

אחרים מסיימים כדרך שמסיימים המבוגרים בעולם הזה; בחיר נערי הכיתה נעשה סוכן־ביטוח בעיר הקטנה; נערתו — מלכת הנערות — עקרת־בית אפורה. אלוף הדהירה גומר, כאמור, בדמי ימיו מתחת לגלגלי מכוניתו. הבריון המכוער נעלם בשדות הקרב של וייטנאם ומוכרז נעדר.

אבל לוקאס אינו נכנס לביצה עכורה זו. הוא רק רומז עליה בסוף סרטו. על הסף הוא מניח לנו לעזוב את אולם הקולנוע עמוסים בצבעים הבוהקים והצלילים הרועשים של עולם עליז והענן, שנשאר — לפחות בצלולואיד — תם, צעיר והינני כשהיה. כמו לוקאס ב„אמריקן גראפיטי", יוצר גם ספילברג — הבמאי של „שוגרלנד אקספרס" — עולם המתגלגל בתנועה בלתי פוסקת. סרטו הראשון — „דו קרב", שנעשה במקורו לטלוויזיה (הוא אחד מאותם במאים צעירים שכשרונותיהם עוצבו בטלוויזיה, ונודע, בין השאר, כבמאי סידרת „קולומבו"), מתרחש רובו ככולו על אם הדרך. עיקרו מלחמת דוד בגוליית: בין מכונית קטנה של סוכן־ביטוח לבין משאית ענקית של נהג אלמוני.

„שוגרלנד אקספרס" — סרטו הראשון של ספילברג לקולנוע — הוא סרט של במאי צעיר, בעל עיניים גדולות, הרוצה לבלוע בבת אחת הכל. אין עדיין בסרט זה לא עומק, לא דקות־אבחנה, לא רגישות מיוחדת. אבל יש בו כשרון עצום לעשיית קולנוע — כשרון המתפוצץ על המסך באין־ספור ניצוצות וזהרים. ספילברג הוא „חיה סינמאטוגראפית". אתה חש זאת בשליטתו הטכנית המושלמת; בחוש הנדיר שלו לצבע, תנועה וקומפוזיציה; ביכולתו למלא את המסך במחזות־ראווה שהם חגיגה־נעה לעיניים. אם יתפתח מן הכשרון הטבעי הזה אמן בעל ייחוד — ימים יגידו.

סיפור הסרט (המבוסס על מעשה שקרה באמריקה) הוא מלודרמה על אם — עבריינית צעירה — התובעת את זכותה לתינוקה, שנמסר לאימוצם של אנשים אמידים. כעין „מעגל גיר קאווקאזי" הפוך, בגילומה של גולדי הון, זוהי נערה היסטרית, קשורה לוולד שנגזל ממנה כחיה אל גורה. היא משתחררת מבית הסוהר, אחר שריצתה עונש קצר על גניבה, ומוצאת שילדה נמסר על ידי משרד הסעד לאימוץ. היא מונקת מיד אל בעלה הצעיר, גנב זעיר, המוחזק במוסד לאסירים שעל סף שיחרורם, ותובעת ממנו לעזור לה מיד להחזיר לה את תינוקם.

המלודראמה מתפתחת מתוך ניגודי האופי שביניהם; היא נמרצת, פעלתנית, תמומת מוח, קצרת רוח; הוא פאסיווי, שביר, שקול, חסר רצון עצמי. היא גורמת אותו בסערת הרגשית שלה כטייפון, מתכננת בערמומיות את הבריחה, מפעילה את כל אמצעיה הרגשיים והנשיים, כדי להוציא אותה לפועל. הוא חש, שהיא דוחפת אותו בקוצר־רוחה למעשה הרת־אסון, אבל נכנע לה, בשל אהבתו אליה ואמונתו בלהט שלה להחזיר את תינוקם.

הם בורחים מבית הסוהר במכונית הישנה של הורי אחד האסירים ומסתבכים עד מהרה — שוב בגלל פחזותה וקלות דעתה של האשה — במירדף עם שוטר צעיר, שנסע מאחוריהם. שוטר זה, כמו דמויות אחרות בסרט — הזקנים באוטו, ההורים המאמצים — משורטטים בקווים מעטים ושטוחים. אנו יודעים עליהם מעט מאוד. אבל ספילברג מצליח להחיותם לעינינו, באיפיון חזותי חריף וחד־משמעי, הנובע מן הבחירה הקולעת של שחקנים ומראה פניהם.

האיפיון נעזר גם בחושו הנדיר של ספילברג לקומפוזיציה דראמטית. הזקנים, שהסיעו את הזוג הנמלט בראשית הדרך, מצולמים כשהם עומדים שפופים על אם הדרך, בחלל ריק. אתה רואה את עמידתם הכפופה בחלל, וכל חייהם העלובים מתורמצחים לפניך. וכנגדם די במבט אחד בגבר כסוף־השיער, השזוף, הגבוה, המחוזיק בילד המאומץ, כדי שכל אמריקה הבורגנית, האמידה וה„מרובעת" תקום חיה ונושמת לנגד עיניך.

אולם עיקר כוחו של ספילברג אינו בקומפוזיציות סטאטיות אלא בתנועה. כמאים ותיקים, ככל שהם מחבורים כאמנים, לומדים להצניע את הטכניקה בסרטם, ולהניע את המצלמה בזווית ובמסלול בלתי־מורגשים כמעט. ספילברג צעיר ונלהב מכדי להסתיר את להטיו כבמאי.

המצלמה שלו עובדת קשה והוא מסגין את כשרונותיה בכל תמונה, כטווס המציג את זנבו לראווה. אתה חש מיד: האיש הזה אוהב צבע, אוהב חשמל, אוהב להניע ולהרקיד עצמים בחלל.

התנינה הנעה נכנסת למסילולה הגרוטסקי ככל שהצעירים מסתבכים ללא מוצא במעשיהם. „אתה מוכרח ללכת אתי עד הסוף" — אומרת האשה הצעירה לבעלה והוא לוחץ על הדוושה ופותח במירדף. תחילה רודף אחריהם רק שוטר צעיר אחד. לבסוף — כל משטרת טכסאס. ספילברג מלווה את המסע במוסיקה עממית, באווירה של בלדה עממית מודרנית.

גיבורי הבלדה הן מכוניות. הן מצטרפות אחת אחת לשיירה, שספילברג מפעיל אותה כמו כוריאוגרף וירטואוז. היא מדלגת בורים, מקפצת בגבעות, מזדחלת אט־אט כדרקון ענק במורדות.

לרגעים עוצר ספילברג את התנינה הנעה, כדי להתעכב ולומר משהו. אנו רואים את הזוג הצעיר, מסתתר בתוך שיירה של מכוניות בקולנוע „דרייב אין". על המסך מוקרן סרטון מצוייר ובו מירדף אין־סופי, גדוש מעשי אלימות. המצלמה של ספילברג מתעכבת לשניות ארוכות על פניו של גיבור „שוגרלנד", המתבונן בסרטון המצוייר — מרותק ונחת. פתאום בשמעת ירייה. היצור המצוייר צונח מת על המסך. נפילתו הולמת במתבונן, המבין לראשונה, כי המוצג לפניו הוא משל לגורל הצפוי גם לו. ההנאה נמוגה בבת אחת ואת מקומה תופסת האימה של ראיית הקץ.

אבל רגעי מודעות כאלה נדירים למדי בסרט. הגיבורים הצעירים של „שוגרלנד" נגררים לתנועה בלתי פוסקת, כדי לא לעמוד פנים אל פנים מול האמת של מצבם, והבמאי נסחף לתנועה, כי זו דרכו לבטא את עצמו במיטבו.

מעניין בסרט זה תיאור פני המשטרה. סרטי המחאה של שנות השישים הציגו את השוטר האמריקני כסאדיסט אלים ואנטיפתי. כאן התמונה מאוזנת לאין ערוך. ה„צ'יף" של המשטרה, העומד בראש המירדף, הוא גבר עתיר־נסיון, שקול, אחראי והומאני. יחסו אל הצעירים, שאותם הוא רודף בתוקף תפקידו כשומר הסדר והחוק, הוא יחס אבהי ומבין. הוא רוצה לעזור להם, להצילם מן התסבוכת שבה הכניסו אותו ואת עצמם. יותר מכל הוא רוצה למנוע שפיכות דמים.

גם השוטר הצעיר, הנישבה על ידי הנרדפים, הוא בחור הגון וטוב. אנו לומדים אט־אט לחבבו, כשם שלומדים לחבבו הצעירים שעשוהו בן־ערובה במנוסתם. ככל שהמירדף מתקרב אל התחנה האחרונה — תחנת המוות — נקשרת נפשו בנפשם. בסוף הוא אף מסכן את חייו, כדי להציל את הנערה ממוות.

„אמריקן גראפיטי" ו„שוגרלנד אכספרס" מסמנים את צמיחתו של דור חדש בקולנוע האמריקני.

אוהבים, בורחים, מתלחטים, מסתבכים — במכוניות (מתוך הסרט „שוגרלנד אקספרס")

המניצ'קה מאודיסה והרופא ההודי שלה

מאת אורי קיסרי

פרשות של היום מחזירות פרשות של אתמול, אפילו שלשום, וסילואטות, דמויות של היום, מחזירות לתמונה נשכחות, דמויות של ימים עברו. בראשית שנות ה־20, כך לערך, נשם את אוירה של א"י מדען הודי, שנשא לו לאשה יהודיה, שהכיר בישראל, או ליתר דיוק בא"י. היום, כחמישים שנה אחר כך, באה ההיסטוריה ולא רק חוזרת, אלא אף חוזרת על עצמה. שוב הודי, שוב מדען, שוב יהודיה — ושוב סיפור, שראשיתו בחופה וקידושין.

נתחיל מן המאוחר, מן האקטואלי, שכן אנשינו היום שקועים בעידן הטלוויזיה, וכדי לחזור לשנות ה־20 של המאה הדרך ארוכה, ויש להשחיז תחילה את המחשבה, שבינתיים העלתה חלודה ויש להחיות את המעשים. מסתבר, שהד"ר סן, אותו מדען הודי, רופא או פיסיקאי, נושא לו לאשה, על רקעה של אוניברסיטת דלהי, נערה יהודיה. מדובר במדען מן המהדרין וארצו מתברכת בו. הוא היה חניך אונברסיטה זו עצמה, לפני שהחל להרצות בת חרצאותיו. עכשיו, שהוזמן ללמד מעל הקתדרה שמאצלה למד תחילה, „מעד", כנראה, ונכשל ב־לשונו, כשהילל ושיבח את מדעניה של ישראל. גם בהודו יודעים אקדמאים, שבישראל מצויים גם למדנים וחכמים. וד"ר סן, בהרצותו, מצטער על שלא קיים גשר בין המדע של הודו לבין המדע של ישראל. אלא שהמדע, גם שם, לא מנע, ומעולם לא מנע מן השנאה לצמוח ולהצמיח. וכך החלו לרכל והחלו לרנן, כי אם הד"ר סן הוא הודי טהור, הנה אשה לקח לו מן הישראלים, כפי שהעידו צירי פרלמנט רבים, וכך גם הוכנסת שאילתה לבית. שר החינוך בהודו הוא תמיד מוסלמי (לפי המסורת!) וזה השיב, כי הוא מצטער... אך אם הורשה ד"ר סן להרצות באוניברסיטת דלהי, הרי זה משום שהוא נחשב עד היום תלמיד־לשעבר של האוניברסיטה שמאצלה בא עתה להרצות, ואין לזה, מסתבר, קשר עם אשתו היהודיה.

קיצורו של דבר, התלקח ויכוח ולא חסרו בין ההודים גם משכילים, שהגנו על זכות המדען להתגונן ולשמור על עצמאותו ושאין משרד החינוך הממלכתי חייב להתערב בפרטיותה של אשת מדען הודי.

אך נניח לוויכוח, לבעייה ולכל הפרשה של המדען, של אשתו היהודיה ושל הפוליטיקה הפרו־ערבית של ארצו. אינני פרשן, לא מדיני ולא מדעני. אמרתי בראשית דברי: כבר היו דברים מעולם... ואני בכל זאת מאמין, כי הפוליטיקה הטובה מכל פוליטיקה היא ההיסטוריה.

וכך, מה שהיה, בראשית שנות ה־20 היה, אם זכרוני אינו מטעני. וזהו סיפור של נערה יהודית, שעלתה לארץ מאודיסה שעל גדות הים השחור. העליה מאותו תבל כבר החלה... ודומני, כי קראו לה „עליה שניה". זו היתה תקופת עלייתם של יוסף טרומפלדור, של יהודית קוסלביץ־אלמוג... נערה זו היתה נערה הרבה יותר מנאה, שכן היה לה חיוך דולק בעיניה ואילו פיה היה חייכני ואנושיותה בלטה על רקעה.

היא היתה חובשת בסך הכל. אך להיות חובשת בימים ההם היה יותר ממצווה. היה זה ייעוד. קופת חולים לא היתה קיימת עדיין, אבל חולים כבר היו קיימים, וקדחת, קדחת צהובה, דיזנטריה וטיפוס־הבהרות היו גם הם קיימים והיו מעשים בכל יום ובכל פינה. ואילו החובשת מאודיסה היתה אמיצה ושום דבר לא הרתיע אותה, שום חיידק ושום טפיל. וכשהיינו אנחנו, נערי העיר, סרים לבקר, לטייל, במרחביה, באותה עפולה של הימים ההם, היינו מעריצים את יופיה ואת נכונותה של מניצ'קה זו לסעוד את החולים ולעודד את המחלימים.

איני יודע, אם באה בגפה מאודיסה, או בחברת משפחתה. זכור לי רק, כי שם המשפחה היה ציונסקי — מניצ'קה ציונסקי, וקראו לה האחות מניצ'קה, או החובשת מניצ'קה.

ויום אחד, בחוצות חיפה, אני פוגש אותה יפה וחיננית כדרכה, שולבת זרועה בזרועו של קפטן בריטי. שכן בינתיים נתחלפו הקיסרויות. העותומנית פרשה, הלכה. האנגלית הופיעה.

„הכר את בעלי" — אמרה והדביקה בחיוכה גם את עיניו של הסרן — „מדין אנגלים", הוסיפה, „אך הוא הודי, רופא, העומד בראש בית החולים הצבאי שבמחנה".

ואכן, היה מחנה כזה בחיפה של הימים ההם, כולו על טהרת ההודים. היתה שם גם תזמורת, שהנעימה בערבים את הלילות בהשמיעה מנגינות בין עצי הזית העבותים. כל המנגנים, כולל המנצח — הודים. אבל המדים — בריטניה הגדולה. האמנם קרה כדבר הזה אי־פעם?

וכך היה ההודי בשירות האנגלים, וכך היתה מניצ'קה, אם אפשר לומר, בשירות ההודים... סליחה: בשירות ההודי היחיד, האחד.

אך מניצ'קה נתפרסמה ככר לפני היות הכיבוש הבריטי. באותה תקופה, כפי שאמרתי, שלטו כאן התורכים. הד"ר אליהו אוירבך, הד"ר הלל יפה זכרונם לברכה, היו מגוייסים בצבא התורכי והרבו להגיש עזרה רפואית למרחביה ולאנשיה, ומדי בואם לצורך הגשת טיפול או ניתוחים, היתה מניצ'קה מופיעה גם היא מיד, בחלוקה הלבן, שנתפרסם בינתיים. בימי התורכים לא היו הרפואות בהישג־יד, וכן גם המזונות. זכורה לי אנקדוטה לא כל כך משעשעת מאותה תקופה. במרחביה חנו גם פלוגות צבא של גרמנים מזה ותורכים מזה. משפחה יהודית, מטופלת בילדים, כאבה את כאב ילדיה. התינוקות חלו והחלב אזל... מה יתנו לתינוקות לשתות? ואז, במותה החריף והאמיץ, האודיסאי, מסרה מניצ'קה לסגן תורכי חביב קערה גדולה, שילך לכפר הקרוב, או הרחוק, וימלא את הקדרה בחלב.

הסיפור הזה התהלך אחר כך בכל העמק. מסתבר, שהתורכי סירב... אלא אם כן תנשק לו החובשת היהודיה והיפה על לחיו. „טוב", הבטיחה, „אבל הביא תחילה את החלב". היישוב היהודי המתין. ציפה. לבסוף נראה הקצין כשהוא קרב ובא וקערת החלב המלאה בידיו. אך אחת, בדרכו על הסף, מעדה רגלו, הוא נפל וכל החלב נשפך. אך מניצ'קה היתה אשה עם לב. היא בכל זאת הניחה על לחייו של התורכי שתי נשיקות.

הסיפור, כפי שאמרתי, הילך בכל העמק והגיע גם לחיפה. אך איש לא הסביר, מניין הושג אח"כ חלב עבור התינוק החולה...

שח במרחביה בימי התורכים גם הד"ר קריגר גבוה ותמיר, שהזכיר בדיוקנו את המשורר הצרפתי אלפרד דה מיוסה. גם הוא בוודאי יודע לספר סיפורים על העמק של הימים ההם. אולי יעלה את זכר הביצה הגדולה שהשתרעה בקרבת מקום והציקה למרחביה. כאן היו מיליוני יתושים. חברי הקואופרציה הראשונים היו אכולי קדחת. גרשון גפנר, אחד מחלוצי המקום, יספר, עם אליעזר לוברני, את ההיסטוריה. הוא מציין, שמניצ'קה ציונסקי, או סיונסקי, היתה מגישה את העזרה הרפואית בחיוך אנושי טוב על שפתיה והיתה תמיד הראשונה להושיט עזרה.

אח"כ נעלמה מניצ'קה ונעלם הרופא שלה. נעלם הזוג — היהודיה וההודי יצאו את הארץ, או ליתר דיוק אני יצאתי את הארץ. אך בת אודיסה זו, שקראו לה החובשת מניצ'קה, או האחות מניצ'קה, זכורה לאנשים רבים החיים היום — בתנאי שחיו גם אז — את חוויית הימים ההם.

אני עוד אראה אותה פעם נוספת באחד מביקורי בחיפה. היא קפצה לארץ, אלא שהרופא שלה כבר לא היה עמה. אני טועה? היכן היה? היכן היה הזוג בשנים שלאחר כך? האם כבר החלו ההודים ללמוד כיצד שונאים?

זהו אחד הסיפורים שהורישו לנו השנים ההן, סיפורים על יתושים, על קדחת ואל אהבה שגועים אינם יכולים לה.

כיום אוסר המדע על מדענים לשבת ולספר אהבת אנוש.

עצוב!

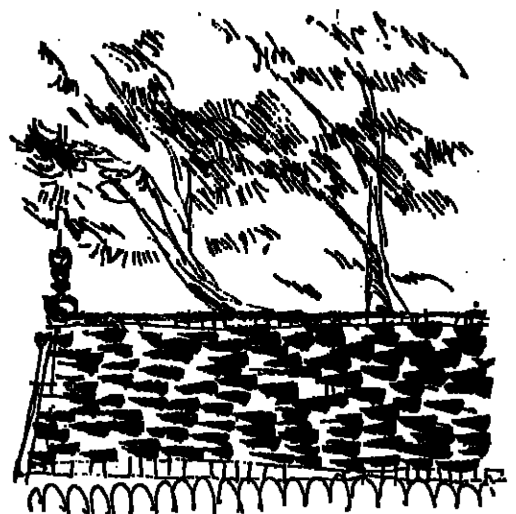

תנועוף בסוכה

הפכי את עוף החולין למעדן של חג

מנת העוף פופולארית מאד בארוחה ישראלית טיפוסית בזכות בשרו העדין למאכל ומחירו הזול. וכשמדובר בתנועוף של תנובה אפשר למנות עוד תכונות: נקי, דל־שומן וטרי תמיד, כי טריותו מוקפאת ונשמרת בצורה הטבעית והנכונה ביותר מרגע הכנתו במפעל ועד להכנתו במטבח. לכן עקרת־בית ישראלית יכולה לפנק את בני־ביתה בתפריטי תנועוף טעימים גם בימות החול וגם בחגים.

מתכון לסוכות

בחג הסוכות, חג האסיף, מבטאים את שפע התנובה החקלאית בקישוט הסוכה בפירות ובירקות. תבשיל תנועוף עשוי עם מגוון ירקות הוא מאכל טעים וערב ביותר המתאים לאכילה בסוכה. זוהי ממש ארוחה בקדרה אחת, הגישי הכל בקדרה אחת אשר תשמור על חומו ועל ניחוחו.

8 מנות: 2 תנועוף מחולקים למנות, 1 כפית מלח, חצי כפית פלפל שחור, חצי כפית פלפלת (פפריקה), 1 ק"ג תפו"א, חתוכים לקוביות, 1 ק"ג בצל, חתוך לפרוסות, 4 כפות שמן, 1 כוס מים + 1 כפית אבקת מרק, 1 חבילת גזר ואפונה קפואים.

1. חלקי את תנועוף לרבעים ותבלי בתבלינים.
2. טגני בסיר גדול ושטוח את הבצל בשמן עד שיזהיב. הוסיפי את חלקי תנועוף וטגני אותם עד שישחימו מכל הצדדים.
3. הוסיפי את קוביות תפוחי האדמה. צקי כוס מים ואבקת מרק. כסי את הסיר ובשלי ברתיחה אטית כשעה וחצי, עד שתנועוף מתרכך. טעמי ותבלי לטעמך.
4. כ־20 דקות לפני ההגשה הוסיפי שקיק גזר ואפונה קפואים. סגרי והמשיכי לבשל. המנה המתקבלת היא טעימה, משביעה וצבעונית.

הגישי את תנועוף והירקות כארוחה בקדרה אחת, אפשר בסיר בו בושלו.

מחיר מיוחד לחג

תנועוף
העוף הצעיר
בשקית הכתומה

תל-קציר: פעם היו כאן מלחמות

לפני עשרים וחמש שנה נוסד משק תל־קציר בצל הרמה הסורית ● ● [illegible]ע שנים תמו קולות הירי סביבו ● ● היום מצפה הישוב לתיגבור ולהתרחבות

מאת מנחם תלמי
צילם אסף קוטין

במאי 1948 גלשו מכאן הגייסות הסוריים, שפלשו לעמק הירדן הישראלי. היום עושים כאן הכנות ל־חוג עשרים־וחמש שנה לקיומו של קיבוץ תל־קציר. במאי 1948 היה זה שטח אויב. בשלהי 1949 עלו לכאן מתנחלים ישראליים, להקים משק מ־על הנפה המזרחי של הכינרת, בצל הרמה הסורית.

במשך שנים היה משק תל־קציר אורח קבוע בחדשות. שם נרדף ל־מושג בטחון ותקריות אש. היום, ב־עשרים־וחמש שנה לקיומו, נמוג די־מוי זה.

היום — קיבוץ קטן, מתנשא על גבעת מעל הכינרת. פניו וגבו אל שורשי הגולן הישראלי, שהיה פעם הרמה הסורית. עיניו אל מול נופי הכינרת, אל מול רצועת הפוריות של עמק הירדן. מוגבה מסביבתו ועדיין נושם את הקיץ הכבד, את מירבצי הלהט. הלהט הזה, כשחוברים אליו המים, הוא סוד הפוריות.

שלהי קיץ. בטרם חג. מוגנים רו־טנים הרישית, מרמזים על צינה נ־עימה באפלולית החדרים. סביב הב־תים גינות נוי, מלבלבות תחת רסס ממטרות מסתתרות. שלווה כפרית, לטופת רוח קדים.

עבר „הכוון זכון"

פעם היו כאן מלחמות. המון זמן עבר מאז. כמעט ארבע שנים. מי ש־שוכח — כיפות המיקלטים מנכירות לו. כיפות בולת, מתגבעות מעט מעל פני הקרקע.

פעם היו כאן רעמי מלחמה ולמק־לטים הללו היתה משמעות רבה. דל־תות־הברזל שלהם נשארו פתוחות, הכניסה אליהם נקיה, מסודרת. הכל מוכן ומאורגן לכל מקרה, הגם ש־חירבת־תאופיק אינה קיימת יותר, ועל גב הרמה נעוצים כבר ישובים עב־ריים.

אלא שקיים עדיין הגבול הירדני שמעבר לירמוך, מרחק אווירי של שני ק"מ. ובעומק השטח מתנשאים הרי גלעד, ומן הסתם מצויים ברכ־סיהם תותחי „לונג־טום", אף פעם אי אפשר לדעת.

מאז מלחמת יום הכיפורים לא נו־צלו המיקלטים הללו, שהם משכנות תת־קרקעיים עמוקים, מצויידים בכל חידוש לקיום ממושך. עתה הם מש־משים מיני „מועדונים" וצעירים יו־רדים אליהם בערבים, לצפות שם ב־טלוויזיה.

„כוננות פינוי"

לפני שנים אחדות עדיין עשו ב־הם שימוש אחר — כאשר צרורות ארוכים של מקלעי „גוריאנוב" רו־סיים היו נצלפים לכאן מן המוצבים הסוריים, כאשר פגזים כבדים, שה־גיעו לכאן במסלול מוגבה, היו נוח־תים בין בתי המגורים והמשק ברע־מים מחרישי אוזניים.

עד 1967 היה תל־קציר ישוב ספר, עם מקום־של־כבוד בכותרות העתו־נים. משנת 1968 ועד תום תקופת „ההתשה" היה זירה של הפגזות. א־חר כך באה מלחמת יום־הכיפורים ו־דומה היה כי „חוויה" בטחונית חד־שה נכונה למשק.

„ביום השני לפרוץ המלחמה קי־בלנו הוראה לכוננות־פינוי. הדבר סופר למספר מצומצם מאוד של חב־רים, כדי לא ליצור דאגה מיותרת בטרם עת. ואכן, כעבור עשר דקות בוטלה הוראת הפינוי."

משתמה המלחמה ברמה, חזר ה־רוגע הבטחוני.

וכאן, על הגבעה הזו שמעל חופה המזרחי של הכינרת, רוגע זה הוא מושג יחסי: המיקלטים תמיד פתו־חים, תמיד מוכנים; ובלילות קיימת תורנות שמירה אינטנסיווית. כמו ב־מרבית המשקים בארץ הזו, שאינם נעוצים בטבורו של הישוב.

חריש תחת אש

על גבי לוח ירוק, במשרד המשק שמתחת לחדר האוכל, כתוב בגיר לבן: „א נ י ב ק ט י ף. א ח ז ו ר ב־ע ר ב. ד ו מ ב ה."

דומבה, מרכז המשק, הוא מן ה־וותיקים. לא מן המחזור הראשון, לא מן המחזור השני. מאלה לא שרד איש. הוא גם אחד מן המבוגרים שב־משק, בן 34.

גוף חסון, פרצוף מחוייך, כובע־טמבל אדמדם. דומבה בגודל טבעי, בשלהי *1961* העניק לו הרמטכ"ל צל"ש.

„בחייך, עזוב! זה סיפור עם קורי עכביש!" — מנסה דומבה להתחמק.

אחר כך הוא מתרצה:

„טוב, בקיצור. זה היה בתקופת העיבודים הפוליטיים. בחלקות שמ־תחת לחירבת־תאופיק. בסתיו 61, ל־קראת זריעת החורף. ירדנו לשם ל־חרוש. אני ומנחם. אחד ישב על הטרקטור, אחד הסתתר בצד, עם מכ־שיר־קשר. למעלה התמקמה יחידת חיפוי של צה"ל. היה ברור שהסורים יפתחו באש. והם באמת פתחו. הם ירו, החיפוי השיב אש, אנחנו חרשנו. כעבור זמן מה קראו לנו ללשכת ה־רמטכ"ל בתל־אביב. נתנו לנו ציון לשבח. ואלוף פיקוד הצפון לקח או־תנו ל,אקרופוליס' להרביץ ארוחה הגונה."

חלקות המריבה

מי זוכר היום את „חלקות המרי־בה" ההן, שבין תל־קציר לבין שו־רשי הגולן? מי זוכר את כינויי ה־חלקות ההן — „החוטם של דה־גול", ה„איקסים", „המשולשים". ומי זוכר את חירבת־תאופיק והמוצבים הסו־ריים? ואת קציני האו"ם הבאים לה־ציע הפסקת אש?

מלחמה זעירה ועיקשת על פס קר־קע קטן, שנהפך לזירת דמים. במקום זה ערך צה"ל את פעולת התגמול הראשונה אחרי מיבצע־קדש; אחר קרב נמרץ נכבשת חירבת־תאופיק התחתונה והושמדה. הסורים קבעו את מוצביהם בחירבת־תאופיק העליונה ו־התקריות נמשכו. בעקבות תקריות א־לה, באפריל 1967, פרצה התלקחות גדולה יותר, שבמהלכה נערכו קרבות אוויר וששה מטוסי מיג סוריים הו־פלו בזה אחר זה.

אחר כך פרצה מלחמת ששת ה־ימים וב־10 ביוני נכבשת חירבת־תאופיק העליונה והאיום הסורי על חלקות המריבה ועל משק תל־קציר חדל.

חשופים בבושק

„זה היה יום גדול — נזכר דומ־בה — טיפסנו למעלה, אל חירבת־תאופיק, אל המקום הבלתי־אפשרי. עמדנו שם, במוצבים הסוריים המנו־טשים, והסתכלנו מטה, על עצמנו. קיבלנו ,שוק'. פתאום ראינו איך ראו אותנו הסורים כל השנים. חשופים,

(המשך בעמוד 29)

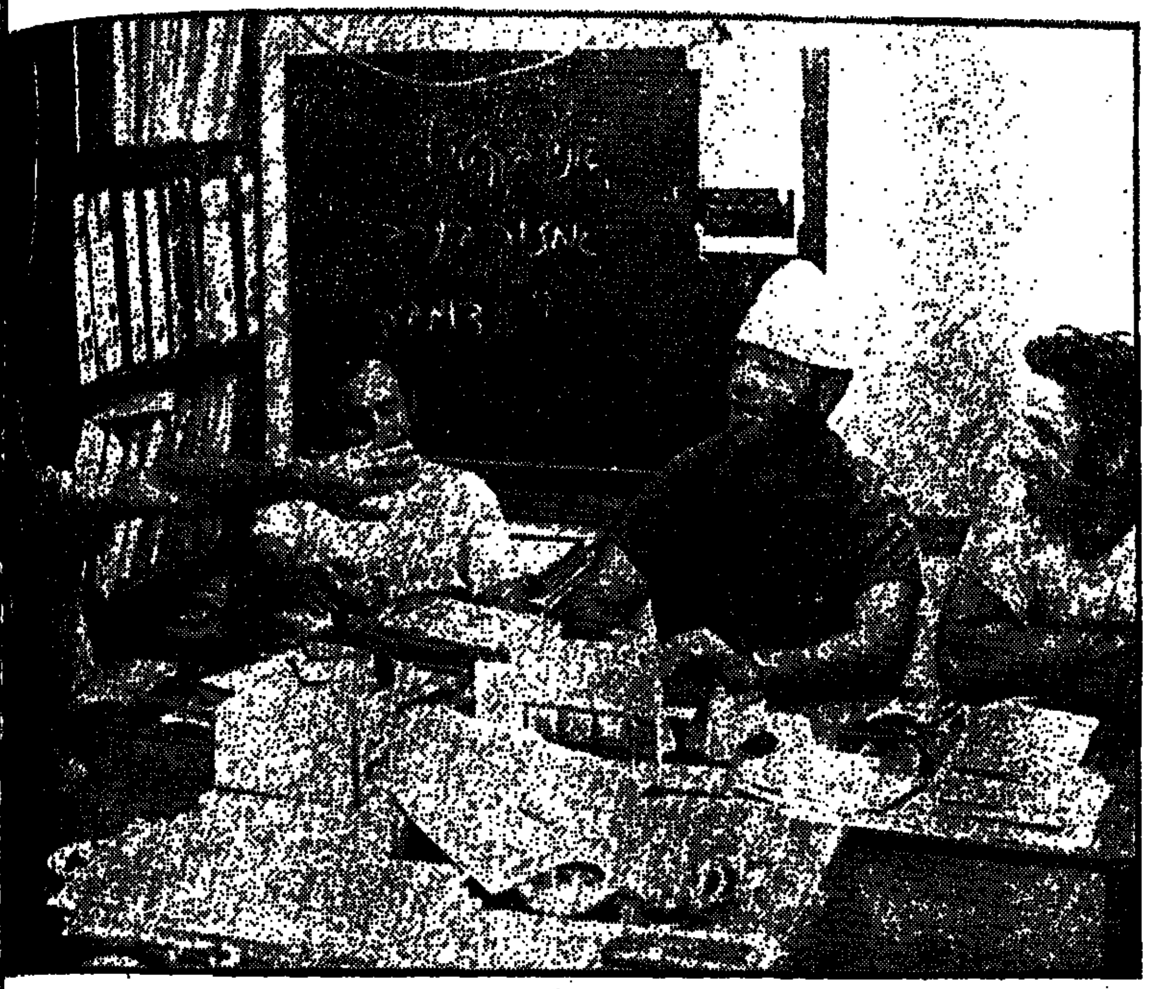

ותיקי הקיבוץ, אנשי „המחזורים הראשונים", דנים על העתיד, בחדר רכז המשק.

מן הראשונים־המייסדים לא נותרו רבים, אבל בתל־קציר גדל דור בריא של ילידי המקום.

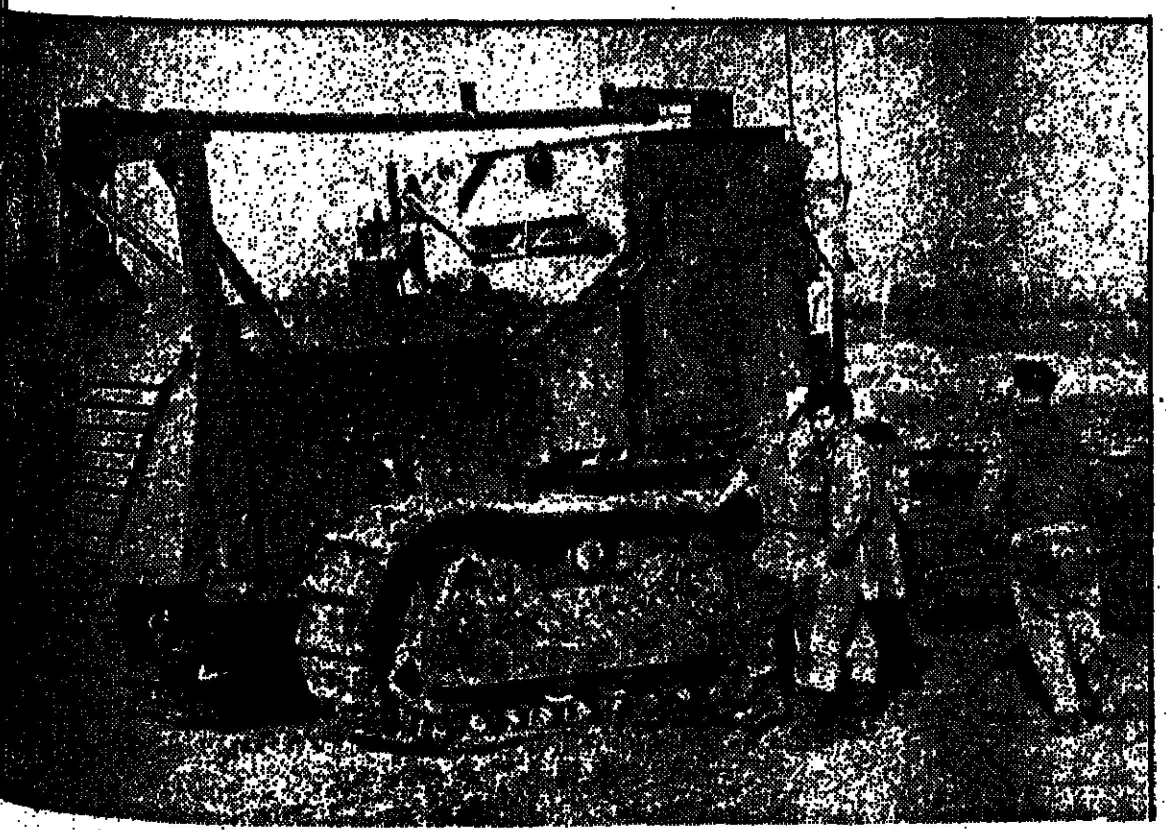

מי זוכר, מי יודע? טראקטור משוריין, כלי־העבודה של שנות השישים, היום מוצאים אותו — באלבום.

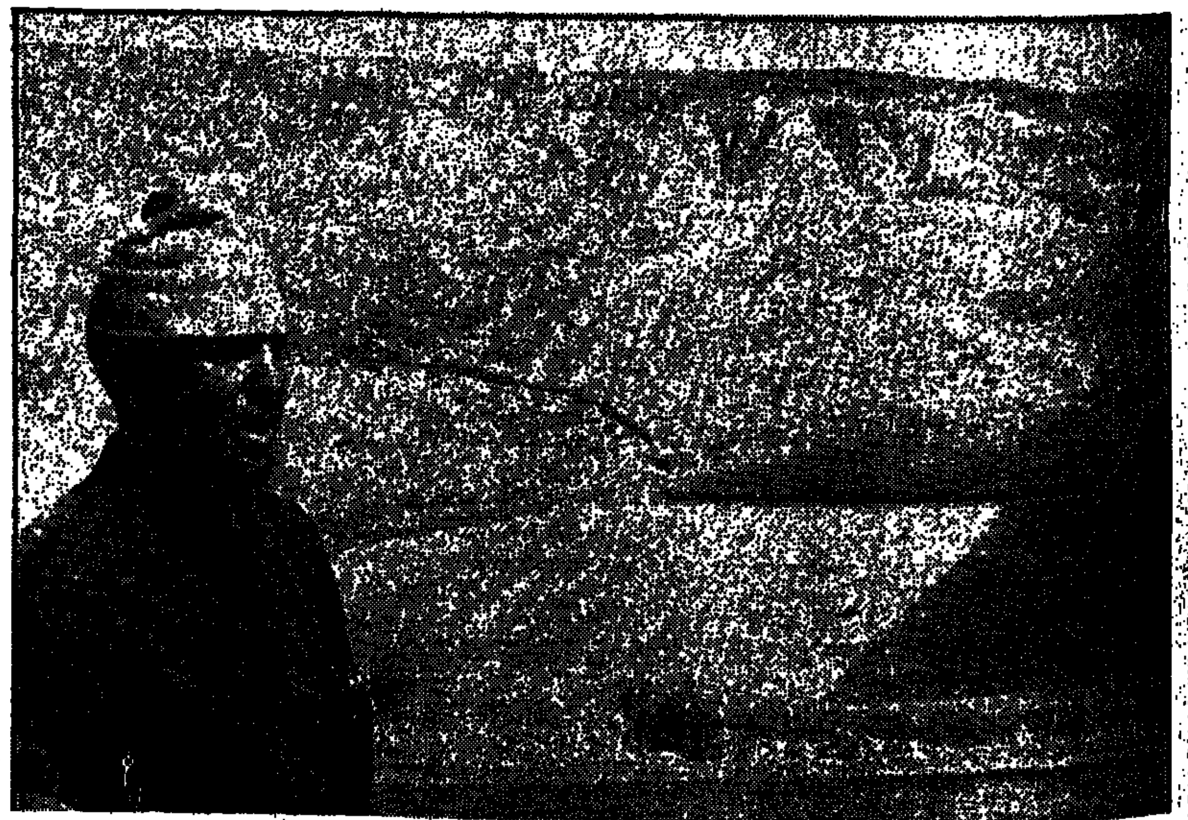

פנות ב„עידן השקט", משקיף דומבה בחיוך על „חלקות המריבה", שבמשך שנים הצמיחו — אש.

חברת "מאיר" (היבואנים הבלעדיים של VOLVO בישראל) שמחה להזמין אותך לנסיעת מבחן בדאף חדש.
בוא לאולמי התצוגה שלנו ברח' קרליבך 23 בת"א או ברח' אלנבי (בחיפה, הכנס ל- DAF 66, התנע, וסע - ללא כל התחייבות. כך תוכל להשוותה, להתרשם מביצועיה הנפלאים ולעמוד על יתרונותיה הרבים.

סופר אוטומטית-
ב- DAF 66 מערכת הילוכים אוטומטית המופעלת בשיטה מיוחדת, אשר לה אין ספור מצבי הילוכים והמתאימה עצמה לכל מצבי הנסיעה ללא כל דרגות ביניים.

תאוצה-
כל מילה מיותרת - לחץ על דוושת הבנזין ותווכח בעצמך.

יציבות-
מערכת הציר האחורי המיוחדת ל-DAF 66 מאפשרת לה להתגבר בקלות על מצבי נהיגה קשים הנובעים מעומס רב, סיבובים חדים ופתאומיים וממהירות גבוהה.

בטיחות-
נוסף על יציבותה הטבעית מחוזק כל גוף המכונית והדלתות בחיזוקים מיוחדים; כל זאת יחד עם הגה בטחון, תומכי ראש אינטגרליים וחגורות בטיחות נותנים הגנה מירבית לנוסע ולנוהג במכונית במקרה של עצירת פתאום, מכה חזקה או תאונה.

עיצוב ונוחות-
דאף 66 מעוצבת בקווים ספורטיביים ואלגנטיים, הדורה ומרווחת עם גימור מושלם. המושבים אורטופדיים ומצופים באריג מיוחד. הרצפה מכוסה בשטיחים תואמים. החלונות רחבים וגדולים. לוח שעונים מודרני המאפשר בקרה מתמדת ושליטה מהירה. הפגושים מפלדת אל-חלד מצוידים במגיני גומי. מרכב המכונית עבר ציפוי חשמלי מיוחד להגנה מושלמת נגד חלודה - במקובל ב"וולוו".

DAF 66 נוסעים וסטיישן-
דאף 66 משווקת בארץ בדגמי סטיישן ונוסעים בעלי נפח מנוע 1100 ו-1300. מכונית הסטיישן מצויידת בכל השכלולים המאפיינים את מכונית הנוסעים - אך בעלת שטח מטען גדול במיוחד.

השרות המצוין של VOLVO
מהנדסי וולוו עברו הכשרה מיוחדת במפעלי דאף בהולנד, ומוסכי "וולוו" ברחבי הארץ עומדים לרשות כל בעל מכונית דאף בישראל. חברת "מאיר" תשרת ותספק חלפים גם למכוניות דאף הישנות הנמצאות בארץ.

אתה מוזמן לנסיעת מבחן ב"דאף"

DAF 66

עם השרות המצוין של VOLVO

"מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ,
תל אביב, רח' קרליבך 23. טל. 289191. מחסן חלפים: אבן גבירול 9

ללקוחותינו וידידינו ולכל בית ישראל
שנה טובה ומאושרת, שנת בטחון ושלום, שנת בטיחות בדרכים.

מאחלים: מאיר קן, ישראל קן, יעקב שחר ומשפחותיהם.

שיפודים

לכבוד הנהלת בתי הכלא, ישראל.
מאת: מזכירות האו"ם, ניו-יורק.

א.נ.

היות ואנו עומדים לקבל לשורותינו, במסגרת עידוד מפלצות צעירות, את הארגון לשיחרור פלשתין, והיות וידוע לנו כי כלואים אצלכם רבים מחברי הארגון הזה, והואיל ואין ספק כי יש ביניהם בעלי זכות לנציגות באו"ם, נבקשכם לתודיענו אם אתם מעוניינים להעביר את בתי-הכלא שלכם לאחד מאגפי בנין האו"ם בניו-יורק, או שמא כדאי יותר שנעביר אנחנו את האו"ם לכלא שאתה.
לתשובתכם המהירה נצפה.

בטל הכבוד,
מזכירות האו"ם, כדור הארץ
(כתובת זמנית)

לכבוד
הארכיבישוף ראיא
מאת: הוואטיקאן

א.נ.,

שמענו בענין את התבטאויותיך בנושא הצדק והשמירה על כבוד האדם. אלה, כפי שאתה אומר, מביאים בתפרת לאהדת ישראל.

כדי להמחיש את הערכתנו לדעותיך המעניינות הנ"ל, החלטנו להעניק לך מינוי מתאים.

מה דעתך על הצטרפות לסגל מינזר השתקנים ?

בברכה,
הכס הקדוש

סוכה לנצח!
סכך לנצח! דפנות לנצח!
8 חדרים - 16 בתי שימוש (צבעוניים)

זכור:
זאת ההזדמנות היחידה שלך לעקוף את חוק הקפאת הבנייה.

מצאתי את עצמי

בזמן האחרון אני שומע וקורא בכל מקום על כל מיני אנשים, שאומרים פי הם מחפשים את עצמם, או אחרים שמודיעים ברגש, שהם מצאו את עצמם. כל מיני טיפוסים וטיפוסות מתראיינים בכל מיני מקומות ומדווחים על חייהם הסוערים בערך בזו הלשון: „שנים רבות חיפשתי את עצמי, והנה בזמן האחרון, כשפגשתי ב / כשקראתי את / כשחזרתי אל / כשהתגרשתי מ / (מחק את המיותר), מצאתי את עצמי. אני אדם חדש עכשיו. לעולם לא אשוב להיות אותו האדם שהייתי קודם".

ובכן, מכל המשפטים המנופחים שאני שומע, בלי-עין-הרע, בכמויות לא קטנות, העניין הזה של חיפוש ומציאה נראה לי המשונה ביותר.

תהרגו אותי, אבל אני לא מבין מה יש כאן לחפש ומה יש כאן למצוא. הנה, "אני מקדיש עכשיו כמה שניות ומחפש את עצמי. הופ, מצאתי: בחור עצלן, יחיד, חלש, פחדן, אנוכי, עם כשרונות מסויימים בנעט, שטחים וחוסר-אונים מזעזע בכל השטחים האחרים. בחור טוב, בעצם, אבל מה שהורג אותו, זה שהוא רוצה לישון כל היום.

זה בערך מה שמצאתי, ואני לא חושב שזה עושה עלי חובה רושם. אני אמשיך להשתדל לדכא את כל התכונות השליליות שמניתי למעלה, בכות הזרוע ובמשמעת המורה.

זהו. אני מאבד שוב את עצמי. המוצא הישר יכול לעשות במציאה הזו ככל העולה על רוחו. ובפעם הבאה, כשאשמע שוב מישהו מספר באושר שהוא מצא את עצמו, אבקש אותו שיפרט לי מה בדיוק מצא, ומה כל כך משמח בזה.

מנהלת המפעל

ליד הריסות המפעל לייצור שמנים עמדה המנהלת. עשן עוד התאבך פה ושם, אבל צוותים של פועלים כבר הקימו מחדש חלקים שקרסו בדליקה הגדולה. הייצור התחיל לזוז איך שהוא, מנהל חדש ניסה להשתלט על הניהול והשיווק, וזה לא היה כל כך פשוט, כי המתחרים כבשו בינתיים את השוק. „אני כבר לא אשוב להיות אותה האשה שהייתי קודם" - אמרה המנהלת לעתונאי שעמד לידה - „זה לא חשוב אם אומרים לי שלא אני הייתי אשמה במה שקרה, חשובה ההרגשה שבלבי".

„מה בדיוק קרה באותו יום גורלי שפרצה הדליקה ?" — שאל העתונאי.

והמנהלת הביטה בו בעיניה הטובות ואמרה: „תביט, בחור צעיר, אני לא אשמה במה שקרה. אני בסך הכל אשה פשוטה, ולא מבינה כלום בדליקות. מה אני יכולה לעשות כשפתאום פורצת אש במפעל ?"

„בכל זאת, גבירתי, הרי אפשר היה להניח שבמפעל לייצור שמנים תיפול דליקה. השמנים שלכם הם חומר דליק, את יודעת".

„שמנים הם דליקים ? זה באמת מעניין, בחור צעיר, אתה צריך לדעת, שאני אשה שלא כל כך מבינה בשמנים, אני הייתי המנהלת של המפעל הזה, אבל לא דובר על כך שאני צריכה להבין בשמנים. זה באמת מעניין, שמנים הם דליקים ? איך לא סיפרו לי דבר כזה ?"

„מה שלא יהיה, גבירתי המנהלת" — כך המשיך העתונאי — „הרי ידוע, שבכל מפעל צריכה להיות מערכת יעילה של כיבוי דליקות, מדוע לא הפעלתם את המערכת היקרה שלכם, כאשר פרצה הדליקה ?"

„כן, עכשיו אני נזכרת, שמנהל-עבודה אחד, סימן-טוב, התרוצץ שמה וצעק כל הזמן: מה השאננות הזאת, ולמה מפרקים את מערכת ההגנה, ושכחה לא מנהלים מפעל, אבל אחד צריך להבין, שאני בסך הכל אזרחית פשוטה, ולא מבינה בכלל איך לנהל מפעלים".

„כן, זה ברור, גבירתי המנהלת, אבל טוב שתזכרת את סימן-טוב. אני שומע עכשיו שהיו עוד הרבה סימנים טובים, שהראו שהדליקה קרבה ובאה, ושהם צעקו כל הזמן שצריך להתכונן. מה יש לך לומר על כך ?"

„נו, טוב, טוב: זה קל מאוד להאשים לאחר מעשה. אתה צריך לדעת, שאני לא מבינה בכלל בצעקות כאלה, אני, בסך הכל, אשה פשוטה. זה נכון, שהיו סימנים לדליקה. במיוחד הדאיגה אותי העובדה שהמתחרים שלנו קירבו ערימות עצומות של עצים אל מחסני השמנים שלנו, ויצקו עליהם נפט, וצעקו כל הזמן אחד לשני שיביאו כבר את הגפרורים. המצב היה באמת קצת משונה. בוקר אחד לא יכולתי להכנס עם מכוניתי בשער המפעל, כי איש אחד פרק שם בקבוקים כאלה מלאים בבנזין, וסמרטוט תחוב להם בפיותיהם.

„גערתי בו על כי הוא יוצר צוואר-בקבוק בשערי המפעל עם הבקבוקים שלו וגם שאלתי אותו מה הוא עושה שם. הוא היה דווקא נחמד והסביר לי שתיכף הוא והחברים שלו ידליקו עם הבקבוקים האלה, שקוראים להם בקבוקי מולוטוב או משהו כזה, את כל המפעל שלי, וגם צחק צחוק פרוע כזה.

„סיפרתי את זה למהנדסים שלי, כי אני לא מבינה בעניינים כאלה, והם אמרו לי, שהוא סתם מדבר, והיה שם גם מומחה אמריקני אחד, שאמר שזה רק נדמה לי, בגלל שגעון הרדיפה שלי. תדע לך, שהרבה אנשים באים אלי עכשיו ואומרים לי: מה את מאשימה את עצמך ? אם כל המהנדסים האלה אמרו לך שלא תהיה שום שריפה, אז מה פתאום שאת, שלא מבינה כלום בשמנים, ובדליקות ובמערכות לכיבוי, מה פתאום דווקא את, כמנהלת המפעל, תגידי דבר אחר, נכון ?"

*

„ולסיכום, גבירתי, מה יש בפיך לומר למנהל המפעל החדש ?"

„אה, הוא. אני חושבת שהוא כבר לא זקוק לעצות. הוא נעשה קצת עצבני ו-חשדן בזמן האחרון. אני שומעת שהוא מאבטח את השמנים חזק חזק ולא מאמין לשום דיבורים. הוא גם מבין מצויין בדליקות. היה פעם במכבי-אש".

פינת הרומנטיקה

1. מחמאת השבוע:
„תשמעי, חומד, כל פעם שאני רואה אותך, אני מרגיש את עצמי כמו חזיר שוביניסטי גברי".

2. הודעה מיוחדת:
לשתי התיירות שלקחתי טרמפ במכוניתי ביום ששי בלילה ושהיו לבושות בשתי כפיות. אני מצטער, הייתי כל כך שקוע בשיחה המעניינת אתכן, ששכחתי לגמרי על האונס. אל יתחשבו עלי רעות.

3. התחמקות השבוע:
„בטח שאני אוהב אותך, בר-בליה, אני לא יכול לחיות בלעדיך, אילו היה מקום חניה ליד הבית שלך, הייתי בא לבקר אותך כל שבוע".

מאיר עוזיאל

מפלצת לוך נס הגיעה ללונדון

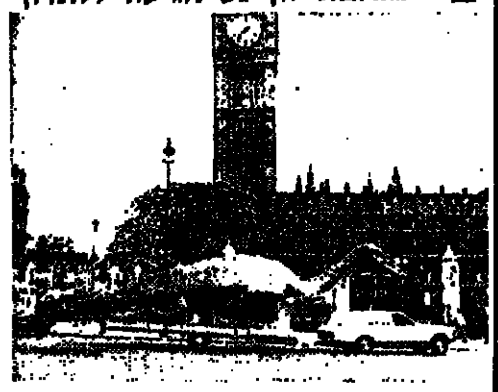

לונדון

התיירים סקרו את עיניהם נוכח המראה הבלתי־רגיל. המפלצת המפורסמת של לוך נס עוזבת את מקום מגוריה הרגיל בסקוטלנד ועושה את דרכה בתוך מבוך התחבורה של בירת אנגליה.

החיה, שהוזמנה על ידי „אגודת לוך נס" ובוצעה על ידי הפסל אלן רוס במצאה אותה שעה בכיכר הפרלמנט בדרך לסקוטלנד כשהיא מתקדמת על משטח־גלגלים צמוד למכונית „פורד".

לדברי הפסל, יתכן שפסלו אינו משקף בדייקנות מלאה את המושג המקובל על המפלצת, אך הוא תואם את דבריהם של עדי־ראיה ואת הראיות המדעיות ש־נצטברו בשנים האחרונות.

לא הותר לו לחזור לכלא

חולנד

אחרי בריחתו מכלא אל־קמאר תקפו נקיפות מצפון את האסיר בן ה־19. 14 שעות בלבד אחרי שברח התייצב לפני שער הכלא. אולם הסוהר האחראי על המשמרת סרב להכניסו. „תחזור מחר בבוקר", אמר לבורח, שאמנם עשה כן.

אמר על כל זה מנהל בית־הסוהר: „הסוהר נהג בהתאם לתקנות. בין השעות 22 ו־7 בבוקר אסור לפתוח את שער הכלא, יקרה אשר יקרה".

הסכים שתאכל

לונדון

לפני שבעה חדשים הס־כימה שיאטמו את לסתה במלט והשאירה לעצמה רק פתח צר לנוזלים. בעזרת הטיפול הקיצוני הזה הפסידה דבי הורן בת ה־23 מלונדון למעלה מ־30 קילו ממשקלה.

עכשיו החליטה דבי ל־אבד גם את בעלה. היא הגי־שה בקשה לגירושין אחרי שדבי הרעבת שבעה את בעלה. היא מצאה גבר אחר, המסכים כי תאכל אצלו כמה וכל אימת שתרצה.

מטריה משוק הפשפשים

מינכן

„15 מארק בפעם הראשונה, השנייה והשלישית..." הכריזה הסטודנטית מיכאלה בוביק בשוק הפשפשים במינכן ואף השיגה את הסכום הזה בעד המטריה. הקונה של המטריה הזאת לא יוגן אמנם כראוי על ידי רכישתו, אך לעומת זאת זכה בפריט עתיק, מכיוון שהמטריה היא משנת 1894.

שוק הפשפשים משך אליו המונים. ספרי ציורים, תמונות, כלים, שמלות ופריטי ריהוט היו ערוכים על הדוכנים. אחרי ההצלחה הראשונה הזאת החליטו המארגנים להפוך את שוק הפשפשים למוסד קבוע במינכן.

הרסו את פרנסתו

לוס אנג'לס

וולטר צ'ארלס סטאנלי (37), אחד הכייסים החשו־בים ביותר בלוס אנג'לס, עומד לפני הרס כלכלי.

כשהופיע בפעם האחרונה לפני בית־הדין, דן אותו ה־שופט לא להופיע במשך חמש שנים בפומבי מבלי שידיו תהיינה נתונות ב־כפפות. אם יראו את סטאנ־לי לא בכפפות, ייאסר מיד.

במיטתה של ליז טיילור

שוויין

פוח עשרים שנה הטריד את היפאני מטוקיו חלום: לישון ולו רק פעם אחת ב־מיטתה של ליז טיילור.

כאשר בילת עכשיו את חופשתו בגסטאד (שווייץ) שם ישנה הווילה לליז, הג־שים את חלומו. הוא השיג סולם, פרץ בעד החלון ו־שכב תחת האפיריון במיטתה הענקית של כוכבת הקולנוע.

שכנים הבחינו למחרת ה־בוקר בחלון הפרוץ והזעיקו את המשטרה. היפאני נתגלה של ירח, אוכל ארוחת־בוקר בסכנת ושותה חיוכים. „לא עשתי דבר", אמר אחרי הלילה המאושר ביותר ב־חייו.

המשטרה גילתה הבנה, משום שעברו של ה„פורץ" היה ללא דופי. האיש הוא בנקאי ידוע.

הגונבים מן הגנב

בנגקוק

כאשר נחת מנהל הבנק רנה לינס בנמל התעופה של בנגקוק, נשא אתו מזוודות אחדות מלאות בגדים הדו־רים שנקנו בציריך ומזוודת אחת מלאה כסף, שנלקחת מהבנק שלו בשווייץ.

זה היה לפני שבועות אחדים. עכשיו יושב התייר השווייצי בכלא תאילנדי, וזאת לאחר שהוא מילא תפקיד ראשי בקומדיה של רמאים.

אחרי שמנהל הבנק לינס עזב את ציריך, גילו עוזריו כי לקח אתו לא פחות מ־מיליון פרנקים. בעוד ה־משטרה מחפשת אותו, הנ־עים לעצמו לינס את חייו בחברת יפהפיה תאילנדית בשם בואכאם יובאבוטר (20). אושרו לא נמשך זמן רב, כי באחד הימים הות־קף בחדרו על ידי שלושה צעירים שפצעוהו קשות ו־שדדו ממנו את הכסף ה־שדוד.

עתה הפך לינס לשומר חוק והוא הזעיק את המש־טרה. זו הצליחה לגלות חיש מהר את השודדים, אך יחד עם זאת גילתה את הקשר בין המתלונן לבין מבוק־התיפוש מציריך ושמה את ידה על לינס.

עתה מצפה מנהל הבנק (לשעבר) להחזרתו לציריך. בכרטיס חינם.

מזכירות ממין זכר

ארצות־הברית

אחרי המלחמות לזכויות נשים הגיע תור הלוחמים לשוויון הגברים. הולכות ומרבות בארצות־הברית ה־ועידות ומחאות נגד הפליית של הגבר בחיי ה־עבודה ובתחום המקצועי. השאלה „כלום צודק ה־דבר שדיילת האוויר תישאר בחזקת מונופול של נשים בלבד" היא אחת השאלות מתחום זה שנדונה על ידי בית־דין בארצות־הברית. ו־אמנם החליט בית־הדין ש־דיילי האוויר לא יקופחו בתנאיהם הכלכליים לעומת חברותיהם למקצוע.

כלום צודק הדבר, כי ב־מקצועות המשרדיים, כגון מזכירות, כתיבה במכונה ו־קצרנות תועדפנה נשים? גם זה אינו צודק, ואחרי פסק־דין אחר של בית־הדין הח־לו משרדים רבים לקבל „מזכירות" ממין זכר.

בעת ובעונה אחת נתרבו פסקי־הדין המעניקים לגב־רים, במקרה של גירושין, את הזכות לקבל מזונות מ־נשותיהם כעבר כאשר מצבן הכלכלי טוב יותר ממצבם.

PHILCO גאה להציג:
השבלול המלהיב ביותר בעשור האחרון

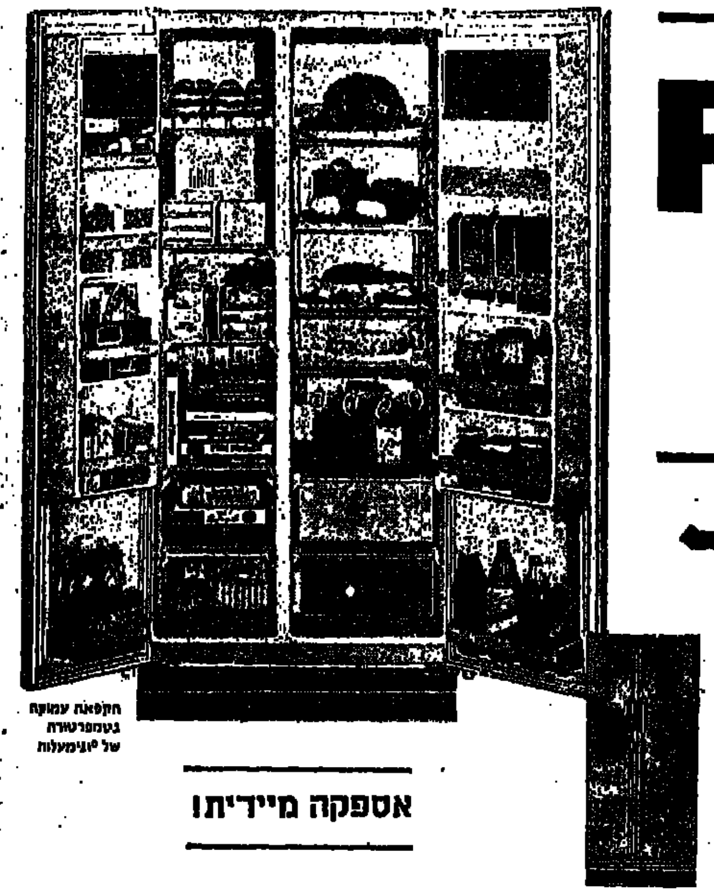

הקפאה עמוקה בטמפרטורה של מינימלות

PHILCO RT-17

משמר קור

NO FROST SIDE BY SIDE

תוצרת ארה"ב

אספקה מיידית!

להשיג בחנויות המובחרות ובאולמות התצוגה של פילקו:

תל־אביב, בן־יהודה 61, טל. 220979

חיפה, כיכר מאירהוף 9, קרית־אליעזר, טל. 533943

חוסך 1/3 בתצרוכת החשמל

* משמר קור – השבלול המהפכני המאפשר לך לחסוך 1/3 מתצרוכת החשמל * 2 דלתות * תא הקפאה מצד שמאל * תא קירור מצד ימין * תא הקפאה בנפח 104 ק"ג * מדפים ניתנים לתכוונות * מגירה מיוחדת לבשר ללא הקפאה * אחסנה מיוחדת לחמאה וגבינה בטמפרטורה שימושית * בקרת קור נפרדת לתא ההקפאה ולמקרר * ידית קירור מהיר * בקרה מיוחדת ללחות * גלגלים צמודים * אפשרות להוספת יוצר קרח אוטומטי * בצבעים לבחירתך: לבן – אבוקדו – חום – צהוב זהב.

PHILCO
פילקו תמיד–באיכות עולמית

...ואם ברצונך במזגן האויר הטוב ביותר... הנה הוא לפניך

* שקט להפליא * לא מטפטף * מפזר אויר אוטומטי * טרמוסטט אוטומטי * מסנן אויר רחיץ * עצוב מרשים * לבחירתך גם עם חמום.
וכל שאר היתרונות המאפיינים את מוצרי פילקו:

* קדמה טכנולוגית
* נוחות הפעלה
* אמינות * אורך חיים
* מוניטין עולמיים
* שרות מסור ומהימן

פרטים וייעוץ מקצועי:
תל־אביב, טל. 862500 860111 * חיפה, טל. 80831, 533943 * חדרה, טל. 22716 * רחובות, טל. 951937 * נהריה, טל. 928750, 922022.

מדביק-מודעות - ביום

(סוף מעמוד 11)

בהכנסת ספר-תורה, בחגיגות דתיות. אני מופיע בתורנות בבתי-הכנסת השונים.

„אני דורש שלא על מנת לקבל פרס. אני לא מקבל אף לא פרוטה שחוקה אחת. הקדוש-ברוך-הוא אומר: מה אני בחינם — אף אתה בחינם.

אדם צריך לדעת הכל

„על מה אני דורש? אני מדבר על צדקה, על לימוד תורה, על אמונה, על בטחון. לפעמים אני זורק מלה פה ומלה שם על דברים אקטואליים. אני מביא מאור מפסוקי התורה. בכל פסוק יש מאור. פילוסופיה? לא למדתי פילוסופיה. אם קראתי ספרים כאלה? למה לך לשאול שאלות כאלה? אדם צריך לדעת הכל. הגאון מווילנא היה אומר, שאדם צריך לדעת כל שבע החכמות בעולם. אם אני יודע את שפינוזה? לא נדבר על שפינוזה. וד"ל. נו, אתה יודע — די לחכימא.

„קראתי ספרים, הרבה ספרים, גם ספרי היסטוריה, גם דובנוב וגרץ. אבל עשה עמדי חסד, בוא לא נדבר על פך. אתה יודע מה, אתה שואל אותי על מה אני דורש, בוא לבית-כנסת ישועת יעקב, או לבית-הכנסת בזכרון-משה, ותשמע אותי דורש. כל הדלתות פתוחות לפני כל מי שרוצה לבוא".

נעניתי להזמנתו של ר' נח. ערב אחד באתי לבית-הכנסת הגדול בשכונת זכרון-משה. על הבימה, לפני ארון-הקודש, עמד ר' נח, עטוף בטלית, ונשא את דרשתו. הקהל מנה עשרה מניינים, רובם בני חמישים-שישים פלוס, אך נראו גם בני שלושים-ארבעים, במספר לא מבוטל. נושא הדרשה: מי מריבה. רשמתי את החלק הראשון של הדרשה מלה במלה ואני מביא כאן את הדברים כנתינתם.

דרשה על „מי מריבה"

„כל המפרשים שואלים: הקדוש-ברוך-הוא אמר למשה 'דבר אל הסלע', ואילו הוא, משה רבנו, היכה את הסלע. מה טעם עבר על רצונו של הקדוש-ברוך-הוא? משה רבנו עליו השלום לא המרה, חלילה, את דברי ה' יתברך, כיוון שהכה את הסלע ולא דיבר אל הסלע — לא זכה משה רבנו להיכנס לארץ-ישראל. בתפילת-הגשם שמתפללים בשמחת-תורה מזכירים את האבות הקדושים ואת הצדיקים הגדולים, שבזכותם יביא הקדוש-ברוך-הוא את הגשם בימות החורף הבאים עלינו לטובה. מזכירים בתפילת-הגשם את אברהם אבינו, את יצחק אבינו, את יעקב אבינו, את אהרן הכהן, את דוד המלך ועוד ועוד. מזכירים את משה רבנו. ואומרים: 'על הסלע הך ויצאו מים בצדקו חון חשרת מים'.

„שאלה גדולה היא: הלוא צריך להזכיר זכותו ולא חובתו — כיצד מזכירים 'שהכה בסלע' ונאמר 'בצדקו חון חשרת מים'? ובכן, התשובה היא: אנחנו מוצאים, שהקדוש-ברוך-הוא אמר ליונה הנביא, שילך לנינוה כדי שיחזרו שם בתשובה. אמרו חז"ל, שיונה לא רצה ללכת. מה טעם לא רצה ללכת? אומרים חז"ל: עכו"ם — הגויים — קרובי תשובה הם. אם פעם אחת אומרים להם תוכחה ומוסר — חוזרים בתשובה. יונה הנביא חשש, שמא הגויים יחזרו בתשובה ויהיה, חלילה, קיטרוג על עם ישראל, מה יגידו בשמים?

משום כך רצה יונה הנביא ליטול על עצמו את כל הקיטרוג — ורק שלא יאשימו את עם ישראל.

צריך לדבר רק טובות

„הקדוש-ברוך-הוא אמר אל משה רבנו: דבר אל הסלע. הוא, כפי שאנו יודעים, הכה את הסלע. למה? אם היה משה רבנו מדבר אל הסלע והסלע היה נותן מים — היה, חלילה, קיטרוג על ישראל. אבן, שהיא חי ממת, ואין לה שכר ועונש, שומעת לקולו של משה רבנו, שליח הקדוש-ברוך-הוא — ואילו בני ישראל לא תמיד מצייתים. לכן החליט משה רבנו להכות את הסלע, ולא לדבר אליו, כדי להראות, שדיבור בלבד לא מספיק, ולפעמים צריך להכות. לא היה איכפת למשה רבנו, שלא להיכנס לארץ-ישראל ובלבד לזכות את עם ישראל. לפיכך אנחנו אומרים: 'על הסלע הך ויצאו מים בצדקו חון חשרת מים' — משום שהדבר מעיד על זכותו הגדולה של משה, שלא רצה לקטרג על עם ישראל.

„בכל הזמנים צריך לדבר רק טובות על עם ישראל. גם בימינו אנחנו חייבים תמיד לזכור רק את זכויות עם ישראל, חלילה לנו לדבר סרה על זה. כל בני ישראל זכאים.

„הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד, זכר צדיק לברכה, היה אומר למי שקשה על ירושלים: נאמר 'וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך'. פירוש הדבר — תראה רק את הטוב שבירושלים, רק את המעלות הטובות של אנשי ירושלים ולא את החסרונות. ר' זלמן ר' נחומ'ס לא היה מניח לאיש לדבר בגנותה של ירושלים או בגנותם של אנשי ירושלים. הוא היה אומר: כתוב 'וראה בטוב ירושלים' — משמע, כי הטוב של ירושלים כל כך מרובה, שאפילו יסתכל בה אדם כל ימי חייו, לא יספיק לראות את כל הטוב אשר בתוכה. ואם כך — למה יפנה אדם לראות את הרע בטרם ראה את כל הטוב?"

ר' נח המשיך בדרשה, וככל שנמשכו הדברים כן הפליג יותר בשבחה של ירושלים, בשבחה של ארץ-ישראל, בשבחה של תורה, בשבחם של בני ישראל.

דברים בשם אומרם

דיבורו — בנחת. אינו נתלהב ואינו מתלהט. קולו נעים, אך לא מתנגן ולא מסתלסל. אין הוא מתייפח ואינו עושה מאמץ לסחוט דמעות מעיני גברים ונשים. מפעם בפעם מריס יד האחת, או שולח שתי ידיו כלפי מעלה ולפנים. דבריו מרתקים את שומעיו. עד כמה הם מתמוגגים ממנו, ניתן לראות כאשר בסיום הדרשה הם ניגשים אליו בזה אחר זה, לוחצים ידיו בחמימות, ממש עוטים עליו ואומרים בקורת-רוח: „יישר כוח".

והוא כמו מבוייש מעט. משיב: „הדברים שאני אומר אינם משלי. הם כולם דברי חז"ל, דברי אלוקים חיים. אני אומר דברים בשם אומרם. והרי כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם. אולי גם אני מקרב קצת את הגאולה לעולם. והרי אנחנו נזקקים לגאולה שלמה במהרה בימינו".

בשעה מאוחרת יותר שוב באתי אל ביתו. הפעם לא הייתי אורח יחיד. צעיר בא אליו, בשליחותו של מנהל ישיבת נחלים, הרב יוסף בגד, אשר תשליח: „הישיבה מזמינה את ר' נח לבוא ולדרוש לפני התלמידים בראש השנה". ר' נח לא מיהר להשיב. הוא

o.b.
הטמפון הקטן שכבש את העולם
(1,400,000,000 טמפוני o.b. נמכרו בשנת שעברה ב-106 ארצות)

חיי חופשיים עם או-בה
טמפון o.b. הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

לטמפון o.b. העשוי צמר גפן כבוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים והיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

o.b. אחר

טמפון o.b. סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא חוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הגוף את דרכו החוצה במשך 24 שעות. ואטימותו המעולה של הטמפון o.b. מונעת היווצרות ריח רע הנגרם כתוצאה ממגע הדם עם האויר.

טמפון o.b. קטן משמתון ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך הגוף בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — והנשארת נקייה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון o.b. תוכנן ופותח ע"י צוות גניקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

o.b. מיני-לבתולות ולנערות צעירות
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם o.b. מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא כה קטן ונכנס בזיגזג למרות הקרום דרכו עובר הדם.
(במקרה של כאב קל בשמוש הראשון, יש לדחות השמוש ב-3—4 חודשים).
חדש

o.b. ב-3 דרגות ספיגה
נורמל — למרבית הנשים.
מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של המחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת הריון.
אקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר בימים הראשונים של המחזור.

דרשן בבית-הכנסת - בערב

חשב וחשב ואחר כך אמר: „כבר הבטחתי לעשות את ראש-השנה באיתנים, בית-חולים לחולי-נפש שליד רמת רזיאל. שם אני עובר לפני התיבה וגם משוחח עם חולים ומעודד אותם".

„ברוך שומר הבטחתו"

הצעיר, שהוא אחיו של מנהל ישיבת נחלים, לא ויתר. הוא סיפר: „תלמידי הישיבה שמעו את ר' נח ואמרו שזה משהו יוצא מגדר הרגיל. הם רוצים בך, ר' נח. נקח אותך במכונית ונחזיר אותך במכונית הביתה". ר' נח הביע צער, שאינו יכול להיעתר לבקשת תלמידי הישיבה ומנהל הישיבה. „הבטחתי כבר לאיתנים, אבל אשתדל לבוא פעם אחרת".

הצעיר, ששליחותו לא עלתה יפה, נפרד מעל ר' נח בלחיצת-יד ובברכת לביתו: „לשנה טובה תיכתבו ותיחתמו"

משחזר ר' נח להסב עמי אצל השולחן הטרידו עניין ההזמנה והוסיף לדבר על כך. „בעצם, לא היתה לי ברירה אלא להשיב לו כפי שהשיבותי. הרי הבטחתי לאיתנים. גם אלמלא הבטחתי, הייתי צריך להעדיף אותם. יימצאו בוודאי רבים שיבואו לישיבת נחלים. אבל מי יבוא לבית-חולים איתנים?" ולפתע כמו התעורר וחזר לעולם-הדרוש. „אנחנו אומרים על הקדוש-ברוך-הוא, 'ברוך שומר הבטחתו לישראל'. קיום הבטחה זה דבר גדול. אם הקדוש-ברוך-הוא שומר הבטחתו — אף אנחנו חייבים לשמור הבטחותינו".

מעשה בר' אריה לוין

בתוך דבריו שילב סיפור.

„צדיק גדול היה בירושלים — ר' אריה לוין, עליו השלום. מי לא הכיר אותו, מי לא שמע על אודותיו? אני הכרתי אותו מקרוב. הייתי משתתף בשיעור שלו בשכונת כנסת הישנה, שם גרה אמי, שתחיה ותאריך ימים. ניהלנו הרבה שיחות על כל מיני עניינים. הוא היה באמת צדיק גדול: אהב כל אדם, בלי יוצא מן הכלל.

„כשהייתי בא לביתו, היה מגיש לי כיבוד במו ידיו. 'ר' אמרתי לו: 'רבי, אתה בא לשרתני?' אמר ר' אריה לוין: 'ר' נח, מי גדול יותר — הקדוש-ברוך-הוא, או אני? אם הקדוש-ברוך-הוא מאכיל את כל העולם — מי אני ומה אני?'

„אתה יודע, ר' אריה לוין היה פוקד כמעט את כל החולים בכל בתי-החולים היהודים בירושלים. בכל ערב שבת ובכל שבת היה עובר בחדרי בתי-החולים, בכל המחלקות, ומאחל רפואה שלמה לכל החולים. הוא היה מבקר גם את חולי-הנפש.

ואם הצדיק הגדול ר' אריה הלך אל חולי-הנפש פעם בשבוע — מדוע לא אלך אנוכי אליהם לפחות בראש השנה?"

„אתה שואל אותי, אם אני ציוני. אני יליד ציון. כאן נולדתי. כאן גדלתי בעוני ובסבל. אני קשור לציון בכל רמ"ח אברי ושס"ה גידי.

אם יש נחת? ודאי יש נחת מהתפתחות ארץ-ישראל. היו חמש מלחמות והרבה צרות — והכל טורח, ברוך השם. הרי זה למעלה מהטבע. הלוואי רק שלא יהיו עוד מלחמות. בעזרת השם לא יהיו עוד מלחמות".

ר' נח הדרשן מאמין גדול בעזרת השם.

צמר לסריגת-יד ומכונה
חסכי 20% קני באמפיסל
והסיבה היא...
אמפיסל קונה כמויות עצומות של צמר ישר מה"ב בתי החרושת לחוטי סריגה .... ללא סיטונאים! (השנה למעלה מ-10,000 ק"ג).

אי לכך המחיר שאנו משלמים (לצמר מאיכות מעולה) הוא לפחות 20% פחות מחנויות אחדות - והחסכון זה מתבטא במחיר של 20% פחות ללקוח!

המבחר הגדול ביותר בארץ יותר מ-500 סוגים וצבעים של צמר וחוטי סריגה

הוראות סריגה ניתנות בכל חנות אמפיסל

אפולו
צמר סינטטי-לכל המשפחה 3.95 ל"י
2.95 ל"י
רק אצלנו...

רונית
אקריליק ניילון
מחיר רגיל 2.85 ל"י
1.95 ל"י
הצעה מיוחדת!!

אנגור
להיט העונה!!
בצבעים מרהיבים
3.85
2.95
לכדור

מבצע שטיחים!
לעבוד עצמית
מבחר ענק של דוגמאות ומידות לסלון וחדר השינה

צמר לשטיחים 100%
החל מ-99 אג'
לכדור

ארנון
בצבעים מרהיבים
3.45
2.45
מחיר ללא תקדים!

אמפיסל
הרשת הגדולה ביותר לחנויות צמר בישראל!

תל-אביב: רח' המלך ג'ורג' 62; רח' אלנבי 98; אבן, רח' הגליל 9; תחנה מרכזית. ירושלים: רח' יפו 43; רח' המלך ג'ורג' 21. חיפה: רח' הרצל 31. נתניה: בקט, תחנה מרכזית ורח' הרצל 7. רמת-גן: רח' ביאליק 29. רמת-יצחק: עוזיאל 43; שד' כפר הנשיא 16. פתח-תקוה: אמפיסל, אשכנזי 3. חולון: רח' סוקולוב 66. ראשון-לציון: רח' רוטשילד 48. רחובות: רח' הרצל 194. רעננה: רח' אחוזה 109. הרצליה: רח' סוקולוב 16. גבעת שמואל: מרכז מסחרי. חדרה: הנשיא 60. נהריה: ריכנטל, רח' הרצל 77. באר-שבע: רח' הרצל 66. אשדוד: רח' שבי ציון 127. אשקלון: אמפיסל, רח' הרצל. קרית-גת: בנין רסקו 108. דימונה: אמפיסל, חזקל 35. ★ באילת נפתח סוכנות „אמפיסל" חדשה במרכז התיירות החדש.

למד אנגלית השנה!
למה דוקא עכשיו? כי מעתה עומדת לרשותך „השיטה הטבעית" ללימוד אנגלית. מיתרונותיה נהנו כבר למעלה מ-1,000,000 איש ברחבי העולם.

שיטה קלה ויעילה
תקרא ותבין אנגלית מהרגע הראשון, ללא מילון וללא ספר דקדוק. כל מה שעליך לדעת כדי להתחיל הוא הא"ב האנגלי.

שיטה מתאימה לכל גיל
התקדם בקצב שתקבע לעצמך בכל מקום ובכל שעה פנויה. אתה מנצל את נתוניך הטבעיים לרכישת שפה ובעזרת האנגלית אתה מתקדם בעבודה, בחברה ובלימודים.

מה אומרים המרוצים?
„חובה עלי להודות לכם על ההתקדמות המהירה מאז התחלתי ללמוד בשיטתכם הנפלאה," אומר לומד ממושב שרשרת, ד.נ. הנגב. ולדעתו זו שותפים רבים מהלומדים.

הצעד הראשון פשוט מאד
שלח עוד היום את התלוש אל „השיטה הטבעית", ת.ד. 4351 תל-אביב, ותקבל חוברת הסברה חינם. דמי הקורס נוחים ואפשר לשלמם גם בתשלומים.

„השיטה הטבעית" — מכונים להוראת שפות, ת.ד. 4351 תל-אביב.
אנא שלחו לי מיד חינם וללא כל התחייבות את החוברת „השיטה הטבעית — הדרך המהירה לידיעת אנגלית".
שם..........
כתובת..........

ROSI
טוב לי בנעלי רוזי

— „ולפני כחודש באתי הביתה ומצאתי את אשתי כפותה ובפיה מחסום".

— „תפסיקי טוף־טוף לקרוא לי ,שפנפני הקטן' !" (וולטווכה)

— „חוותי רוצה לדעת, מדוע קוראים לזה ,חגורות בטיחות', כלום זה מונע ממך להתעסק אתי ?" (שווייצר)

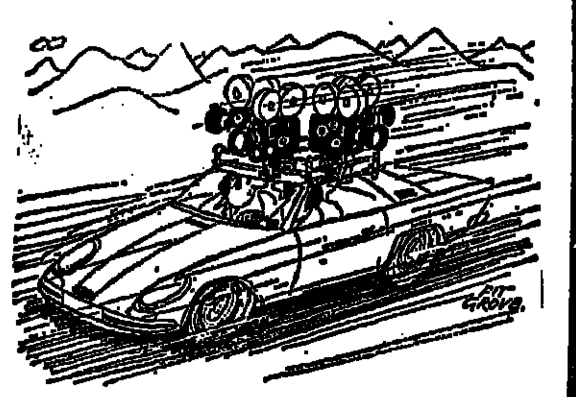

— „אין לי עכשיו פנאי להשתתל בנוף — בבית אצפה בסרטים". (קוויק)

צחוק בקו

— „להניע אותה לדבר היה קל. איך להניעה להפסיק — זוהי הבעיה".

פרחי האחות

(ל'אירופיאו)

— „אני חייבת להפסיק — פי בואג".

— „סוף סוף מצאתי פתרון לבעיית האפר !..." (ל'אירופיאו)

— „שאלה באחרונה, אדוני המנהל, האם לא איכפת לי לעבוד שעות נוספות". (וולטווכה)

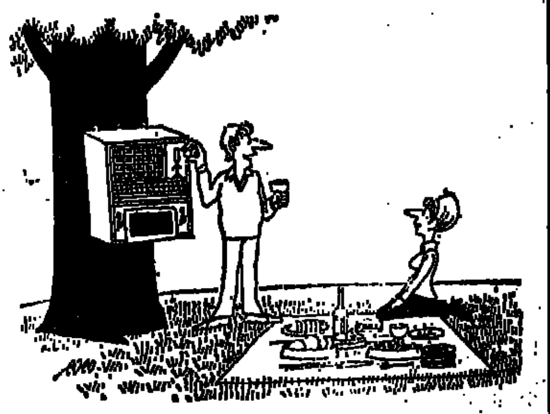

— „איזו ציפור את רוצה שתשיר ?"

חברת עמוד מציעה מיטב ספרי דביר בתשלומים נוחים

את התשלום עבור קניות שמעל —.50 ל"י ניתן לפצל לתשלומים חודשיים שוטפים, עד ל־10 תשלומים בסה"כ, כולל התשלום הראשון הרצוף להזמנה, בתנאי שכל תשלום לא יהיה קטן מ־15 ל"י, הכל לפי ערך הקניה.

כתבי זיגמונד פרויד, 5 כרכים	95.—
לכסיקון מקראי, 2 כרכים	76.—
ספר המועדים, 9 כרכים	210.—
תולדות האמונה הישראלית, 4 כרכים	110.—
ספר האגדה, 2 כרכים	52.—
ספר המעשיות, בן־יחזקאל, 6 כרכים	85.—
ששה סדרי משנה, ח. אלבק	115.—
מבוא לתלמודים, ח. אלבק	49.—
לשון מקרא ולשון חכמים, א. בנדויד, 2 כר'	78.—
השירה העברית בספרד ובפרובאנס, 4 כר'	92.—
תולדות הספרות העברית החדשה, לחובר, 2 כר'	49.50
אמנות העולם, 10 כרכים	390.—
האני והלא מודע, ק.ג. יונג	11.—
הפסיכולוגיה של הלא מודע, ק.ג. יונג	11.—
תולדות התיאטרון / ל. מוסיניאק	49.50
תולדות האמנות / ז'רמן באזן	38.—
דברי ימי עם עולם, ש. דובנוב, 10 כרכים	135.—
ספר הבדיחה והחידוד, א. דרויאנוב, 3 כר'	49.—

לילדים

שירים ופזמונות לילדים, ח.נ. ביאליק	15.—
שירי ילדים, אנדה פינקרפלד	16.—
שיר חגדי, בחלומי, יש לי סוד	
3 כרכים מאת מרים ילן שטקליס	36.—
סיפורים שעת אוהבת במיוחד / י. גפן	10.50
הכוכבים הם הילדים של הירח / י. גפן	9.80

בהוצאת כרטא

אטלס כרטא לתולדות ארץ ישראל מימי קדם ועד קום המדינה 4 כרכים — 140.— ל"י
עם ההזמנה —.28 ל"י, תשלום חודשי —.28 ל"י

ספרי החודש - בהנחה מיוחדת

האנציקלופדיה של החג ומועדיו ביהדות
מאת ד"ר יו"ט לוינסקי
2 כרכים
אוצר ידיעות על ערכי־יסוד, הלי־כות חיים, מטבעות לשון, נימוסים ומנהגי העדות בישראל.
—.52 ל"י (במקום —.64 ל"י)

שירי הקודש לרבי יהודה הלוי
בתרגום יהודה אבן שמואל
תרגום מנוקד ומפוסק ומלווה מראה מקומות והערות עם מבו־אות ומפתחות.
—.37 ל"י (במקום —.46 ל"י)

התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית
מאת מ. אלבוגן
תולדות התפילה לצורותיה, מנה־גיה וזרמיה השונים מראשיתה עד זמננו. ספר יסוד במדעי היהדות.
—.36 ל"י (במקום —.45 ל"י)

לכבוד עמוד בע"מ רח' מזאה 58, ת. ד. 149, ת"א, טל. 622991

רצופה המחאה/המחאת־דואר ע"ס............ל"י התשלום ראשון/סופי את היתרה בסך............ל"י הנני מתחייב לשלם לכם בתשלומים חודשיים רצופים בני............ל"י כל תשלום החל מחודש הבא, לזכות חשבונכם מספר 0-24500-4 בכל סניפי בנק הדואר, או למשרדכם במישרין. אני מסכים כי אם לא אפרע שני תשלומים במועדיהם, יחול לאלתר מועד פרעונה של כל יתרת חובי במשרדכם בתל־אביב. אנא ראו בהתחייבותי זו שטר־התחייבות על כל הנובע ממנו.

שם ומשפחה............ כתובת............
טלפון............ מס' זהות............ מקום העבודה............
מקצוע............ תאריך............ חתימה............ על התחייבות זו, מורשים לחתום רק בני 18 ומעלה.

אנא שלחו לי תוך 14 יום את הספרים:............

„מרים"
בי"ס טכני למקצועות האופנה
אלנבי 19 טל. 58408

עתיד בטוח!!
באחד מקורסי „מרים"
* מודליסט(ית)
* גזרן(ית) קונפקציה
* חולצות ומכנסי גברים
* ציירת(ת) אופנה
* תופרת סלון
* קורס לגזירה ותפירה של חוזים
* קורס לבגדי ילדות
* הזמיני פרוספקט לקורס גזירה בכתב

הקדם למסור מודעתך ל„לוח מעריב"
— מספר ימים לפני מועד פרסומה

מבצע חגים!!
מחירים ללא תקדים
NEW-SOUND
חבל־בו המוזיקלי בהנהלת יהודה קולטון
* מערכות סטריאופוניות
מטובי היצרנים בעולם:
AR, KEF, MICRO, SOUNDESIGN, LENCO, JVC NIVICO, PIONEER, DUAL, WINTROF, GARRARD, KANWOOD, LLOYD'S, MARANTZ, NORDMENDE, NATIONAL
* טייפים ומקלטי רדיו מכל הסוגים
* קסטות וקרטריג'
* טייפים ורדיו למכוניות (הרכבה במקום)
* מעבדה לשרות הלקוחות

הצעות החודש:
לבית: מערכת סטריאו מושלמת רדיו AM, FM, MPX נגן קסטות 8 טרק + רמקולים 2X5W —.1520 ל"י
למכונית: טייפ 8 טרק עם רמקולים + הרכבה —.500 ל"י בלבד
רדיו + רמקול + אנטנה + הרכבה —.350 ל"י

ניו־סאונד
תל־אביב, רחוב הירקון 52 (פנת אלנבי 7)

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בבי"ס למסחר „דימון" ת"א, רח' דיזנגוף 85, טל. 281985
שיטה עיוורת — פיקוח ממשלתי

יהודית
בגדי הריון
מבצע מיוחד
לרגל החגים
הנחות... הנחות...
על כל שמלות ההריון
יהודית
תל־אביב, רח' הכרמל 39
(שוק הכרמל, בית שלישי מפנת אלנבי) טל. 56980
— פתוח כל היום —

הקץ לג'וקים
שמד
חיסול חרקי הבית
עם אחריות לשנה
תל־אביב — 03-449554, 03—450264
אשקלון — 051—3019
חיפה — 04—522856
ירושלים — 02—226618
טבריה — 067—50488
בפקוח אגרונום
רשיון משרד הבריאות 15

אופנת בגדי הריון
דוגמאות חדישות
במבחר גדול
„כלילת יופי"
ת"א, דיזנגוף 109
טלפון 231948

עשה כסף
אם הנך בעל המצאה מקורית
בשטח משחקים, צעצועים וכדומה
פנה בא ל־:
בכ־דוך בע"מ
יצוג פטנטים בינלאומי
תל־אביב, ת.ד. 1104
טל. 761048, 759848.

מערכות סטריאו
אצל פוטו
סטריאו מספורט
בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

וילונות מפלסטיק
לחדרי אמבטיה, מטבח
תוצרת חוץ
מפות טרילן
מכסים שטיחים
גפנר, ת"א, פינסקר 29
פ. טרומפלדור טל. 288770

יומן יקר,
איזה שושו עברת
נהדר היה לי.
היתה לי מסבת
ריקוד מופלאת
מאוד שלא הייתי
מוכנה להחמיץ
אפילו כי הוין
שבעולם - בעצם,
כמעט שהפסדתי
את המסיבה
בגלל המחזור
החודשי אבל
שמרו לי טמפונים
של טמפקס.

טמפוני טמפקס מאפשרים בילוי נעים של סופי שבוע למיליוני נערות בכל העולם. הם נישאים בנוחות, אינם גורמים לגירוי ואינם בולטים בבגדים צמודים לגוף. טמפוני טמפקס נישאים בפנים כך שפעולתם יעילה ומונעת אי־נעימויות, ועם זאת אין חשים בהם כלל.

בזכות טמפוני טמפקס תרשמנה ביומנך חוויות נעימות. טמפוני טמפקס ניתנים לרכישה ב־2 דרגות ספיגה: רגילה ומיוחדת. באריזה סטנדרטית של 10 יחידות ובאריזה חסכונית של 40 יחידות.

החל מן הפעם הראשונה...
טמפוני
TAMPAX
הגנה סניטרית לשימוש פנימי

מיוצרים רק על־ידי חברת טמפקס בע"מ, חוזה, אנגליה.

להשיג בבתי מרקחת, בתמרוקיות ובסופרמרקטים. הפצוניות בקבלת דוגמאות וחומר הסברה ישלחו על אף בבולי דואר אל: היבואנים: איזנברג אימפקס בע"מ, רח' ירמיהו 30, ת"א.

מי מה מתי

יוסף כרמון: „יעקובי ולידנטאל"

חנה מרון: „השחף"

הצגות בכורה

● משפחת טוט (תיאטרון עירוני, חיפה) — מסתבר, שאישטוואן אורקאני ההונגרי־היהודי פופולארי בישראל. שכן, „הבימה" מציגה את „מישחק החתולים" שלו, והנה מעלה התיאטרון העירוני את מחזהו, המתאר מש־פחה כפרית, אשר מארחת את מפקד בנה הבא מהחזית. קצין יורם מטמור. ביים גזה פרטוש, במאי הונגרי החי בלונדון. משתתפים: אילן דר, שמואל וולף, רות סגל, ישה מונטה, אמנון מסקין, מיכאל כפיר, ריגה רוזנבאום, אהוד בן־נאב, גיורא שמאי ויוסי יבלונקה.

תיאטרון

● השחף (הקאמרי) — מה בין שחקנית מזדקנת לשחקנית צעירה? לבטי אהבה ואכזבה במחזהו של צ'כוב, המועלה בהצלחה זו העונה השניה. עם מרון, אל־מור, תוקיה, תאומי.

● ביקור הגברת הזקנה (הקאמרי) — מיליונרית זקנה חוזרת לעירתה — לנקום. מחזהו המבריק של דירנמאט. בתרגום חיים גורי ובביומו של יוסף מילוא. בתפקיד ה־ראשי: אורנה פורת.

● יעקובי ולידנטל (הקאמרי בשיתוף „צוותא") — מצוות נוספות של מחזהו של חנוך לוין ובביומו, על שני אנשים מושפלים ואשה שהיא מטרת תזויותיהם. וזהירה איתאי, אלברט כהן, יוסף כרמון. מוסיקה: מיכה כגן.

● חתונה (הבימה) — מחזה חדש של יוסף בר־יוסף. מדוע לא הוזמנו הורי החתן? — על יחסים בין הורים. ביים תום לוי.

● מישחק החתולים (הבימה) — מחזהו של אישטוואן אורקאני, על שתי אחיות וזמן מזדקן. בתיה לנצ'ט, עדה טל, גדעון זינגר.

● מי הוא מה (הבימרתף) — סיפורי צ'חוב הצעיר מועלים במישחק ובתנועה על־ידי נסים עזיקרי.

● הו, הו יוליה (הבימה) — קישון „מטפל" ברומיאו ויוליה שלו אחר „מותם". עם שושנה שני, אריק לביא ויהודית אפרוני. תפאורה מצויינת של ג'ו קארל.

● כי עודני מאמין בך (צוותא) — עמוס קינן מביא „חלום" — הזוי ומוחשי — לתוך דירת אנשים.

● מחכים לגודו (צוותא) — סמואל בקט במיטבו. ביימה עדנה שביט. גירסה חדשה למחזה מודרני שנהפך לקלאסי.

● טרטיף (בימת באר־שבע) — מחזהו של מולייר על כומר צבוע ומאהב גרוע.

● אהבה ראשונה (סדנת תיאטרון שכ' התקוה) — מחזה מוסיקאלי על העליות תשוגות של התימנים. כתב וביים: בצלאל אלוני.

● אולי תישארי לארוחת הבוקר? (יובל) — קומדיה על איש „מרובע", המגלה איך לחיות אחרת. מצחיק. עם אילי גורליצקי, תמי סקיבק, דידי לוקוב.

● פרחים לעכבר לבן — מונודרמה מאת דיקיס. בביצוע אלכס פלג, עברית: אהוד מנור, בימוי: שאולי.

פרשת חייו של איש, שנהפך, הודות לניסוי רפואי, לגאון. הוצג כסרט (צ'רלי).

● נשבר לי (סדן) — לי... כלומר ליהודה ברקן, פקיד אפור מנסה להתנער מחיי שיגרה. כתבה: עדת בן־נחום. ביים: אברהם דוד.

● שיר עריש (התיאטרון העממי) — עדנה פלידל ואברהם מור, משעשעים.

● מוישה וינטלמוד (התיאטרון העממי) — יעקב בודו חוזר לתפקיד הישן.

● שלוש אלמנות — מונודרמה של שלום־עליכם שתירגמה אריה אהרוני. מבצע: גדעון שמר.

בידור

● זה הכל בינתיים (צוותא) — סאטירה, שירים, רב־שיח. ערב של חברים ושירים, עם יהונתן גפן ודני ליטני.

● קצת אחרת (צוותא) — שם־טוב לוי, יידוב וכמובן, שלמה גרוניך, בערב שירים ומוסיקה עם ייחוד.

● פרצוף של צוענ׳ (נועם סמל) — יוסי בנאי מצויין בערב של שאנסונים ושירים עם דני גוטפריד ותזמורתו.

● הפלטינה (צוותא) — להקת הג'אז הישראלי מגישה ערב ג'אז, כשרוב היצירות הן של חבר הלהקה רומן קונצמן.

● להקת פזורת — ממשיכה לספר בהצלחה רבתי את סיפורי סוגי הנודעים. הפקה: התיאטרון העממי.

● ג'ימי לויד — מופיע בתוכנית „אדום עתיק", ערב שירי נשמה, גרשווין, נט קינג קול.

● ההנאות הקטנות שבחיים (נועם סמל) — ערב שירי ברכט, עם מירי אלוני, יוסי פולאק ובני אמדורסקי.

● שעות נוספות (נועם סמל) — עם רבקה מיכאלי, המשנה תדמית ו„תורמת" חלק רציני ומעניין בנוסף לבידור קולת.

● רביעיית מועדון התיאטרון — יענקלה בן־סירא, שמעון בר, ראובן שפר וגדעון זינגר. ותיקים וטובים שלא נס ליחם. בדרנים מדרגה א'.

● טוב לאהוב (לילך) — תוכניתו של דן אלמגור „הצוענ׳ השורק" עם אוסירה גלוסקא ואחרים. מוסיקה: אושרת. בימוי: פורת.

● טיפות הגשם — כרמלה קורן בלהיטי ברט בכרך, עם להקת רקדנים.

משה ב"ש

מוצ"ש

תל־אביב

חתונה — הבימה
משחק חתולים — האולם הקטן
שלויץ מסיבות — הקאמרי
שיר עריש — בית ארלוזורוב
מי הוא מה — הבימרתף
מוישה ונטילמור — אלחמברה
טוב לאהוב — בית החייל
כי עודני מאמין בך — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
אהבה ראשונה — בית בארבור

ירושלים

רסיטל לכינור ב"ש — התאו
שעות נוספות ב"ש — התאו

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני

אילת — סיפורי פונ׳
קרית־חיים — זה הכל בינתיים
רשפון — אולי תשארי לארוחת בוקר
טבריה — טיפות הגשם

יום א'

תל־אביב

חתונה — הבימה
משחק חתולים — האולם הקטן
השחף — הקאמרי
ההנאות הקטנות — צוותא
טיפות הגשם — אהל עם
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון

ירושלים

להקת הפלטינה — התאו

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני

באר־שבע — טרטיף
בית־שאן — הו הו יוליה

יום ב'

ערב סוכות

יום ג'

תל־אביב

חתונה — הבימה
הו הו יוליה — האולם הקטן
השחף — הקאמרי
טיפות הגשם — בית ארלוזורוב
נשבר לי — בית החייל
אולי תשארי לארוחת בוקר — בת דור

זה הכל בינתיים — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון

ירושלים

טוב לאהוב — בית העם
ההנאות הקטנות — התאו
כפר ויתקין — סיפורי פונ׳

יום ד'

תל־אביב

חתונה — הבימה
משחק חתולים — האולם הקטן
ביקור הגברת הזקנה — הקאמרי
טוב לאהוב — בית החייל
יעקבי ולידנטל ב"ש — צוותא

להקת הפלטינה ב"ש — צוותא
טיפות הגשם — אהל שם

ירושלים

נשבר לי — בית העם

קרית־שמונה — מוישה ונטילמור
פתח־תקוה — הו הו יוליה

יום ה'

תל־אביב

חתונה — הבימה
משחק חתולים — האולם הקטן
ביקור הגברת הזקנה — הקאמרי

נשבר לי — אלהמברה
קצת אחרת — צוותא

בית־שאן — מוישה ונטילמור
נתניה — ההנאות הקטנות

סיטי קוסמטיקס (ישראל) חיפה, ת.ד. 317 טל. 04-254646
רוזנבלום סוכנויות, רמת השרון, ת.ד. 117 טל. 03-471946
PAMELITA

שיא היופי והנוחות
חדרי שינה מיובאים
המבחר הגדול בארץ של דגמים חדישים
אספקה מיידית
ייעוץ ארכיטקטוני חינם
רהיטי גבעת־ברנר * נורד בע"מ
כצנלסון 113 · ככר נח · גבעתיים · טל. 731143

חג שמח בדניש

המבחר הגדול והעשיר ביותר של רהיטים בישראל מצפה לכם בדניש

כורסאות חדשות מעץ אורן, מרופדות בבדים אטרקטיביים יוצאים מן הכלל. מערכת בת 5 כורסאות בבד דנים כחול + 2 שולחנות קפה תואמים

3,270.- ל"י

JACKPOT מערכת ספות שבדית נוחה בצורה יוצאת מן הכלל, מרופדת במלואה בבד DRALON VELOUR. מערכת של ספה תלת־מושבית, ספה דו־מושבית וכורסא עם גב גבוה מתנדנדת ומסתובבת הננעלת במצבים שונים 7,838.- ל"י מערכת קטנה יותר המורכבת מספה תלת־מושבית, כורסא וכורסא גבוהה

6,875.- ל"י

כורסאות מודולריות מיוחדות, אפשרות לבחירת בדים שבדיים אטרקטיביים. מחיר הכורסא 720.- ל"י. מערכת בת 5 כורסאות

3,600.- ל"י

לחדר שינה, מיטה כפולה דנית מודל MILIO -150, המחיר כולל: מזרון (כפול או 2 יחידים) בבד נחדר + 2 מנורות קריאה

2,995.- ל"י

מערכת סלונית משבדיה, מוצגת לראשונה בישראל בעור אמיתי או קנווס טבעי. (אפשרות שינה ל־3 איש) מחיר המערכת בקנווס 7,580.-. מחיר המערכת בעור אמיתי

11,160.- ל"י*

מערכת דנית לפינת אוכל, כוללת 4 כסאות אוכל באלון בהיר או תיק עם מושב ארוג מחבל עבודת יד + שולחן תואם עם הגדלה בגודל (225) 128 × 85 ס"מ. מחיר המערכת מעץ אלון 2,520.- ל"י. מחיר המערכת מעץ תיק

2,312.- ל"י

אספקה מידית מהמלאי

תל־אביב: רח' טרומפלדור 26, רמת־גן: דרך ז'בוטינסקי 104, ירושלים: רח' הסורג, מול בנק ישראל, חיפה: אחוזה. רח' חורב 53, באר־שבע: פסג' אוניקו.

באור־ורשבסקי

הפלאשים נושאים עיניהם לציון

(סוף מעמוד 7)

ליה, וגם הסינית, המצרית והברברית לא זרו לי".

הלוי גם מנה את שמות ספריו, שאותה שעה עוד היו אתו בכתובים, לרבות הספרים ש„העתיק" מלשון כושית ומונגולית, ומילוני העברית־תורכית והעברית־אמאהרית שחיבר ו־ אפילו הליכות לשון הקודש, כולל לקחים ומליצות מעברית לאמהארית ומאמהארית לעברית, לנערים הכת־חילים ללמוד עברית.

ואמנם ה"הגוי" — שלחוני" לא היה קול קורא במדבר. בשנת 1867 שלחו שתי החברות של כי"ח, הפאריסית והלונדונית, את יוסף הלוי לארץ כוש. למטרה זו הוקצבו 5000 פראנ־קים מטעם הוועד המרכזי של כי"ח.

ראשון לחידוש מגע

בדרכו לחבש, שבה התחוללה אותה שעה מלחמה בין קיסרה המטורף תי־אודור לבין הבריטים — אלה באו לשחרר מידיו את המיסיונרים הפרו־טסטאנטים שהוא חבש בכלא, כי נקעה נפש הכנסיה הקופטית הרש־מית מהם, ואת נציגי בריטניה בארצו, שגם עליהם יצא הקצף — עבר יוסף הלוי בארץ־ישראל. שם אסף אינפור־מאציה על הפלאשים ומשם פתח במסעו הממושך והרה־הסכנות אל הארץ האפריקנית הנידחת.

צריך להבין, כי בימים ההם היה מסע כזה מאורע מופלא באמת, שכן חבש לא היתה ידועה אלא ליחידים, ובידי הלוי נפלה גם זכות נוספת: הוא היה הראשון אשר ח י ד ש את המגע בין הפלאשים לבין יהודי העולם.

כדאי להזכיר אכן, כי חמש שנים לפני מסעו של הלוי קמו בין הפא־לאשים שני נביאים, אבא סירה ואבא מהרי, שבישרו את ביאת המשיח ו־ קראו לאחיהם לעלות לארץ־ישראל, אף הבטיחו להם, כי אלוהים יבקיע בנפלאותיו את ים־סוף לפניהם. רבים שמעו בקולם ושמו פעמיהם לדרך, על נשיהם וטפם, אבל רובם ניספו ברעב ובמגיפות, ועד היום נזכר המאורע חזה בקרב הפלאשים בשם „קסו זמן" — הזמן הרע.

יוסף הלוי לא הצליח לחדור אל עמקי ממלכת חבש, — התנאים ה־אובייקטיוויים עיכבו בעדו, — אולם הוא אכן כונן קשר עם יישובי הפא־לאשים, נפגש עם בני השבט הזה, והשמיע להם את הבשורה הגדולה והמרנינה, כי עם ישראל חי וקיים. בשורת זו עשתה לאל מאמצים עצו־מים שהשקיעו המיסיונרים לפני בוא הלוי ואחריו.

מיבצע של יחיד

הוא לא הסתפק בכך, אלא אסף פרטים רבים על הפלאשים, חקר את תולדותיהם ואת מסורתם, הביא עמו בשובו כתבי־יד וספרים שונים מספ־ריהם — וגם תירגם לעברית את סידור התפילות שלהם מלשון געז העתיקה — ואף לקח אתו שני בחו־רים פלאשיים כעדות חיה.

בדו"ח שכתב ל„חברת כל ישראל חברים" ציין הלוי, כי הפלאשים דבקים בדת משה ומצהירים על שיי־כותם לעם ישראל ולאלוהי ישראל, שמשכנו בירושלים הקדושה. באותו דו"ח גם הציע הצעות מעשיות להי־דוק הקשרים ולהושטת עזרה לפא־לאשים.

זאת ועוד: עוד מן הדרך שלח יוסף הלוי כתבות ל„המגיד" ותיאר בצבעים בהירים וחיים את קורות המסע, ובשובו פירסם שם וב„המגיד" בהמשכים, את הדו"ח על־אודות ה־פלאשים.

קורותיו של היהודי המופלא הזה, שגאוותו על עמו הגיעה לא־פעם ל־מדרגת אובססיה ואשר הגיע למעלת פרופסור ללשון חבש בבית־הספר ה־עליון ללימודי שפות בפאריס וספרן החברה האסיאתית, מן הראוי שיזכו לפרק נפרד משלהן.

שירי ציון

אחרי מסע חבש נשלח מטעם הא־קאדמיה הצרפתית לדרום־ערב, ביחוד לתימן, לשם פיענוח הכתובות השב־איות העתיקות ובמסע זה התוודע ליהדות תימן והביא את דברה ל־מערב.

הוא היה אוהב ציון ושפת־עבר נלהב, ושיריו העבריים, שרובם שירי ציון, כונסו בספר „מחברת מליצת ושיר" (ירושלים תרנ"ד). הרי דוגמה: „בכרמל / אני עמל / וחורש תלם; / אחפור באר / אבנה גדר / ואפעל אלם; / אקטוף קוצים / אכרות עצים / וגם בסער / מאהלי / אתיק רגלי / אל תוך היער. / וכתום כוחי / ועל מצחי / זעה הרעיפה / במאפליה / עין אליה / עלי תשקיפה / או ארנן / ואחונן / עפר אדרוכה; / אסקל ניר / ובין חציר / מגל אתמוכה".

בשיר אחר הוא מביע את תקוותו למצוא בציון מקום לשבת בו, „בית קטן על ראש גבעה / חוץ גן ירק ועצי פרי / וגפן ילדה שבעה / ומעיין צח דולג במרוץ".

אבל — כשם שכותב עליו [...] סוקולוב במסתו הנפלאה — חשו[...] לא נתגשמה, אף כי הנבואות [...] באותו שיר על גאולת הארץ, [...] אף נתייתה: הוא לא סגר את [...] ב„בית קטן על ראש גבעה" בארץ ישראל אלא, ב־1917, בעליית [...] טנה בפאריס, ושמו נשכח מלב.

ליוסף הלוי היתה זכות גדולה [...]ת. הוא העמיד תלמיד, ד"ר יעקב פייטלוביץ שמו, ותלמיד זה התמסר לעניין הפלאשים עד יום מותו (ב־ ישראל, בשנת 1955). ד"ר יעקב פייטלוביץ, אשר יוסף הלוי הפיח בו את ההתלהבות להחזרת הפלאשים אל חיק העם היהודי, ערך בחבש שני מסעות רבי־תלאה, ב־1904 וב־1908, אחרי מלחמת־העולם הראשונה שב לבקר שם פעמים רבות — והוא פתח תקופה חדשה בחיי הפלאשים.

ממשיכו – פייטלוביץ

לא אעלים, כי יש מי — כמו המנוח א.ז. אשכולי, בעל „ספר הפלאשים" — השולל את שיטות פעולתו של הדוקטור פייטלוביץ בקרב הפלאשים. אולם רוב החוקרים מוקירים את ההלל על הגדולות אשר עשה למענם. הוא חזר והצית בלבם את אש האמונה בקיומו של עם ישראל, אסף למענם כספים, פתח בית־ספר לפלאשים באדיס־אבבה ו־ בתי־ספר נודדים בסביבת גונדאר ו־ הביא צעירים פלאשיים לארץ־ישראל ולאירופה ללימודים, על־מנת שיחזרו ויהיו מורים ומדריכים בקרב אחיהם. הוא גם היה הראשון שלא ה כ ז י ב אותם, שכן שב אליהם שוב ועוד וקיים את הבטחותיו ככל ש־ השיגה ידו.

הכיבוש האיטלקי ומלחמת־העולם השנית הפריעו לעבודתו המסורת, אך [...]לם בקום מדינת ישראל, לחץ ד"ר פייטלוביץ על הסוכנות היהודית, ש[...] שהסכימה להמשיך במפעל חייו; ו[...] שוב נפתח בית־ספר לפלאשים, הפעם באסמארה, והוראה אורגנת גם [...] כפרים, בעזרת תלמידיו ותלמידי תל־מידיו לשעבר. עליית־הנוער הביאה בחורים ובחורות מהם לישראל, וה[...] צירוף של נסיבות פנימיות — וק[...] יים שהונחו על־ידי הרשות הדתית בישראל, ביחס לקביעת יהדותם של הפלאשים; והחיצוניות — שיטת יחסינו עם אתיופיה — מנע בעד פעולה ברוכה למען הידוק יתר של קשרי הפלאשים עם העם היהודי בישראל.

אבל הפלאשים דבקים בתקוותם, כי עוד יוסרו מחיצות, כי הגאולה לא תאחר לבוא. סוף סוף, הדוקטור יעקב פייטלוביץ הוא שהבטיח לאחד מתל־מידיו, שחלשת דעתו, עוד לפני 66 שנים: „אל תתייאש, גטית, עניין הפלאשים נמצא בידיים טובות, ר־בים בין טובי היהדות פועלים לק־דומו..." — וגטית האמין.

חודש נסיון חינם
הקורס החדש והיעיל ביותר לאנגלית

אנו טוענים, שבידנו הקורס היעיל והמעניין ביותר בעולם כולו.
כיצד אנו יכולים להוכיח זאת? — זה פשוט.
אנו מציעים תקופה של ארבעה שבועות לנסיון, בהם תנסה ותחליט אם הנך מרוצה מהלימוד. אם לא תהיה מרוצה, נחזיר לך את כל שכר הלימוד בסוף החודש, ללא היסוס.

בידנו להציע לך הצעה זו, היות והסדרה החדשה של „אנגלית שוטפת" בת ששה ספרים, עמדה במבחן בשנה שעברה אצל יותר מ־3,000 תלמידים. השיטה הינה יעילה ביותר אצל 95 מתוך 100 תלמי־דים, והשיטה היא מעניינת! תלמידים מתקדמים בעלי השכלה תיכונית, או אוניברסיטאית, מצטרפים, בדרך כלל, לכיתות בספרים 4, 5, או 6. בכל אחד מהספרים ברמה המתקדמת ישנו מידע מעודכן על נושאים מודרניים, כמו: חור־קת ארה"ב וסמכויות הנשיא, בעיות חברתיות הנוצרות משימוש בסמים ואל־כוהול, וכן ניתוח המצלמות הנסיוניות אינסטמטיות, שניתן ביחידה על צילום, מספר 6. הנושאים המובחרים הינם „נו־שאים בחברה המערבית", וכן מכתבים מקצועיים ומכתבי עסקים.

בספרים שברמות הבינוניות והתחת־תיות יכול התלמיד להשתמש בנסיעה לחו"ל בכל משפט שהוא למד. כמו כן ישנו חומר קריאה, המהווה מדריך נסיעה ללונדון, ניו־יורק, ושינגטון, וה־מלא פרטים מדוייקים, כמו בספר „ניו־יורק ב־10 דולר ליום".
במשך שני החודשים הראשונים יכול תלמיד מתחיל באמת ללמוד אנגלית, שתאפשר לו להסתדר בלונדון. לאחר ארבעה חודשים נוספים ידיעתו תאפשר לו להסתדר ולפעול בכל מקום בעולם.

לימוד דינמי

הלימוד בכיתה הוא דינמי הרבה יותר ממה שהנך מסוגל לשער.
תלמד אנגלית שוטפת ממש — המאפ־שרת לך להבין הרצאה ברמה אוניבר־סיטאית ולהביע את עצמך בדיבור שוטף וטוב, או לקרוא ספר רגיל ללא עזרת מילון.

משך הקורס הוא מ־90 עד 332 שיעורים, והדבר תלוי ברמתך הנוכחית. בסוף ספר 5 תהיה ידיעתך מספקת כדי לעבור את מבחן הבגרות. בסוף ספר 6 יעברו התל־מידים את מבחן טופל — המבחן הנדרש מכל תלמיד הרוצה ללמוד באו־ניברסיטה אמריקאית. תינתן תעודה על השגת ידיעת אנגלית שוטפת. עד עתה עמדו כל התלמידים, שגמרו ספר 6, במבחן זה!
גם בכיתות הקורס ללשון, בעלות המחיר הגבוה ביותר, התשלום הוא רק 4.40 ל"י לשיעור. אנו מציעים גם קורס גבוה לשיחה לכל אלו הקוראים ומדברים אנגלית. הצעת תקופת הנסיון בחינם לרמה זו, בעינה עומדת.
לשם פרטים נוספים ובוחן־שיבוץ, אנא, בוא כל יום בין השעות 4 עד 7 בערב (בתל־אביב פתוח האולפן גם בבוקר בין 9—11.30).

כתות מתחילות — ב־9 באוקטובר

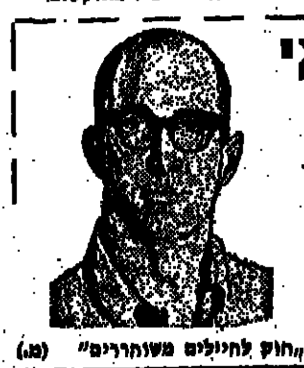

אולפן אמריקאי
אנגלית שוטפת
ירושלים — רח' שלמון 1, ככר ציון
תל־אביב — רח' אסתר המלכה 5 (בין ככר דיזנגוף לרח' פרישמן)
ח י פ ה — רח' ביאליק 13
שעות קבלה:
בימים א'—ה' בשעות 4.00—7.00 אחה"צ
(בתל־אביב גם בין 9.00—11.30 בבוקר)
האולפן מוכר על־ידי משרד החינוך לכל הזכאים ב„חוק לחיילים משוחררים" (מ.)

שמלות הדיון
חליפות • מכנסיים ארוכים
שורטס, בגדי־ים וחוף, שמלות ארוכות
MASHA ✶ מאשה
תל־אביב, המלך ג'ורג' 4א, קומה ב'
סינת מרכז בעלי מלאכה (ע"י אלנבי)
פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

בני החרסינצ'יק
מקבל עבודות חרסינה וקרמיקה
עבודה יפה
טל. 479003 ת"א

מבחר סרטי השבוע — ז. אהרון

כדאי לראותם

✶✶ „קאבארט" („לימור", תל־אביב): [...] צבע נדיר־יופי, המחשה מסוג[...] של אווירת קאבארט בברלין המת־[...] בראשית שנות השלושים, וכש־[...] המיוחד של צמד בדרני־צמרת [...] — ליזה מינלי וג'ואל גריי; [...] קולנועית למחזמר מברודוויי [...] „סיפורי ברלין" מאת כריסטופר [...]ישרווד. בידור מצוין. עליית הנא־[...] ניוון חברתי משמשים בעירבו־[...] יפהפה למראה ומשופע כשרון.

✶✶ „הסינמטק הישראלי" בתל־אביב (28 בספטמבר עד 4 לאוקטובר) [...] מחזות מפורסמים בגירסה קול־[...]: „ליל האיגואנה" (ג'ון יוסטון — טנסי ויליאמס); „אופרה בגרוש" [...] — ברכט־וייל); „נישואיו של [...] סיסיפי" (קורט הופמן — דירנ־[...]); „הגברת עם הקאמליות" (ג'ורג' [...] — אלכסנדר דימא הבן); „בקט" ([...] גלנוויל — ז'אן אנואי); „חתולה [...] גג פח לוהט" (ריצ'ארד ברוקס — [...] ויליאמס); „השחף" (סידני לומט — אנטון צ'כוב); „מארא סאד" (פיטר [...] — פיטר וייס).

✶✶ „הדיקטטור הגדול" („ארמון", [...]; „היכל", הרצליה): סרטו המדבר הראשון של צ'ארלי צ'אפלין, משנת 1940. פארודיה סאטירית מזהירה על [...]לר, מוסוליני וחבר מרעיהם. צ'אפ־[...] נפלא, בתפקיד כפול, בסיפור של [...]ילות־זהות בין ספר הגיטו היהודי [...] דיקטטור המטורף.

✶✶ „שלושת המוסקטרים" („אמפי־[...]אטרון", חיפה; „סבוי", חולון): גיר־[...] עוגבת ויפהפיה לסיפור־ההרפתקאות הקלאסי מאת אלכסנדר דימא האב, על ארבעה שכירי חרב הוללים, בני המאה ה־17: העלולן משעשע.

✶✶ „כוכב פרא" („תכלת", תל־אביב): מסע עתיר־דמיון ומיסתורין בממלכת המדע הבדיוני („סאיינס־פיקשן") ו־ אלגוריה מרתקת — בסרט־הנפשה רב־מעוף, מצוייר בסגנון מקורי. עימות בין תרבות טכנולוגית מפותחת של נפילים דמויי־אדם, לבין יצורי־אנוש ננסיים מכדור־הארץ.

✶✶ „העוקץ" („אלנבי", תל־אביב; „סמדר", ירושלים; „אורלי", חיפה): שעשועון נחמד. הבמאי ג'ורג' רוי היל והצמד המצויין, פול ניומן ורוברט רד־פורד, חוזרים לסימטאות העולם־התח־תון של שיקאגו בשנות השלושים, מהנה מאוד.

✶✶ „סרפיקו" („לילי", רמת־גן; „בי־דור", קרית־מלאכי): דראמה משטר־תית, המתבססת על פרשה אמיתית: גילוייו של שוטר חרש, פראנק סרפיקו, שחשף בשנת 1971, לפני ועדת ציבורית, פרשת מדהימה של שחיתות והסתאבות במשטרת ניו־יורק. סגנון תיעודי חריף.

✶✶ „צ'ארלי ואריק" („תפארת", ראש־לציון): סרט מתח ופעולה עשוי היטב. הקומיקאי המצויין ואלתר מאתאו „מתלבש" ככפפה על דמותו של שודד־בנקים קטן.

✶✶ „האחים מארקס בדרך מערבה" („צליל", יסוד): פארודיה מטורפת על המערב־הפרוע. נוצר לפני 35 שנים והעלה עובש, אך במיטבו מדגיש את כשרונם המיוחד של שלושת המצחיק־נים היהודיים — האחים ציקו והארפו וגראושו מארקס.

סרטים אחרים

✶ „ישנוני" („סינמה 1", תל־אביב): מה שקורה לוודי אלן, המקיץ בשנת 2173 מתקפאה־עמוקה, בת 200 שנה, ו־ עובר „זעזוע תרבותי" במדינת־משטרת עתידנית הקרויה „ארצות־הברית של אמריקה". פארודיה אבסורדית על המדע הבדיוני, שגינת מילולית, בדיחות חור־תיות והומור „ניו־יורקי".

✶ „חוזה במארסיי" („פאר", תל־אביב): אנטוני קווין, ראש המשרד האמריקני ללוחמה־סמים בצרפת, שוכר את מייקל קיין, רוצח־מקצועי, כדי לחסל את ג'יימס מייסון, שליט כל־יכול של רשת אלימה להברחות הרואין ממארסיי ל־ ארה"ב. מתח, פעולה ושפיכות־דמים, לפי הנוסחה הגדושה. רוברט פאוייש ביים כהדירה רדודה של „הקשר הצר־פתי".

✶ „לפני הסערה" („גורדון", תל־אביב): דראמה אינטימית על יחסי משולש מוזר — איל־כספים גרמני נוקשה (סימו־סיניי), מזכירתו האנגליה היפה (היל־דגרד ניל) ואחיה החביב והרופס (מייקל יורק) — נרקמת על רקע מרומז של פעמי שואה מתרגשת, בברלין של שנות השלושים. סבך עלילתי, שזור סמלים מעורפלים ומשמעויות סתומות. לפי ספר ישן („אנגליה עשתה אותי") מאת גראהם גרין.

✶ „מיים" („בן־יהודה", תל־אביב): לוסיל בול, כדמות הדודה הססהרורית מיים, מחליפה שמלות, כובעים וטרוות בקצב מסחרר, ומגדלת את אחיינה ה־יתום באווירת המתירנות הבוהמית של ניו־יורק בשנות השלושים. מיוזיקל־להיט מברודוויי, בגירסתו הקולנועית של הבמאי ג'ין סאקס.

✶ „תחנת הרוח השחורה" („חן", ירו־שלים): מתח, פעולה, אלימות וקצב קדחתני. סוכן השרותים החשאיים ה־בריטים מייקל קיין יוצא לגלות את עקבות בנו החטוף, ותושף רשת ריגול בוגדנית.

✶ „ירח של נייר" („חן", תל־אביב; „אורן", באר־שבע): על רקע השפל הכלכלי של שנות ה־30 באמריקה, ביים פיטר בוגדנוביץ', בשחור־לבן ובסגנון קולנועי כאילו־מיושן, את ראיין או־ניל ואת בתו־בחיים, טייטום, כצמד נוכלים הנודדים בערי שדה ומפילים בפח לקו־חות תמימים.

✶ „אוכפים לוהטים" („דקל", תל־אביב): ראש השבט האינדיאני מדבר אידיש. השריף הכושי משליט חוק ו־סדר. והיצאנית־הזמרת מחקה את מרלן דיטריך — בקאריקטורה של עיירה מע־רבונית. לבמאי היהודי־אמריקני מל ברוקס („המפיקים") הומור מטורף, פ־רוע יותר מן המערב הפרוע. פארודיה גסה — לחובביה.

✶ „שוגרלנד אקספרס" („אואזיס", רמת־גן): גולדי הון, גנבת קטנה, מב־ריחה את בעלה מן הכלא, ויוצאת עמו במכונית־שיטור חטופה, להחזיר את יל־דם הפעוט מידי משפחה אומנת. צי של ניידות־משטרת מודבק אחריהם. סטיבן ספילברג („דואל") שיחזר מעשה שהיה, בסגנון היתולי, בלתי־אמין.

✶ „שני גברים בעיר" („צפון", תל־אביב): מלודראמה „מגוייסת" של ה־במאי הקורסיקאי הצעיר, ז'וזה ג'ובאני, הדוגל ברפורמה בתנאי הכליאה, בשי־טות הענישה והטיפול בעבריין המשו־חרר, וקורא לביטול עונש מוות בצרפת. הנושא חשוב. הטיפול מגמתי והטפתי. אלן דלון, ז'אן גאבן.

✶ „כך היינו" („מגדל", רמלה; „אור־לי", לוד): נוסטאלגיה אמריקנית, עם „צימוק" יהודי, „סאגה" רומאנטית קט־נה, המתמשכת משנות ה־30 עד שנות ה־50. ברברה סטרייסנד ורוברט רד־פורד, בסיפור אהבה־בלתי־אפשרית, על רקע התמורות הפוליטיות באמריקה ה־מודרנית.

✶ „הבלונדיני עם הנעל השחורה" („עדן", עוד; „מירה", ירוחם): פא־רודיה אבסורדית משעשעת של איב רובר („מלחמת הכפתורים"), המלגלגת בפיקחות קונדסית על השרותים החש־איים של צרפת. רצוף תעלולים מבדי־חים.

✶ „ליידי שרה בלוז" („אסתר", אש־קלון): פרשת חייה, תקופתה הסוערת (שנות ה־40) ומותה ללא עת, בשל התמכרות לסמים, של הזמרת הכושית האגדית בילי הולידיי. דיאנה רוס מגל־מת את בילי הולידיי ומיטיבה לשיר „בלוז".

✶ „גורלה של אשה יפה" („אולימפ־יה", אשדוד): אליזבט טיילור, מטרו־נית כמושה, עוברת גילגול ביולוגי ב־עזרת כירורגיה פלאסטית ונהפכת לאשה צעירה ויפה. מלודראמה נבובה, שבויי־מה במרומי האלפים האיטלקיים.

✶ „פרפר" („היכל", פתח־תקווה; „עצ־מאות", בתים; „הדר", רחובות): סרט ארוך, מבוסס על ספר ארוך, שזכה לרב־מכר עולמי, בזכות האודיסיאה ה־על־אנושית של בעל הזכרונות הצרפתי המנוח, אנרי שארייר, ששהה בגיהנום (אי השדים) וחזר ממנו. עם סטיב מק־קווין, דאסטין הופמן.

✶ „עניים גדולות" („אורנים", בת־ים; „נורית", נצרת): אורי זוהר ביים ומככב בקומדיה ישראלית פאתטית, על מנהל קבוצת כדורסל, ההומור הצלחת קלה על חשבון החברים והספורט, ו־נשים על חשבון חיי המשפחה.

✶ „השגעון המתוק" („אילת", אילת): אהבתה של אשה בת 40 לבחור צעיר, בן גיל בתה, ברומאנסה הבלותית עם הפי־אנד ובשורה משובבת נפש לנשים

לוסיל בול
„דודתי מיים"

תל־קציר

(המשך מן העמודים המרכזיים)

גלויים לגמרי. עד אז היתה לנו אש־ליה, שקפל קרקע זה או אחר מס־תיר חלק מן המשק, שהחומה שב־נינו ליד בתי הילדים והרפת מש־משת מיסתור כלשהו. פתאום אתה נוכח, שהיינו ממש ערומים. המשק כולו מונח כמו על כף־היד ורואים בו כל דבר, כל פרט. אפילו את הפרחים שבחלונות בתי המגורים."

אחר כך תקופת החושה של 68—70. הפגזות פתאומיות מהגלעד. חיים בצל המיקלטים ובתוכם. אוו־ניים כרויות לכל נפץ. דאגה לילדים. יללת אזעקות. מתבן בוער. פרות גו־עות ושותתות דם.

היום - בעיות אחרות

„היום הבעיות אחרות לגמרי — אומר צבי אורטנברג, המכונה „אור־טי" — לא זכרונות מעסיקים אותנו, אלא ההווה והעתיד. אנחנו משק קטן יחסית, עם עול גדול, המתחלק על מעטים. יש דברים שרוצים ויכולים לעשות, אבל אנו מעטים מדי מכדי לבצעם. כל עזיבה שיגרתית מערערת יותר מאשר במשק גדול, פוגעת במו־ראל. יש לנו משק טוב, עם אפש־רויות רבות. אנו מקיימים רמת חיים גבוהה יחסית. חסרים רק חברים. ב־נקודה זו מתחילות הבעיות, והכל סובב בעצם סביבה."

בתים נאים. גינות יפות. מבט ק־סום אל עבר קערת הכינרת ושדות חפוריות של בקע הירדן. אשכולות כבדים של תמרים בטרם גדידת מש־תפלים מגבוהי צמרות הדקלים. כל מה שניבט אליך אומר פוריות, משק טוב, מקום מבוסס.

עושים הכנות לקראת חג העשרים־וחמש. איש מאלה, שעלו להתנחל כ־אן לפני מחצית היובל, לא שרד ב־מקום.

„היתה תחלופה רבה. עתה חלה התייצבות. אלא שנשארנו קטנים יח־סית. אנו עורכים את חג העשרים־וחמש עם ציפיה להתרחבות. תאמין לי, זה מקום נפלא. מי שיבוא אלינו, לא יצטער."

רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו ★ טלוויזיה ★ רדיו

יום ו'
27.9.1974

אנטוני הופקינס
★
„מר דיקנס הגדול"
9.10 (ט)

שבת
28.9.1974

רמי בר־ניב
★
רסיטל
9.05 (א)

יום א'
29.9.1974

ז'אן פייר רמפל
★
קונצרט
9.05 (א)

יום ב'
30.9.1974

ערב סוכות

דליה פרידלנד
★
„אני לייק מיוזיק"
8.55 (ט)

יום ג'
1.10.1974

סוכות

אבי טולידנו
★
„שרוני לך ארצי"
9.00 (ט)

יום ד'
2.10.1974

יהודי ואגמן
★
פרקי נגינה
12.05 (א)

יום ה'
3.10.1974

צ'ארלי צ'אפלין
★
9.50 (ט)

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית

תכניות קבועות